

BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİNİN EŞ UYUMU İLE OLAN İLİŞKİLERİ: EVLİ
ÇİFTLERDE KESİTSEL BİR ÇALIŞMA

YAPRAK YURDAKUL

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2019

BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİNİN EŞ UYUMU İLE OLAN İLİŞKİLERİ: EVLİ ÇİFTLERDE
KESİTSEL BİR ÇALIŞMA

YAPRAK YURDAKUL

Koç Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, 2015

Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans
Programı, 2019

Bu tez, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne Yüksek Lisans (MA) derecesi
için sunulmuştur

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2019

IŞIK UNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİNİN EŞ UYUMU İLE OLAN İLİŞKİLERİ: EVLİ ÇİFTLERDE KESİTSEL
BİR ÇALIŞMA

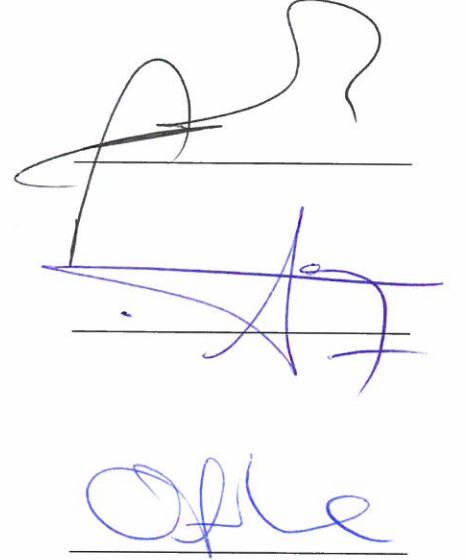
YAPRAK YURDAKUL

ONAYLAYANLAR:

Dr.Öğr.Üyesi Rukiye Hayran Işık Üniversitesi
(Tez Danışmanı)

Prof.Dr. Feryal Çam Çelikel Işık Üniversitesi

Doç.Dr. Özlem Sertel Berk İstanbul Üniversitesi

ONAY TARİHİ: 20.05.2019

THE RELATIONSHIP BETWEEN FIVE FACTOR TRAITS, THE DARK TRIAD AND DYADIC ADJUSTMENT: A CROSS-SECTIONAL STUDY ON MARRIED COUPLES

Abstract

Objective: The aim of this study was to investigate the relationship of Five Factor Personality Traits (agreeableness, openness to experience, conscientiousness, neuroticism and extraversion) and the Dark Triad (Machiavellianism, narcissism and psychopathy) with dyadic adjustment in married couples.

Method: The current research comprised of 226 married couples selected from Adana and Istanbul. The participants of the research completed the informed consent form, sociodemographic data and information form, Dark Triad Dirty Dozen Scale, Adjective-Based Personality Test, and Marital Adjustment Scale.

Results: The results indicated that Dark Triad predict dyadic adjustment negatively while agreeableness and conscientiousness positively predict dyadic adjustment. It is observed that women's Machiavellianism, narcissism, agreeableness, conscientiousness, and neuroticism predicted men's dyadic adjustment and men's psychopathy, narcissism, neuroticism, and agreeableness women's dyadic adjustment. Results also showed similar personality traits, calculated by the difference between spousal results is correlated with dyadic adjustment of couples.

Conclusion: Findings indicate that Big Five personality traits and Dark Triad personality traits have a significant relationship with dyadic adjustment. Furthermore, participants with different sociodemographic characteristics showed significant differences in personality traits and dyadic adjustment. The results and limitations of the study are discussed regarding past research.

Key Words: Dyadic Adjustment, Dark Triad, Five Factor Traits

BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN EŞ UYUMU İLE OLAN İLİŞKİLERİ: EVLİ ÇİFTLERDE KESİTSEL BİR ÇALIŞMA

Özet

Amaç: Bu araştırmada Beş Faktör kişilik özellikleri (uyumluluk, deneyime açıklık, sorumluluk, nörotizm ve dışadönüklük) ve Karanlık Üçlü kişilik özellikleri (Makyavelizm, narsisizm ve psikopati) ile evli çiftlerde eş uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma örneklemini Adana ve İstanbul'dan seçilmiş 226 çift oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcıları Gönüllü Olur Formu, Sosyodemografik Bilgi Formu, Karanlık Üçlü Ölçeği, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) ve Çift Uyum Ölçeği'ni doldurmuşlardır.

Bulgular: Araştırmanın bulguları Makyavelizm, narsisizm, psikopati ve nörotizmin eş uyumunu olumsuz, sorumluluk ve uyumluluğun ise olumlu yönde yordadığını göstermektedir. Bunun yanında cinsiyetlere göre incelendiğinde kadınların Makyavelizm, narsisizm, uyumluluk, sorumluluk ve nörotizm puanlarının erkeklerin eş uyumunu yordadığı, erkeklerin psikopati, narsisizm, nörotizm ve uyumluluk puanların kadınların eş uyumunu yordadığı gözlenmiştir. Çiftlerin puan farkları ile ölçülen eş benzerliği ile çiftlerin eş uyumunun ilişkili olduğu gözlenmiştir.

Sonuç: Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Beş Faktör kişilik özellikleri ve Karanlık Üçlü kişilik özellikleri eş uyumunu etkilemektedir. Bunun yanında sosyodemografik özelliklere göre de bireylerin kişilik özellikleri ve eş uyumları farklılıklar göstermiştir. Elde edilen sonuçlar ve sınırlılıklar literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eş Uyumu, Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri

TEŞEKKÜR

Öncelikle yüksek lisans eğitiminin boyunca bilgi ve deneyimlerinden faydalandığım, tez süreci boyunca zamanımı ve ilgisini esirgmeden sabırla bütün sorularıma cevap veren ve yanımda olan değerli hocam ve tez danışmanım Dr. Rukiye Hayran'a sonsuz teşekkür ederim. Aynı zamanda çalışmama gönüllü olarak katılarak zamanlarını ayıran bütün değerli çiftlere teşekkür ederim.

Bu zorlu süreç boyunca bana güvenen, beni destekleyen ve sınırsız sevgilerini bir an olsun esirgemeyen canım annem ve babama teşekkür ederim. Her zaman arkamda olduğunuz ve önümü açtığınız için minnettarım. Bu süre boyunca ailemizin bir parçası Marnie, tek kelime etmeden beni her gün mutlu etti, iyi ki hep yanımdaydı.

Birlikte geçirdiğimiz tez sürecini desteği ve arkadaşlığı ile kolaylaştıran sevgili meslektaşım Sedanur Kabadayı'ya teşekkür ederim. Hayatımın her döneminde olduğu gibi bu dönemde de desteklerini esirgemeyen sevgili arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim, varlığınız bana her zaman güç verdi.

İÇİNDEKİLER

Abstract	ii
Özet	iii
Teşekkür	iv
İçindekiler	v
Tablolar Listesi.....	vii
Kısaltmalar	ix
BÖLÜM 1	
Giriş	
1.1 Araştırmanın Önemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Soruları	2
1.3. Araştırmanın hipotezleri.....	3
BÖLÜM 2	
Yapılan Araştırmalar ve Teorik Çerçeve	
2.1. Kişilik ve Ayırıcı Özellik Kuramı.....	5
2.1.1. Beş Faktör Kuramı	10
2.1.1.1. Dışadönüklük	11
2.1.1.2. Uyumluluk	12
2.1.1.3 Sorumluluk.....	13
2.1.1.4. Nörotizm.	14
2.1.1.5. Deneyime Açıklık	14
2.1.2. Karanlık Üçlü Kuramı.....	15
2.1.2.1. Makyavelizm.....	17
2.1.2.2. Narsisizm	18
2.1.2.3. Psikopati.....	20
2.2. Eş Uyumu.....	21
2.3. Literatürde Temel Kavramlar ile Yapılan Araştırmalar.....	24

2.3.1. Beş Faktör ve Karanlık Üçlü Özellikleri Arasındaki İlişki.....	24
2.3.2. Kişilik Özellikleri ve Eş Uyumu Arasındaki İlişki	26
2.3.3. Eş Benzerliği ve Eş Uyumu Arasındaki İlişki	30

BÖLÜM 3

Yöntem

3.1. Örneklem.....	33
3.2. Ölçekler	33
3.2.1. Sosyodemografik Özellikler ve Veri Formu (EK B)	33
3.2.2. Karanlık Üçlü Ölçeği (EK C).....	33
3.2.3. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (EK D)	34
3.2.4. Çift Uyum Ölçeği (EK E)	34
3.3. Prosedür	35
3.4. Verilerin Analizi.....	35

BÖLÜM 4

Bulgular

4.1. Sosyodemografik Özellikler.....	36
4.2. Eş Uyumu, Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin Sosyodemografik Özelliklere Göre İncelenmesi	39
4.3. Bireylerde Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Eş Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	47
4.4. Kadınların Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile Erkeklerin Eş Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	48
4.5. Erkeklerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri İle Erkeklerin Eş Uyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	49
4.6. Benzer Kişilik Özelliklerine Sahip Olmanın Eş Uyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi	51

BÖLÜM 5

Tartışma	53
5.1. Sınırlılıklar ve Öneriler	67

KAYNAKLAR

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1.1. Bireylerin cinsiyete göre sosyodemografik özellikleri ve tanımlayıcı bilgileri	36
Tablo 4.1.2. Bireylerin evlilik süresi, çocuk sayısı, evlilik sayısı, gelir durumları....	37
Tablo 4.1.3. Bireylerin eğitim düzeyleri ile gelir düzeyleri arasındaki ilişki	37
Tablo 4.1.4. Ölçeklere ait normallik dağılımı	38
Tablo 4.2.1. ÇUÖ'nin sosyodemografik özelliklere göre karşılaştırılması	39
Tablo 4.2.2. SDKT'nin sosyodemografik özelliklere göre karşılaştırılması	40
Tablo 4.2.3. KÜÖ'nin sosyodemografik özelliklere göre karşılaştırılması	42
Tablo 4.2.4. KÜÖ, SDKT ve ÇUÖ ile yaş, evlilik süresi, çocuk sayısı ve ev sayısı arasındaki ilişkinin analizi	44
Tablo 4.2.5. Eşlerin farklar açısından SDKT ve evlilik süresi arasındaki ilişki analizi.....	45
Tablo 4.2.6. Eşlerin farklar açısından KÜÖ ve evlilik süresi arasındaki ilişki analizi.....	45
Tablo 4.2.7. Bireylerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve eş uyumu arasındaki ilişkinin analizi	46
Tablo 4.3.1. Bireylerde beş faktör kişilik özelliklerinin eş uyumunu yordaması	47
Tablo 4.3.2. Bireylerde Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin eş uyumunu yordaması	47
Tablo 4.4.1. Kadınların karanlık üçlü ve beş faktör kişilik özellikleri ile erkek eş uyumu arasındaki ilişki analizi.....	48
Tablo 4.4.2. Kadınların Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin erkek eş uyumunu yordaması	49
Tablo 4.4.3. Kadınların Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin erkek eş uyumunu yordaması	49

Tablo 4.5.1. Erkeklerin karanlık üçlü ve beş faktör kişilik özellikleri ile kadın eş uyumu arasındaki ilişki analizi.....	50
Tablo 4.5.2. Erkeklerin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin kadın eş uyumunu yordaması	50
Tablo 4.5.3. Erkeklerin karanlık üçlü kişilik özelliklerinin kadın eş uyumunu yordaması.....	51
Tablo 4.6.1. Eşlerin farklar açısından Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve toplam eş uyumu korelasyon analizi	51
Tablo 4.6.2. Eşlerin farklar açısından Karanlık Üçlü Kişilik Özellikli ve toplam eş uyumu korelasyon analizi	52

KISALTMALAR

KÜÖ: Karanlık Üçlü Ölçeği

SDKT: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi

ÇUÖ: Çift Uyum Ölçeği

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın önemi ve amacından bahsedilmiştir. Araştırmanın soruları ve başlıca hipotezleri ele alınmıştır.

1.1. Araştırmanın önemi

Evlilik, sonraki neslin yetiştirildiği kurum olarak bakıldığında evliliğin kişilerarası ilişkilerde önemi çok büyüktür (Larson ve Holman, 1994). Evlilik içerisinde yaşanan sıkıntıların psikolojik rahatsızlıkların güçlü bir öncüsü olduğu gözlenmiştir (Burman ve Margolin, 1992). Anlaşmazlıkların yüksek olduğu ailelerde büyüyen çocukların fonksiyonel olmayan baş etme stratejileri kullandıkları, akademik ve sosyal açıdan etkilendikleri gözlenmiştir. Ebeveynleri arasında kaliteli bir ilişki olan çocukların özgüvenlerinin daha yüksek olduğu ve gelecekte daha kaliteli romantik ilişkiler kurdukları gözlenmiştir (Cummings, George, McCoy ve Davies, 2012; Amato ve Sobolewski, 2001). Ailenin toplumun psikolojik, fiziksel ve sosyal sağlığı üzerinde etkisinin bilinmesi, ailelerin işlevselliklerini etkileyen faktörlerin araştırılmasına yol açmıştır (Menaghan ve Parcel, 1991).

Eş uyumu, işlevsel ve sürdürülebilir bir evlilik için vazgeçilmez bir faktördür (Vajda, Thege ve Rozsa, 2017). İçsel ve kişilerarası faktörler eş uyumu üzerinde etkilidir. Bu içsel faktörlerden öne çıkanlar duygusal, tutumsal ve motivasyonel, zaman içerisinde değişim göstermediği varsayılan kişilik özelliklerdir (Costa ve McCrae, 1992). Kişilik özelliklerinin, özellikle Beş Faktör özelliklerini oluşturan dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, deneyime açıklık ve nörotikliğin (duygusal denge) eş uyumunu öngördüğü gözlenen kesitsel ve boylamsal pek çok araştırma yapılmıştır (Hjeöboe ve Butcher, 1991; Bentler ve Newcomb, 1978, Kurdek, 1991; Bouchard, Lussier ve Sabourin, 1999). Son yıllarda sosyal olarak itici görülen Makyavelizm, subklinik psikopati ve subklinik narsisizm kişilik özellikleri Karanlık Üçlü adı altında toplanmış ve büyük ilgi görmüştür (Paulhus ve Williams, 2002). Bu

özellikler üzerinde yapılan araştırmaların büyük bir kısmı ilişkiler üzerindeki etkilerini anlamak üzere gerçekleştirilmiş ve eş seçimi, ilişkilerin süresi ve ilişkilerde bağlanma boyutlarını etkiledikleri ortaya çıkmıştır (Rauthmann ve Kolar, 2013; Jonason, Luevano ve Adams, 2012) .

Dünyada olduğu gibi ölkemizde son yıllarda boşanma oranlarının artması, evliliğin kalitesinin araştırılmasını gerekli kılmaktadır (Shek, 1999; Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2013). Evlilik kalitesini en çok etkileyen faktörlerden birisi olarak eş uyumu buna dahildir. Karanlık üçlü özellikleri ve ilişkiler üzerine yapılan araştırmaların büyük bir çoğunluğu evlilik öncesi ilişkiler üzerine etkileri ile yapılmıştır. İlgili literatür incelendiğinde ölkemizde kişilik özelliklerinin evli bireylerde eş uyumunu etkilediği göz önünde bulundurduğunda karanlık üçlü kişilik özellikleri gösteren bireylerin evlilikte eş uyumlarının nasıl etkilendiğini araştıran bir araştırma bulunamamıştır. Ulaşılabilen alan yazında beş faktör kişilik özellikleri ve karanlık üçlü özellikleri ile eş uyumu üzerinde yapılan araştırmaların pek azının ölkemizde gerçekleştirildiği görölmüştür. Böyle bir araştırmanın danışma merkezlerine ve çift terapistlerine başvuran çiftlere yönelik yeni programlar geliştirilmesinde faydalı olacağı ve geliştirilen müdahalelere katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

1.2. Araştırmanın amacı ve soruları

Bu araştırmanın amacı Beş Faktör Özellikleri (Sorumluluk, uyumluluk, dışadönüklük, nörotizm ve deneyime açıklık) ve Karanlık Üçlü Özelliklerinin (Makyavelizm, narsisizm ve psikopati) eş uyumu ile ilişkisinin incelenmesidir. Bu bağlamda şu sorulara yanıt aranacaktır:

1) Evli çiftlerde eşlerin Beş Faktör ve Karanlık Üçlü kişilik özelliklerinin bireylerin eş uyumu üzerindeki etkisi nedir?

2) Evli çiftlerde Beş Faktör ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri benzerliklerinin eş uyumu üzerinde etkisi var mıdır?

Araştırmanın alt amacı olarak bireylerin Beş Faktör ve Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin sosyodemografik özellikler ile arasındaki ilişki ve bu kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerin yönü ve gücü incelenecektir. Araştırmanın bağımlı değişkeni eş uyumu, bağımsız değişkenleri ise nörotizm, dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk ve

deneyime açıklık olmak üzere Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve narsisizm, Makyavelizm ve psikopati olmak üzere Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri olarak belirlenmiştir.

1.3. Başlıca Araştırma Hipotezleri:

H1: Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Karanlık üçlü Kişilik Özellikleri eş uyumunu yordamaktadır.

H1A: Yumuşak başlılık, dışadönüklük ve sorumluluk algılanan eş uyumunu pozitif yordamaktadır.

H1B: Nörotizm algılanan eş uyumunu negatif olarak yordamaktadır.

H1C: Psikopati, Makyavelizm ve narsisizm kişilik özellikleri evli bireylerde algılanan eş uyumunu negatif yordamaktadır.

H2: Kadınların Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri erkeklerin eş uyumunu yordamaktadır.

H2A: Kadınların yumuşakbaşlılık, sorumluluk, dışadönüklük ve uyumluluk boyutu erkeklerin eş uyumunu pozitif yordamaktadır.

H2B: Kadınların nörotizm boyutu erkeklerin eş uyumunu negatif yordamaktadır.

H2C: Kadınların Makyavelizm, narsisizm ve psikopati boyutları erkeklerin eş uyumlarını negatif yordamaktadır.

H3: Erkeklerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri kadınların eş uyumunu yordamaktadır.

H3A: Erkeklerin yumuşakbaşlılık, sorumluluk, dışadönüklük ve uyumluluk boyutu kadınların eş uyumunu pozitif yordamaktadır.

H3B: Erkeklerin nörotizm boyutu kadınların eş uyumunu negatif yordamaktadır.

H3C: Erkeklerin Makyavelizm, narsisizm ve psikopati boyutları kadınların eş uyumlarını negatif yordamaktadır.

H4: Benzer kişilik özelliklerine sahip olmak eşlerin algıladıkları eş uyumunu etkilemektedir.

H4A: Benzer Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerine sahip olmak çiftlerin algıladıkları eş uyumlarını etkilemektedir.

H4B: Benzer Beş Faktör Kişilik Özelliklerine sahip olmak çiftlerin algıladıkları eş uyumlarını etkilemektedir.

BÖLÜM 2

TEORİK ÇERÇEVE VE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde Beş Faktör Kuramı, Karanlık Üçlü kişilik özellikleri kümesine ve eş uyumu hakkında bilgilere ve yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Kişilik ve Ayrıcı Özellik Kuramı

Bireyin ilişki örüntülerini belirleyen en temel yapı kişiliktir (Plomin ve Caspi, 1998; Taymur ve Türkçapar, 2012). Kişiliğe yönelik çalışmaların temel amacı, insanların davranışsal eğilimlerinin sistematik olarak incelenmesidir (Wiggins, 1979). İnsan hayatı üzerine etkisi bu kadar büyük olan kişilik, üzerinde sıkça araştırma yapılan bir kavram olmakla birlikte kavramsallaştırılmasında tarih boyunca farklı düşünce akımlarının etkisinde kalınmıştır ve günümüzde üzerinde hemfikir olunmuş tek bir tanımı bulunmamaktadır (Köknel, 2005; İnanç ve Yerlikaya, 2013). Ancak çağdaş kişilik teorisyenlerinin fikir birliğine sahip olduğu bir boyut, bireylerin davranışlarının kişilikleri tarafından etkilenmesidir (Mount, 2005).

Kişilik genetik olarak aktarılan davranışsal eğilimleri içeren mizaç ile sosyal ve kültürel olarak etkileşimlerle gelişime açık karakteri içermektedir (Akiskal ve Malya, 1987). Genel eğilimlerin çevresel etkileşimler ile şekillenmesi üzerine kişilik özellikleri oluşur. Mizaç huyun stabil kişilik özelliklerine dönüşünü sağlayan çevreyi etkilemektedir (Burger, 2006). Bu nedenle bireyin içinde yaşadığı toplumun bazı özelliklerinin bireylerin kişiliğinde gözlenebileceği söylenebilir (Tınar, 1999).

Kişiliğin tanımı üzerine yapılmış çalışmalardan birkaçına bakacak olursak, Cüceloğlu (1996), kişiliği bireyin iç ve dış çevresi ile kurduğu ayırt edici ve tutarlı ilişki biçimi olarak tanımlamıştır. Nyhus ve Pons (2005) kişiliğin bireylerin davranışsal eğilimlerindeki stabil farklılıkları tanımladığını belirtmiştir. Köknel (1984), kişiliği bireyin başkalarından ayrılmasına olanak tanıyan duygusal ve

zihinsel özelliklerinin tamamı olarak görmüştür. Aiken (1993) bu tanıma ek olarak kişiliğin bireyin fiziksel ve sosyal özelliklerini de içeren tek bir yapı olarak belirtmiştir. Okutan (2010) aile sistemleri, sosyalleşme sürecine bağlı geliştirilen özellikler ve fiziksel özelliklerin de kişiliğin oluşmasına etki ettiğini belirtmiştir. Yelboğa'ya (2006) kişiliği bir bireyin duygu, düşünce ve davranış biçimlerini etkileyen etmenlerin kendine has görüntüsü olarak betimlemiştir. Çevresel faktörlerin etkisine açık olan kişilik, bireylerin ruhsal ve fiziksel davranışlarını kapsar. Petrova'ya (2008) göre ise kişilik; düşüncelerin, duyguların ve davranışların farklı durumlardaki davranışlara etkisidir. Kişilik aynı zamanda bireyin bu zihinsel, duygusal ve sosyal özelliklerinin paralellliğini ve devamlılığını sağlar (Burger, 2006).

Kişilik üzerine çalışan psikologlar ve kuramcılar kişiliğin farklı yönleri üzerinde yoğunlaşmış, bilinçaltı mekanizmaları, genetik ve öğrenme gibi konulara ağırlık vermiş ve farklı teoriler geliştirmişlerdir (Burger, 2006). Kişilik üzerine kapsamlı ilk teorinin Sigmund Freud ile 19. Yüzyılın başlarında oluşturulduğunu söylemek mümkündür. Kişilik üzerine geliştirilen teorilerin neredeyse tamamı Freud'un araştırmalarını geliştirmek veya onlara karşı çıkmak üzere ortaya çıkmıştır (Schultz ve Schultz, 2009). Psikanalitik yaklaşıma göre kişiliğin şekillenmesinde en büyük etkenler biyolojik bazlı olan cinsellik ve saldırganlık güduları ve çocukluk çağı çatışmalarıdır (Akyıldız, 2006). Kişiliği oluşturan üç ana yapı doğuştan gelen dürtülerin kaynağı olan id, düzenleyici ve uyum sağlayıcı ego ve ödül ceza sistemi ile pekişen ahlaki boyut olan süperegodur (Gürses ve Kılavuz, 2016).

İnsancıl (fenomenolojik) yaklaşımın temsilcileri Abraham Maslow (1908-1970) ve Carl Rogers (1902-1987) gibi psikologlar bireylerin olayları öznel algılama, yorumlama ve tepki verme şekline önem vermiştir (Atkinson ve ark., 2006). Bireyler birbirlerinden farklı, eşsiz ve yaratıcılardır. Aynı zamanda bireyler bilinçaltı güçler veya geçmiş yaşantılar yerine kendi özgür iradeleri ile kendini gerçekleştirme (gerçek potansiyellerini elde etme) için çaba sarf ederler (Maslow, 1970b).

Davranışsal yaklaşım bireylerin uyarıcılara karşı verdiği, dışarıdan gözlenebilen tepkilere odaklanmıştır. Kişilik üzerine araştırmalarını fare ve güvercinler üzerinde gerçekleştiren B. F. Skinner'a (1904-1990) göre mental ve fizyolojik süreçler gözlenememektedir ve davranışın nedeni organizmaya dışsal bir kaynaktır. Bireyin davranışları bireyin kişiliğini oluşturur (Liebert ve Spiegler,

1998). İnsanların geçmiş deneyimleri davranış alışkanlıklarını ve kişilik gelişimini şekillendirir (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2010). Gelişimsel süreçlere ayrılmasına gerek olmayan kişilik, bireyin dışsal uyarıcılara bağlı davranışsal eğilimlerinin bir bütünüdür (Weiten, 2008). Bireyin davranışlarının nedenini koşullanmadır ve bu nedenle pozitif ve negatif pekiştirme ile şekillendirilebilir (Altıntaş ve Gültekin, 2014).

George Kelly (1905-1967) bilişsel yaklaşımda bireylerin bilim adamları gibi çevrelerine yönelik hipotezler kurup bunları gerçek hayatta test ettiğini ve bunun sonucunda olayları kendilerine göre yorumladıklarını belirtmiştir. Kişisel yapılar bireylerin hayata bakış açısını ve olayları algılama şeklini etkiler (Kelly, 1955). Kişisel yapıdaki özgünlük bireylerin kişilikleri arasındaki farklılıkların doğmasını sağlar (Özalp, 2002).

Yunan hekim Hipokrat (İ.Ö. 460-377) insanları vücut sıvılarına göre sevdavi, safravi, balgami ve demevi şeklinde dörde ayırmıştır. Hipokrat'a göre kişilik özellikleri öğrenme veya deneyimlerin değil, biyolojik işlevlerin bir sonucuydu (Clark ve Watson, 2008; Eysenck ve Eysenck, 1985; Lecci ve Magnavita, 2013). 1940'larda Amerikalı William Sheldon, bireylerin fiziksel özelliklerinden yola çıkarak mizaçlarını açıklayan bir teori ileri sürdü. Bahsedilen iki teoride de kişilik özelliklerinin kalıcı ve farklı durumlarda sabit olduğu varsayılmıştır. Kişilik üzerine araştırma yapan Gordon Allport ve Raymond Cattell gibi psikologlar, kişiliğin ayırıcı özelliklerden oluştuğunu tartışmış ve bu özellikler kullanılarak farklı durumlarda bireylerin benzer şekillerde davranabileceklerini, ancak davranışların genetiğin yanı sıra kişisel ve çevresel faktörlerin de etkisi altında olduğunu savunmuşlardır. Ayırıcı özellikler bireyler arasında farklılık gösteren kişisel özellik veya değerler olarak tanımlanabilir (Costa ve McCrae, 1998). Ayırıcı özellik kuramının veya Özellikler yaklaşımının temel varsayımı ayırıcı özelliklerin incelenmesi ile bireyin kişiliğinin anlaşılabilirliği (İnanç ve Yerlikaya, 2013; Cüceloğlu, 2000). Bireyin bir kişilik özelliğini ne derecede gösterdiğini inceleyen yaklaşımda kişilik özelliklerinin zaman içerisinde stabil olduğu ve farklı durumlarda tutarlılık göstereceği varsayılır (Burger, 2006).

1919 yılında, 22 yaşında genç bir psikoloji öğrencisiyken Sigmund Freud ile "travmatik" olarak tanımladığı tek görüşmesi üzerine Gordon Allport, psikoloji

dalının kişiliği incelerken bilinçaltı yerine bilince ve gözlenebilir motivasyona daha fazla önem vermesi gerektiğine karar vermiştir. 1922 yılında Harvard Üniversitesi'nden "Kişilik Özellikleri Üzerine Deneysel Bir Çalışma" adlı doktora tezini vererek kişiliğin ayırıcı özellikleri üzerine çalışma yapan ilk Amerikalı psikolog olmuş ve daha sonra çalışma hayatının neredeyse kırk yılını kişiliğin ayırıcı özelliklerini incelemeye adanmıştır. Araştırmalarını sağlıklı yetişkinler üzerinde sürdürmeyi tercih eden Allport'a göre Freud'un teorilerinin aksine bilinçaltına sadece nevrotik bireylerde önem verilmelidir (Schultz & Schultz, 2009).

Allport (1961), kişiliği düzenli bir şekilde sürekli değişen ve büyüyen dinamik bir yapı olarak tanımlamaktadır. Ayırıcı özellikler, kişinin davranışlarını etkileyen yatkınlıklardır. Kişinin hareketlerini yönlendiren ayırıcı özellikler, öğrenme, sosyal ve kültürel etmenler ile değişime açık olmaları nedeniyle zaman içerisinde gözlemlendiklerinde her ne kadar istikrarlı olsalar da duruma göre değişiklik gösterebilmektedirler (Allport, 1937). Bireylerin benzersizliğine değinen Allport'a göre kişilik, hem biyolojik hem de çevresel faktörlerin bir sonucudur. Genetiğin getirdiği fizik, zeka ve mizaç gibi özellikler kadar öğrenme ve içinde yaşanılan çevre de bireylerin kişiliği üzerinde etkilidir (Schultz & Schultz, 2009).

Yetişkin sağlıklı bir bireyin kişiliği, çocukluğundan bağımsızdır; çocukluk çağında davranışları biyolojik içgüdüler domine ederken kişiler yetişkin dönemlerinde rasyonel, bilinçli ve gelecek odaklı bir şekilde hareket ederler. Çocukluk dürtülerinden uzaklaşmış, otonom bir şekilde hareket edebilen sağlıklı yetişkin bir bireyin kişiliği diğerlerine sıcaklık ve toleransla yaklaşmakla, içgörü, yaşam filozofisi, gerçekçi bir yaşam görüşü ve espri anlayışına sahibi olmakla tanımlanabilir (Allport, 1937). Allport'un belirlediği 4500 özellik, hayatı yönlendiren sadizm gibi kardinal özellikler, bireyde öne çıkan, genellenmiş çekingen veya agresif gibi merkezi özellikler ve bazen kalabalık önünde konuşmaktan rahatsız olmak gibi düzensiz olarak ortaya çıkan ikincil özellikler olarak üçe ayrılmıştır (Öztabağ, 1983).

Ayırıcı özellikleri tespit etmekte tek bir yolun yeterli kalmadığını savunan Allport'a göre testler, puanlamalar, gözlenebilir davranışlar, projektif teknikler ve kişisel dökümanlar gibi yöntemler kullanılmalıdır. Allport, kişilik özelliklerini belirlemek için otobiyografik yazıları, günlükleri, mektupları ve başka kişisel dökümanları incelemeye önem vermiştir (Allport, 1961). Tek yumurta ikizleri

dahilhiçbir bireyin aynı koşullarda yaşamadığı varsayımından yola çıkarak bireylerin benzersiz olduğunu savunan Allport kişilik özelliklerini sınıflandırmak yerine vakalarının ayırıcı özelliklerini kendi içlerinde incelemeyi tercih etmiştir (Burger, 2006).

Raymond Cattell'in kişilik üzerine çalışmalarının en önemli amacı bir bireyin verilen bir zamanda nasıl davranacağını tahmin etmek üzerinedir. Kişiliği anlamadan değiştirmeye çalışmanın akılsızca olduğunu savunmuştur. Cattell, faktör analizini kullanarak farklı ölçülerden elde edilen sonuçların birbirleriyle korelasyonlarını hesaplayarak ortak faktörler bulmak üzerine çalışmalar yapmıştır. Cattell bu faktörleri, ayırıcı özellikleri, kişiliğin akılsal unsurları olarak betimleyerek nispeten kalıcı tepki eğilimleri olarak tanımlamıştır. Cattell'e göre zeka, dışadönüklük gibi genel özellikler evrenseldir ve her bireyde farklı derecelerde bulunmaktadır. Bireylerin ilgi alanlarında gözlemlenebilen kişisel ayırıcı özellikleri ise daha az kişiyle paylaşılmaktadır.

Cattell istikrarlılıklarına ve kalıcılıklarına göre ayırıcı özellikleri yüzeysel ve kaynak ayırıcı özellikler olarak ikiye ayırmıştır. Yüzeysel ayırıcı özellikler yüksek korelasyon göstermelerine rağmen tek bir kaynaktan ortaya çıkmadıkları için bir faktör oluşturamayan gözle görülebilen özelliklerdir. Daha istikrarsız olmalarının sebebi farklı ayırıcı özelliklerinden oluştukları için duruma göre değişiklik göstermeye daha yatkın olmalarıdır. Kaynak ayırıcı özellikler ise yüzeysel ayırıcı özellikleri oluşturan ve onların altında yatan her bir ünit faktördür, kişinin davranışlarını belirlerler.

Cattell, ayırıcı özellikleri belirlemek için günlük yaşamda gözlenebilir ve puanlanabilir davranışları, anketleri ve projektif kişilik testler kullanılmıştır. Araştırmaları sonucu Allport tarafından sunulan 4000 üzeri kaynak ayırıcı özelliği 16 faktöre (sıcakkanlılık, problem çözme, canlılık, kurallara bağlılık, strese dayanıklılık, girişkenlik, baskınlık, duyarlılık, ihtiyatlılık, soyut düşünme, kendini sorgulama, değişimlere açıklık, mükemmeliyetçilik, kendine yeterlik, gerginlik, ketumluk) indirgemıştır. Cattell'in kişiliği ölçmek için geliştirdiği birçok testten en geniş alanda kullanılanı, 40 farklı dile çevrilmiş 16 Kişilik Faktörü Testi'dir (Cattell, 1965).

Hans Eysenck kişilik üzerine yaptığı araştırmalarında kişiliğin Cattell'in faktör analizini kullanarak ortaya çıkardığı ayırıcı özelliklerden oluştuğu teorisini

desteklemiştir. Eysenck ayırıcı özellikleri tespit etmek için faktör analizini kullanmış olsa da Cattell'in tekniklerindeki olası sübjektivite ve bulguların tekrarlanamaması gibi sorunları eleştirmiş, kişilik testleri ve deneysel çalışmalara öncelik vermiştir. Eysenck'in kişilik teorisi ayırıcı özelliklerden oluşan üç temel kişilik boyutundan oluşmaktadır. Bunlar dışadönüklük-içedönüklük, nörotizm ve psikotiktir. Dışadönük bireyler sosyal, impulsif, maceraperest, girişken ve dominant özellikler gösterirler. Nörotizm boyutunda yüksek puan alan bireyler gergin, anksiyöz, depresif, irrasyonel, düşük benlik saygısına sahip ve suçluluk duymaya daha yatkın olarak tanımlanmışlardır. Psikotizm boyutunda yüksek puan alan bireyler ise acımasız, agresif, soğuk ve egosentrik olarak tanımlanmıştır (Eysenck, 1990a). Eysenck'e göre ayırıcı özellikler ve kişilik boyutları çevresel etkenlerden etkilenmeye açık da olsa büyük çoğunlukla (%75) genetik faktörlerden kaynaklanmaktadır (Burger, 2006).

2.1.1. Beş Faktör Kuramı

Cattell ve Eysenck'in belirlediği ayırıcı özelliklerinin sayıca birbirinden farklılık göstermesi teoristlerin kişiliği ölçmekteki farklı yaklaşımlarını yansıtmaktadır. Bazı teoristler Cattell'in çok fazla ve Eysenck'in çok az ayırıcı özelliği olduğunu eleştirmiştir. Cattell ve Eysenck'in ve diğer araştırmacıların kişilik özellikleri çalışmalarından yola çıkarak Costa ve McCrae (1985b), faktör analizini kullanarak yaptığı araştırmaların sonucunda ayırıcı özelliklerin beş ana faktörde toplandığını gözlemlemişlerdir. Beş faktör kişilik özellikleri bireylerin duygu düşünce ve davranışların farklı durumlarda görece istikrar göstermesi ve kişilik özelliklerinin sayısal olarak ölçülebilmesi gibi ayırıcı özellik kuramının temel varsayımlarını içermektedir (McCrae ve John, 1992).

Costa ve McCrae tarafından belirlenen beş faktör nörotiklik (duygusal denge), dışadönüklük, deneyime açıklık, uyumluluk ve sorumluluktur. Costa ve McCrae (1991) kişinin beş faktör üzerinden aldığı puanlardan yola çıkılarak duygusal, ilişkisel, deneyimsel ve motivasyonel stillerinin belirlenebileceğini savunmuşlardır. Faktörleri belirlemek için başta objektif testler, anketler ve gözlemci raporları kullanılmıştır. Daha sonra araştırmacılar adını ilk üç faktörden alan NEO Kişilik Envanteri'ni geliştirmişlerdir (McCrae ve Costa, 1985). Anket, 1992 yılında revize edildiğinden bu yana yaygın olarak kullanılmaktadır (Feist ve Feist, 2006).

Daha sonra ölçeğin internet üzerinden uygulanabilir kısa bir versiyonu daha geliştirilmiştir (Buchanan, Johnson ve Goldberg, 2005). Farklı ölçme metotları ile alınan sonuçların istikrarlılığı bu beş faktörün kişiliğin yönlerini açıklamakta güvenilebilir bir yöntem olduğu kanısını desteklemektedir (Schulz ve Schulz, 2009).

İkizler üzerinde yapılan araştırmalar genetik özelliklerin faktörler üzerindeki etkisinin yüzde 50'ye yakın olduğunu bulmuştur ve çevresel faktörler tarafından etkilenmeye en yatkın özellik uyumluluk olarak bulunmuştur (Loehlin ve ark., 1998; Pedersen, Plomin, McClearn ve Friberg, 1988). Beş faktör kişilik özellikleri aynı zamanda çocuklarda da gözlemlenmiştir ve uzun süreli araştırmalar bu faktörlerin yaşam süresince istikrarını göstermektedir (Costa ve McCrae, 1988).

McCrae ve Costa (1997), beş faktör kişilik özelliklerinin kültürden bağımsız bir şekilde İngiltere, İsrail, Kore, Türkiye, Danimarka ve Kanada gibi 50'den fazla ülkede yapılan çalışmalarda tutarlılık gösterdiğini belirtmişlerdir. Farklı kültürlerde tutarlı bir şekilde gözlenebilseler de ayırıcı özelliklerin kişisel önemi ve toplumsal olarak atanan değerler farklılık göstermektedir. Örneğin, Avustralyalılar dışadönüklük ve uyumluluğa, Japonlar ise sorumluluğa diğer faktörlerden daha önem verdiklerini belirtmişlerdir. Türkiye'de bir faktöre diğerlerine göre daha fazla önem verildiğini destekleyen bir çalışma yoktur (McCrae ve Terracciano, 2005).

2.1.1.1 Dışadönüklük

Costa ve McCrae tarafından belirlenen ilk faktör olan dışadönüklük bireyin sosyal ilişkilerindeki rahatlığı olarak tanımlanabilir. Dışadönük bireyler kişi odaklı, sosyal, konuşkan, dominant, enerjik ve aktif olarak tanımlanabilir (McShane ve Von Glinow, 2005).

Dışadönüklük boyutunda düşük puan alan bireyler depresyon ve anksiyete bozukluklarına daha yatkınlık göstermektedirler (Trull ve Sher, 1994). Aynı zamanda dışadönüklük ile durumsal pozitif duygulanım arasında pozitif bir ilişki olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Watson ve Clark, 1997). Uziel (2006), dışadönük bireylerin içedönük bireylere göre nötr durumları olumlu algılamaya daha yatkın olduklarını belirtmiştir. Dışadönük bireylerin pozitif duygulanım eşiklerinin içedönük bireylere göre daha düşük olması mutlu olmak için daha az uyarana gerek duymaları veya dışadönük bireylerin pozitif uyaranlara daha yüksek tepki vermeleri

ile açıklanabilir. Diener, Sandvik, Pavot, ve Fujita (1992) dışadönük bireylerin hem sosyal hem de sosyal olmayan durumlarda daha mutlu olduklarını bulmuşlardır. Fleeson, Malanos ve Achille (2002), bireylerin dışadönük davrandıkça daha mutlu olduklarını belirttiklerini belirtmiştir.

Dışadönük bireylerden satış veya pazarlama gibi daha insan odaklı işlerde çalışmaları beklenebilir ve araştırmalar dışadönüklük faktöründe yüksek puan alan bireylerin düşük puan alan içedönüklere göre genel iş performansının daha yüksek olduğunu göstermektedir (Griffin ve Moorhead, 2011). Araştırmalar dışadönük bireylerin içedönük bireylere göre sosyal destek almaya daha yatkın oldukları için günlük hayat stresiyle daha kolay başa çıktığını göstermektedir (Amirkhan, Risinger ve Swickert, 1995). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan başka bir araştırma, dışadönük kişilerin üniversitenin ilk bir yılında içedönük kişilere göre daha fazla arkadaş edindiğini ve aşık olma ihtimalinin daha fazla olduğunu bulmuştur (Asendorpf ve Wilpers, 1998).

2.1.1.2. Uyumluluk

Bu boyutta yüksek puan alan bireyler kibar, düşünceli, yardımsever, dürüst, diğer kişilerin ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran, arkadaş canlısı ve destekleyicilerdir (Hashemi ve Yusefi, 2015; Digman, 1990). Uyumlu bireyler aynı zamanda alçak gönüllü, saygılı, müşfik, iyi huylu ve barışçılardır (Somer, Korkmaz ve Tatar, 2002). Uyumluluğun başkaları odaklı olma, sempati ve empati yeteneğine sahip olma, affedici ve diğerkâm olma gibi prososyal davranışlarla bağlantılı olduğu görülmektedir (Graziano ve Eisenberg, 1997).

Kişilerarası ilişkilerle alakalı olan uyumluluk insanlar ile pozitif ilişki kurmadaki motivasyon olarak görülmektedir ve bu nedenle uyumluluk boyutu ölçülürken kişilerarası ilişkiler göz önünde bulundurulmalıdır (Graziano ve Heizenberg, 1997; Digman, 1997; Hogan, 1983). Kişisel uyumluluk sosyal açıdan bakıldığında grubun karar alması ve ortak hareket etmek için gereklidir. Eğer bir birey içerisinde bulunduğu bir gruptan farklı düşüncelere sahipse grup üyeleri tarafından uyum elde etmek için iletişim ile birey üzerinde baskı kurulur ve eğer birey gruba uymayı reddederse sonuç olarak gruptan dışlanır. Bireyin artık grubun bir üyesi olarak görülmemesi hem grup hem de birey için ciddi sonuçlar doğurabilir. Kişi reddedilme üzerine grubun kaynaklarını kullanamaz ancak grup da kaynaklarını

kaybetme pahasına daha uyumlu ve hedeflerine daha kolay alışabilir bir hale gelir. Bu bakış açısından bakıldığında uyumluluk, bireyin topluluğa kattığı kişisel bir değer olarak görülebilir (Graziano ve Eisenberg, 1997). Uyumluluk, Beş Faktör Teorisindeki diğer faktörlere kıyasla sosyal olarak arzulanan karakter özellikleri içermesi nedeniyle bireyler uyumluluk ölçeklerinde başkaları tarafından daha olumlu algılanmak için diğer faktörlerle kıyaslandığında kendilerini daha yüksek puanlamaya eğilim göstermektedirler (Paulhus, Bruce, ve Trapnell, 1995; Graziano ve Tobin, 2002).

Araştırmalar uyumlulukta yüksek puan alan bireylerin meslek hayatlarında istikrarlı olduklarını, iş arkadaşları ile daha iyi ilişkiler kurduklarını, depresyon ve hiperaktivite ve dikkat bozukluğu tanılarını daha seyrek aldıklarını, alkol ve madde kullanımının bu faktörde düşük puan alan bireylere göre daha az olduğunu göstermektedir (Hashemi ve Yusefi, 2015; Laursen, Pulkkinen ve Adams, 2002; Nigg ve ark., 2004). Ancak Costa ve McCrae (1992) uyumluluk faktörünün bağımlılık, katılmayan düşüncelere karşı çıkmama ve günlük kararlar alınırken destek bekleme gibi yönleri ile patolojik boyutlara ulaşabileceğini belirtmiştir.

2.1.1.3. Sorumluluk

Sorumluluk faktörü bireylerin dürtü kontrol ve disiplin düzeylerini göstermektedir. Costa ve McCrae (1992) sorumluluk boyutunda yüksek puan alan bireylerin hareket etmeden önce dikkatlice düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu boyutta yüksek puan alan bireyler öz disiplinli, verimli, etik değerlere bağlı, organize, sadık, başarı odaklı ve genel olarak iş yerinde yüksek performans gösteren bireylerdir (Kalat, 2012; Barrick, Mount ve Strauss, 1993). Bu boyutta yüksek puan alan bireyler aynı zamanda güvenilir ve dakiklerdir (Wagerman ve Funder, 2007).

Sorumluluk boyutu, farklı araştırmalarda daha sık emniyet kemeri takma, sağlıklı beslenme ve daha az sigara kullanma gibi davranışlarla bağlantılı bulunmuştur (Friedman ve Martin, 2011; Raynor ve Levine, 2009). Beş faktör içerisinde sadece sorumluluğun yapılan farklı araştırmalarda tutarlı ve anlamlı şekilde işyerinde performansı etkilediği görülmektedir. Sorumluluk boyutunda yüksek puan alan çalışanlar iş yerinde daha verimlidir (Barrick ve Mount, 1991; Tett ve ark., 1991).

2.1.1.4. Nörotizm

Eysenck'in nörotizm boyutuyla benzerlikler gösteren bu faktörde yüksek puan alan bireyler kötümser, gergin, duygusal, özgüvensiz, şüphecilerdir (Hashemi ve Yusefi, 2015; Widiger ve Oltmanns, 2017). Costa ve McCrae (1992) bireylerin kaygı, öfke, nefret utanç ve iritasyon gibi negatif duyguları deneyimleme eğilimlerinin nörotizm boyutunun temeli olduğunu belirtmişlerdir. Aynı zamanda nörotizm boyutunda yüksek puan alan bireyler diğerlerine göre çevresel stresle baş etmede sorun yaşarlar, nötr durumları olumsuz olarak yorumlamaya ve problemlere yoğun olumsuz duygusal tepkiler vermeye daha yatkınlardır. Olumsuz duygular karşısında dürtüsel davranabilirler (Widiger, 2007). Nörotizmin dürtüsellığı içermesinin bir nedeni bireylerin yaşadığı olumsuz duygular adaptasyonu zorlaştırdığından nörotik bireylerin dürtülerini kontrol etmeye yönelik becerilerine olan inançlarının düşük olmasıdır (Costa ve McCrae, 1992).

Psikolojik bozukluklar, fiziksel rahatsızlıklar ve yaşam kalitesini etkileyen faktörler ile nörotizm faktörü arasında korelasyonlar bulunmuştur. Örneğin, nörotizm boyutunda yüksek puan alan bireyler negatif duyguları yaşamaya daha eğilimli, depresyon ve anksiyete bozukluğu tanısı almaya ve madde kullanımına daha yatkınlardır (DeRaad, 2010; Jorm, 1987). Malouff, Thorsteinsson ve Schutte (2005), meta-analizlerinde nörotizm ile duygudurum, anksiyete, somatoform ve yeme bozuklukları arasında anlamlı ilişkiler bulmuşlardır.

Aynı zamanda nörotizmin kardiyovasküler bozukluklar, hipertansiyon ve diyabet gibi birçok fiziksel hastalık ile bağlantılı olduğu görülmektedir (Smith ve McKenzie, 2006). Nörotizm mutsuzluk, düşük iş doyumunu, düşük motivasyon ve hedef belirleme güçlüğü gibi yaşam kalitesini düşürücü sonuçların ortaya çıkması ile bağlantılıdır (DeNeve ve Cooper, 1998; Judge, Heller ve Mount, 2002; Judge ve Illies, 2001; Widiger, 2007).

2.1.1.5. Deneyime Açıklık

Beş faktör kişilik özellikleri arasında açıklaması en geniş ve diğer faktörlerle bağlantısı az olan deneyime açıklık boyutunda yüksek puan alan bireyler orijinal, entelektüel olarak meraklı, bağımsız ve yaratıcılardır. Yeni deneyimlere ve duygulara açıklardır ve çatışmalardan kaçmazlar (McCrae ve Sutin, 2009; Costa ve McCrae,

1985b). Mehl, Gosling, ve Pennebaker (2006) açık bireylerin restoran, bar ve kafe gibi sosyal yerlerde daha çok zaman geçirdiklerini, orijinalliklerini yaşam ve işyeri dekorasyonlarında gösterdiklerini, konuşurken geçmiş zaman kipini ve üçüncü tekil şahıs eklerini daha az kullandıklarını belirtmiştir. Açık bireyler kendilerini tanıtırken entelektüel ve sanatsal ilgilerini kullanırlar (Marcus, Machilek, ve Schütz, 2006). Bu boyutta düşük puan alan bireyler sorulara kesin ve değişmez cevaplar isterler. Problem çözümünde beğenilen ilk çözümü kabul ederek alternatifleri göz önünde bulundurmaz, görüşlerini basit tutarlar (Webster ve Kruglanski, 1994; Kruglanski ve Webster, 1996).

Araştırmalar dışadönüklük ve deneyime açıklık boyutlarında yüksek puan alan kadınların duygusal iyiliklerinin ve yaşantılanan pozitif yaşam olaylarının düşük puan alanlara göre daha fazla olduğunu göstermiştir (McCrae ve Costa, 1991). Entelektüel ilgileri geniş deneyime açıklık boyutunda yüksek puan alan bireylere örnek olarak şairler ve sanatçılar verilebilir (McCrae ve Costa, 1987).

2.1.2. Karanlık Üçlü Kuramı

Karanlık Üçlü terimi birbirleri ile bağlantı gösteren, kötücül olarak algılanan ancak kişinin işlevselliğini klinik boyuta taşımayan üç kişilik özelliği kümesini; Makyavelizm, psikopati ve narsisizmi açıklamak için kullanılmaktadır (Paulhus ve Williams, 2002). Karanlık üçlü grandiyozite, manipülasyon ve tepkisellik gibi sosyal olarak istenmeyen kişilik özelliklerini barındırmaktadır. Karanlık üçlü, Beş Faktör modelinden ayrı olarak birbirlerini tamamlayıcı kişilik yapıları değil birbirleriyle bağlantılı ancak ayrılabilir daha kötücül psikolojik eğilimler ve davranışsal stratejilerdir. Beş Faktör boyutları insanların genel eğilimlerini ve durumsal davranışlarını açıklarken karanlık üçlü özellikleri başkalarını manipüle eden ve hor kullanan kişilerde karakteristik olarak gözlenebilen, sosyal olarak daha az istenilen kişilik özelliklerine odaklanmaktadır (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013).

Karanlık üçlünün kötücül ancak patolojik olmayan kişilik özelliklerini simgelediği ve bu nedenle erken tespitin gerekli olmadığı düşüncesi bu özelliklerin işyerinde, eğitim hayatında ve sosyal alanda olumsuz etkilerinin anlaşılmasına başlaması ile değişmeye başlamıştır (Paulhus ve Williams, 2002; De Clercq, Hofmans, Vergauwe, De Fruyt ve Sharp, 2017; Furnham Richards ve Paulhus, 2013). Karanlık üçlü özelliklerinin tamamında genetik faktörlerin etkili olduğunu ve

en fazla psikopati olmak üzere çocukluk çağı ve yetişkinlikte istikrar gösterdiğini gösteren araştırmalar mevcuttur (Petrides, Vernon, Schermer ve Veselka, 2011; De Clercq, Hofman, Vergauwe, De Fruyt ve Sharp, 2013). Makyavelizm'in paylaşılan çevrenin etkisine açık olduğu bulgusunu Jones ve Paulhus (2011a), üç kişilik özelliğinden kişisel deneyimlerden ve sosyal çevreden en fazla Makyavelizm'in etkileneceği şeklinde yorumlamışlardır.

Mealey (1995), evrimsel teorisinin karanlık kişiliklerin yırtıcı alt gruplardan birisi olarak ortaya çıkmasını öngördüğünü belirtmiştir. Evrimsel yaklaşımları benimseyen araştırmacılar karanlık üçlünün kişisel farklılıklarını üreme seçimleri ile açıklamışlardır. Üreme seçimlerine göre spektrumun çiftleşmeye önem veren ucunda olan bireyler hızlı yaşam stratejilerine, ebeveynliğe önem veren bireyler yavaş yaşam stratejilerine sahip olarak betimlenebilirler. Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireyler düşük dürtü kontrolü, bencillik, kısa dönem cinsel ilişkiler kurma gibi özellikler ile hızlı yaşam stratejilerine sahiplerdir (Jonason ve ark., 2009; Figueredo ve ark., 2009). Makyavelizm ve narsisizm özelliklerini gösteren bireyler hızlı yaşam stratejilerinin istenmeyen sosyal sonuçlarını azaltacak yönlere sahip oldukları için psikopatik bireylere kıyasla sosyal hayatta işlevselliklerini daha kolay sürdürebilmektedirler (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013).

Geçtiğimiz on yılda Karanlık Üçlü özellikleri üzerine olan ilgi artmıştır (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013). Araştırmaların büyük bir çoğunluğu karanlık üçlü yapıları toplamda 120 maddeyi geçecek şekilde Christie ve Geis (1970) tarafından geliştirilen MACH-IV, Hare tarafından geliştirilen psikopati ölçeği (SRP-III) ve Raskin ve Hall (1979) tarafından geliştirilen Narsistik kişilik Envanteri (NPI) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Jonason ve Webster (2010) tarafından geliştirilen Karanlık Üçlü ölçeği ve Jones ve Paulhus (2014) tarafından geliştirilen Kısa Karanlık Üçlü ölçeği gibi ölçekler karanlık üçlü özelliklerinin aynı anda ve daha kısa bir şekilde ölçülebilmesi üzerine tasarlanmışlardır.

Karanlık Üçlü kişilik özellikleri altında ilgili literatürde genellikle aynı anda incelenen Makyavelizm, narsisizm ve psikopatinin birbirinden bağımsız deneysel dayanakları bulunmaktadır (Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018). Karanlık Üçlü kişilik özelliklerini oluşturan Makyavelizm, narsisizm ve psikopati aşağıda sırasıyla incelenmiştir.

2.1.2.1. Makyavelizm

Adını 16. yüzyılda yazdığı *Prens* (1532) adlı kitabında farklı taktikler kullanarak politik güç elde etmeyi ve elinde tutmayı anlatan Niccolo Machiavelli'den alan Makyavelizm, bireyin kendi çıkarları doğrultusunda yanılma ve manipülasyonu içeren kişiler arası stratejilerini betimlemek için kullanılabilir (Paulhus ve Williams, 2002). Makyavelist bireyler amaçlarına ulaşmak için etik kuralları ihlal etmekten ve sosyal ilişkilerini feda etmekten çekinmeyecek, dürtü kontrolü yüksek, stratejik taktikler kullanan yetenekli manipülatörler olarak tanımlanabilir (Jones ve Paulhus, 2009; McIllwan, 1993). Christie (1970) Makyavelizm boyutunda yüksek puanlar alan bireylerin soğuk, manipülatif ve hırslı olduklarını belirtmiştir. Makyavelist bireyler hedeflerine ulaşmak için yalan söyleyerek ahlak kurallarını ihlal etmeye daha eğilimli olsalar bile kompulsif yalancılar olarak ele alınmamalıdır (Gable ve Topol, 1991). Zeigler-Hill ve Vonk (2015), Makyavelizm'in kişilerarası ilişkilerde duygusal yokluk ile bağlantılı olduğunu ve Makyavelist kişilerin karar verirken kararın duygusal sonuçlarından daha çok pratik sonuçlarına odaklandıklarını belirtmişlerdir. Makyavelist bireyler durumlardan duygusal olarak uzak kalabilmeleri sayesinde manipülasyon sırasında duygusal ve arkadaşça taktikler ve suçluluk duygusunu kullanırlar (Grams ve Rogers, 1990; Vangelisti, Daly, ve Rudnick, 1991).

Makyavelizm üzerine araştırmalar Christie ve Geis (1970) tarafından Machiavelli'nin yazılarından esinlenerek kişilik özelliğinin otoriterlik ve sosyopolitik sonuçlarını incelemek üzere MACH-IV adlı 20 soruluk anketi geliştirmesi ile başlamıştır. Anket, Makyavelizm'i kavramsallaştırmak üzere duygusal kopukluk, bozulmamış gerçeği algılama yetisi ve manipülatif olmayı ele almıştır.

Klinik ve adli vakalar üzerinde çalışılan narsisizm ve psikopatinin aksine Makyavelizm, davranışların daha çok işyerinde gözlenebilir olması nedeniyle neredeyse sadece sosyal ve Endüstriyel Organizasyonel psikoloji alanında incelenmiştir ve bir psikolojik rahatsızlıkla bağlantısına rastlanmamıştır (Deshong, Grant ve Mullins-Sweatt, 2015; Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018). Makyavelizm iş başarısı ve zeka ile doğru orantılı olmadığı halde Makyavelist bireyler diğerleri tarafından daha zeki olarak algılanmakta ve tanımlanmaktadır (Cherulnik, Way, Ames ve Hutto, 1981; Ames ve Kidd, 1979). Daha zeki

algılanmalarının bir nedeni olarak sosyal ilişkilerinde bir açıdan başkalarının ne düşündüğünü ve nasıl tepki vereceklerini tahmin edebilmeyi içeren zihin okuma ve duygusal zeka gibi belirli kognitif yetilere sahip oldukları teorize edilmiş olsa da bu görüşü destekleyecek bulgu yoktur (Jones ve Paulhus, 2009).

Günümüzde genel popülasyonda ölçülen Makyavelizm özelliklerinin 20 yıl öncesine dayanan erken araştırmalara göre daha yüksek olduğunun gözlenmesi, günümüz toplumunda bireylerin daha materyalist ve yarışmacı olduğu şeklinde yorumlanabilir (Smith ve Griffith, 1978; Jacobwitz ve Egan, 2006).

2.1.2.2. Narsisizm

Hikayesi 13 yüzyıl öncesinde Yunan Mitolojisinde suda gördüğü yansımasına aşık olan ve yerinden kalkmadan kendisine bakarak mutsuzluk içerisinde ölen Narsissus ile başlayan narsisizm ilk kez Ellis (1898) tarafından bireyin kendi bedenine duyduğu cinsel haz olarak tanımlanabilen oto-erotizm ile arasındaki benzerliklerden yola çıkarak psikanalitik teoride bir konsept olarak tanımlanmıştır.

Freud *Narsisizm Üzerine* (1914) adlı makalesinde narsisizmi ikiye ayırmıştır. Birincil narsisizm bireyin sağlıklı gelişimi için gereklidir. Bebeklikte halen kendisini dış dünyadan ayırmamış ve sınırsız gücü olduğunu düşünen bireyin libidosu sınırlıdır ve egoda saklanmaktadır ve bu dönem oto-erotik dönemdir. Freud, bu dönemde libidinal enerjinin tamamıyla içsel tatmin ve ihtiyaçlara odaklanılmasına ego libidosu adını vermişti (Fenichel, 1955). Freud'a göre sağlıklı gelişimde libidinal enerjinin odağı aşamalı olarak benlikten ayrılarak başka nesnelere yönlendirilir. Freud nesnelere üzerinde odaklanan libidoyu nesne libidosu olarak tanımlamıştır. Böylece birincil narsisizmin azalması ve nesne bağlanmalarının başlaması ile paralel olarak nesne ilişkileri gelişir. Eğer gelişmekte olan çocuk bakım verenden (örneğin anneden) reddedilme veya travma görürse nesne libidosu geriye çekilir ve dış nesnelere uzaklaşarak tekrardan egoya yatırım yapılır. Freud bu gerileme durumuna ikincil narsisizm adını vermiştir. Freud narsisistik nevroz terimini ve içe dönen libidinal enerjiyi psikoz ve hipokondriyasız gibi psikolojik bozuklukları açıklamakta kullanmıştır (Sadock ve Sadock, 2007).

Kohut (1966), Freud ile benzer şekilde narsisizmin gelişiminin sağlıklı bir evresi olduğunu ve patolojik boyutunun bakım verenden yeterli

empati görülmemesinin sonucu olarak çocuğun nesne ilişkileri geliştirmesi beklenen evresinin sekteye uğraması ile geliştiğini savunmuştur. Bunun sonucu olarak birey özgüvenini düzenleme kapasitesi geliştiremez ve abartılmış benlik duygusu ve aşağılık duyguları arasında bocalar ve kendi değerinin belirlenmesi için başkalarının yardımına ihtiyaç duyar (McLean, 2007).

Kernberg (1975) patolojik narsisizmi sağlıklı yetişkinlerde özgüven ile eşanlımlı kullandığı narsisizmden ayırmış ve bir spektrum olarak görmemiştir. Normal narsisizm iyi ve kötü benlik imajlarını barındıran gerçekçi bir benlik kavramını içerirken patolojik narsisizm gerçekçi olmayan mükemmel benlik imajı ile açıklanmaktadır. Kernberg'e göre sınır kişilik bozukluğunun bir türü olarak ele alınan narsisizmde birey kendisinde ve diğer kişilerde iyi ve kötü özelliklerin aynı anda barınabileceğine inanmamaktadır.

Narsisizmin kategorik yerine bir spektrum olarak benimsenmesi üzerine Raskin ve Hall (1979) tarafından geliştirilen Narsistik Kişilik Envanteri (NKE) ile narsisizm subklinik olarak araştırılmaya ve klinik bir tablo yerine bir kişilik özelliği olarak benimsenmeye başlanmıştır. 40 sorudan oluşan Narsistik Kişilik Envanteri oluşturulurken DSM'de tanımlanan Narsistik Kişilik Bozukluğu'nun büyüklenmeci özellikleri yani üstünlük, büyüklük, gösteriş ve yetki görme yönleri alınmıştır (Paulhus ve Williams, 2002). Kırılğan narsisizm üzerine yapılan araştırmaların büyük bir kısmının klinik alanda gerçekleştirilmiş olması ile bağlantılı olarak Karanlık Üçlü kişilik özellikleri bağlamında araştırılan narsisizm daha çok narsisizmin büyüklenmeci boyutu üzerine odaklanmıştır (Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018).

Narsisizm şişirilmiş benlik değerleri, düşük empati yeteneği, hayranlık duyulma ve beğenilme arzusu ve büyüklük ile üstünlük hisleri ile tanımlanabilir (Morf ve Rhodewalt, 2001). Narsistik kişilik özellikleri taşıyan bireyler yarışmacılardır, beğenilmek için başarılarını abartır, kendilerini eleştirilere kapatır ve kendilerine hayranlık duyan kişilerle romantik ilişkilere girerler (Campbell, 1999). Bu kişiler dışarıdan agresif ve kendini beğenmiş olarak algılanmaya yatkınlardır (Buffardi ve Campbell, 2008). Aynı zamanda narsisizm sosyal olarak kabul görme ve beğenilme ile bağlantılı olduğu için narsisizmin büyüklenmeci boyutunda yüksek puan alan bireyler ilgilerini başkalarının ihtiyaç ve sıkıntılarını umursamaya

dönüştürebilir (Zuckerman ve O'Loughun, 2009). Bu özellikleri onların Makyavelizm ve psikopati özelliklerini taşıyan bireylere göre daha yüksek empati duymalarını ve normatif değerlere uygun davranmasını sağlayabilir (Wai ve Tiliopoulos, 2012; Beck ve ark., 2013). Narsist bireyler diğerlerine göre risk değerlendirmesinde farklılık olmamasına rağmen daha dürtüsel, riskli ve heyecan arayıcı davranışlarda bulunmaktadır (Lakey, Rose, Campbell ve Goodie, 2008). Bunun nedeni riskli durumlarda alacakları ödülleri daha yüksek olarak değerlendirilmesi olarak açıklanabilir (Foster, Shenese ve Goff, 2009). Kernberg (1970) narsistik bireylerin kişisel ilişkilerinin parazitik olduğunu söylemiştir. Bu bireyler utanç duymadan diğerlerini kendi çıkarları uğruna kullanmaktan çekinmemektedirler.

2.1.2.3. Psikopati

Yunanca *psyche* ve *pathos* kelimelerinden gelen psikopati kelimesi 1891 yılında Koch tarafından mevcut psikiyatrik rahatsızlıklar kategorisine girmeyen, toplumun beklentilerine uygun şekilde davranmayan veya davranmakta zorluk yaşayan bireyleri tarif etmek için kullanılmıştır. Psikopati ilk kez 1941 yılında *Akıl Sağlığının Maskesi* adlı çalışmada Harvey Cleckley tarafından kavramsallaştırılmıştır. Cleckley psikopatların yüzeysel olarak toplumun diğer bireyleri ile bağ kurabilir gibi görüldüğünü ancak kişisel ilişkilerinde davranışlarının kaotik ve yok edici olduğuna değinmiştir. Cleckley (1955) bir psikopati tanımlayan 16 davranışsal özellik olduğunu belirtmiştir. Ona göre psikopati duygusal yüzeysellik, dürtüsellik, düşük empati yeteneği, güvenilmezlik, düşük içgörü, deneyimle öğrenmeme, başkalarının duygularını önemsememe ve başkalarına zarar verdiğinde pişmanlık duymama gibi özelliklerle tanımlanabilir (Boyle ve ark., 2015; Cleckley, 1941). Cleckley'in psikopati tanımı büyük çoğunluğu ile günümüzde yüksek zeka, delüzyon ve irrasyonel düşünce eksikliği ve seyrek gerçekleştirilen intihar dışında geçerliliğini korumaktadır (Hare, 2003; Lilienfeld ve Andrews, 1996). Psikopati boyutunda yüksek puan alan bireyler heyecan arayıcı davranışlarda bulunurlar (Hare, 2003). Narsisizmden ayrı olarak psikopatiyi tanımlayan ve onu Karanlık Üçlü kişilik özellikleri içerisinde en istenmeyen yapan özelliklerinden birisi uçlarda ve sık bir şekilde yeterli motivasyon olmadan gösterilen antisosyal davranışlar ve kişilerin bu davranışlarını engelleme yoksunluğudur (Paulhus ve Williams, 2002; Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018).

Psikopatiyi ölçmek üzerine Hare ve arkadaşları (1980) tarafından mahkumlar üzerindeki araştırmalar sonucu geliştirilen ve 1991 yılından itibaren pek çok kez revize edilerek 20 maddeye indirgenen Psikopati Kontrol Listesi (PCL) psikopatiyi ölçmede bir altın standart haline gelmiştir ve iki ana faktörden oluşmaktadır. Birinci faktör yüzeysel çekicilik ve patolojik yalancılık gibi kişilerarası boyutunu ve empati yoksunluğu, suçluluk duymama ve davranışlar sonucunda sorumluluk almamayı içerecek şekilde affektif boyutunu ölçmeye yöneliktir. İkinci faktör ise tutarsız yaşam stilini ve antisosyal davranışları ölçmeye yöneliktir (Hoskey, Worzel ve Szyarto, 1998).

Psikopati üzerine yapılan araştırmalar özelliğin şiddet içeren davranışlar ile yakından bağlantılı olduğunu ve PCL-R'nin geliştiriliş amacına ek olarak antisosyal ve kriminal davranışı öngörmeye başarılı bir ölçüm aracı olarak kullanılabileceğini göstermiştir (Dolan ve Doyle, 2000; Coid, 2002). Bu nedenle psikopati üzerine erken araştırmaların birçoğu antisosyal davranışlar ve suç ile olan bağlantıları nedeniyle klinik popülasyon ve adli vakalar ile yapılmıştır (Lynam ve ark., 2009; Neumann, Hare ve Pardini, 2015). Ancak Cleckley (1955, 1988) antisosyal davranışların psikopatinin tamamını açıklamada yetersiz olacağını savunmuştur. Skeem ve Cooke (2010) kriminal davranışın psikopatinin kesin bir sonucu olmadığını belirtmiştir. DSM-5 antisosyal kişilik bozukluğu tanı kriterleri kişinin empati ve suçluluk duymama gibi psikopatinin affektif boyutunu içermemektedir. Psikopati, DSM'de tanımlanan antisosyal kişilik bozukluğuna ek olarak narsisistik kişilik bozukluğu (büyüklenmecilik ve düşük empati yeteneği) ve histriyonik kişilik bozukluğu (yüzeysel çekicilik ve içten olmama gibi) ve sınır kişilik bozukluğu ile ortak özelliklere sahip olması ile kişilik bozukluklarının ötesinde daha kapsamlı uyumsuz bir kişilik örüntüsü olarak alınabilir (Sarkar, Clark ve Deeley, 2011; Blackburn, 2005). Bu bakış açılarından yola çıkılarak psikopatinin bir kişilik özelliği olarak incelenebilmesi için araştırmaların adli ve klinik vakalardaki 'başarısız' psikopatlerden uzaklaşılarak genel popülasyon üzerinde sürdürülmesine yol açmıştır (Lutz ve Bailey, 2004; Scott, 2014).

2.2. Eş Uyum

Evlilik çoğu birey için kurulan en yakın ilişkidir ve araştırmalar evliliğin bireylerin mutluluğunu, iyi oluşlarını, yaşam kalitesi ve tatminini etkilediğini

göstermektedir (Rodgers ve Bachman, 1988; Be et al., 2013; Chiu, 1998; Watson et al., 2000; Young et al., 1998; Basharpour ve Sheykholeslami, 2015). Horwitz, White ve Howell-White, (1996) evli bireylerin mutluluğun yanı sıra psikolojik ve fiziksel olarak daha sağlıklı olduğunu belirtmiştir. Ancak bu mutluluk evli olmaya ek olarak evliliğin başarısı tarafından da etkilenmektedir (akt. Kasapoğlu ve Yabanigül, 2017; Proulx, Helms ve Buehler (2007)). Bu nedenle evli olmak kadar uyumlu bir evliliğe sahip olmak da bireylerin hayatlarını etkileyen bir faktördür.

Eş uyumu, kurulan aile ve diğer sosyal ilişkileri ile olan bağlantılarından dolayı 20. yüzyıldan itibaren evlilik ve aile ilişkileri konusunda en çok araştırılan değişkenlerden birisi olmuştur (Kızıloğlu, 1992; Spanier, 1976). Eş uyumuna yönelik erken çalışmaların çoğunda eş uyumu tanımı yapılmamıştır. Bireylerin ilişkinin niteliğine yönelik algıları değerlendirilirken tatmin, mutluluk, uyum, evlilik kalitesi ve evlilik başarısı gibi terimlerle farklarına az değinilmiştir (Spanier ve Cole, 1976; Heyman, Sayers ve Bellack, 1994). Literatürde evlilik kalitesini tanımlamak için evlilik uyumu, doyum ve mutluluğu birbirleri yerine kullanılmaktadır (Razak, Hoesni, Zakaria ve İsmail, 2015; Sakmar, 2015). Evlilik uyumu ve evlilik doyumunun literatürde birbirleri yerine kullanılan eşanlamlı terimler olması aralarında yüksek korelasyon ile ilişkilidir (Gottman, 1990).

Aile fertlerinin psikolojik, fiziksel, ruhsal sağlığını ve mutluluğunu etkileyen eş uyumu, ahenkli bir evlilikte gerekli görülen bir kavramdır (Kalkan, 2002; Ersanlı ve Kalkan, 2008). Evlilik mutluluğu ve doyum, uyumlu bir evlilikte gelişen, bireylerin psikolojik sağlığını etkileyen kavramlardır ve araştırmalar eş uyumunun azalması ile psikolojik iyiliğin bozulmasının bağlantılı olduğunu göstermektedir (Sardoğan ve Karahan, 2005; Kumar, Mori ve Patel, 1989). Nelson-Jones (1986) insan ilişkilerini başlama, geliştirme, sürdürme ve sonlandırma olarak sınıflandırmış ve sürdürmenin uyumlu çiftlerde görüldüğünü, uyumlu çiftlerde sonlandırmanın ölümle beraber olacağından bahsetmiştir.

Kavram üzerine çalışmalar Hamilton (1929) ile başlamıştır. Eş uyumu tanımı yapmaya yönelik erken çalışmalarda uyumu yüksek çiftleri betimleyen belirli özellikler olduğu varsayılmıştır. Eş uyumunu oluşturan değerlerin literatürde farklı tanımlamaları olduğu söylenebilir. Evliliği etkileyen önemli durumlarda hemfikir olmak, ortak ilgi alanlarına sahip olmak gibi özellikleri Burgess ve ark. (1953) sekiz

kriter altında istikrar, mutluluk, evlilik tatmini, cinsel uyum, eş uyumu, bütünleşme, fikir birliği ve yoldaşlık olarak toplamıştır (akt. Spanier ve Cole, 1976). Bu boyutlarda yüksek puan alan çiftlerin eş uyumunun yüksek olduğu varsayılmıştır. Locke ve Williamson (1958), eş uyumunun beş boyutunu problem çözme, tatmin, mutluluk ve fikir birliği ve yoldaşlık olarak belirlemiştir. Erberk ve ark. (2005) göre uyumlu çiftler, iletişim halinde, aileyi ilgilendiren konularda hemfikir ve ailevi sorunları olumlu şekillerde çözebilen çiftlerdir. Collins ve Coltrane (1991), evliliğin en önemli öğelerinin sadakat, cinsel yaşam, anlaşılma, maddi yeterlilik, benzer kişisel geçmiş ve ortak ilgi alanları olduğunu savunmuştur. Evlilik tatmini, dini yönelimlerin benzerliği, çatışma çözümü, maddi konularda anlaşma ve boş zamanlardaki yapılan aktivitelerde fikir birliği ile artan bir kavramdır (Craddock, 1991). Sabatelli (1988), eş uyumunu bireyin partnerine ve ilişkiye yönelik tutumunun subjektif ölçümü olarak tanımlamıştır.

Spaniel ve Cole (1974) eş uyumu tanımının beş özelliği içermesi gerektiğini savunmuştur. Bunlar, diğer kavramlardan farklı olması, operasyonel tanımının yapılması, kavramsallaştırma için gerekli bütün kriterleri kapsamaması ve fazla soyut olmamasıdır (Spanier ve Cole, 1974; Spanier, 1976). Spanier'a (1976) göre ilk olarak evli bireylerin işlevselliğini ve evlilik ilişkisindeki başarısını tanımlamak için kullanılan ve evlilik doyumu ile mutluluğunu içeren kavram terimsel olarak evlilikte eş uyumu, evli olmayan ve beraber yaşayan çiftleri de kapsayabilmelidir. Eş uyumu, eşler arası problematik durumlar, eşler arası gerginlik ve kişisel anksiyete, eşler arası doyum, uyum ve çiftin işlevselliğini etkileyecek durumlarda fikir birliği derecelerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan sonuçtur. Eş uyumu, verilen bu beş alanda uyumun artması ile gelişen bir süreçtir (Spaniel ve Cole, 1976; Crane, Allgood ve Griffin, 1990). Malkoç (2001), evlilik uyumu yüksek bireylerin yapıcı iletişim tarzlarını kullanma sıklıklarının diğer çiftlere oranla daha fazla olduğunu bulmuştur. Chen ve ark. (2007), eş uyumunu etkili çözülen çatışmalar, arkadaşlık ve cinsel ilişkiden doyum alan bireylerin uyumu olarak tanımlamıştır.

Eş uyumunun bir durum olarak değil ancak süreç olarak ele alınması, kavramın boylamsal olarak ölçülmesine fırsat verir. Eş uyumunun süreç olarak alınması, uyumun sürekli ve değişken olduğu varsayımını kabul eder. Eş uyumuna bir durum olarak bakılması, bir süreç içerisinde değişen eş uyumunun verilen bir zamanda nitel bir resminin çekilmesini sağlar (Spanier ve Cole, 1974). Spanier

(1976), araştırmalarında eş uyumunun s¼rekli değişen bir s¼reç olduğunu ancak deneye dayalı bir yaklaşımda verilen bir durumda eş uyumunun uyumludan uyumsuzuza giden bir skalada ölç¼lebileceęi gör¼ř¼n¼ benimsemiştir. Lasswell (1982), bireylerin evlilik s¼resinde yaşam d¼ng¼s¼ içerisinde değiştiği ve geliştiğinin göz önünde bulundurulmasının gerekliliğine değinmiştir. Bir s¼reç olarak eş uyumu bireyin partnerinin olgunlaşma ve gelişmesini anlama ve kabul etmesini gerektirir.

2.3. Literat¼rde Temel Kavramlar ile Yapılan Araştırmalar

2.3.1. Beş Fakt¼r Özellikleri ve Karanlık Üçlü Özellikleri Arasındaki İlişki

Karanlık üçlü, birbirleriyle ört¼řen ancak farklı, ayrıştırılabilir yapılar olarak tanımlanmışlardır (Paulhus ve Williams, 2002). Makyavelizm, narsisizm ve psikopati özelliklerinde kişilerarası ilişkilerde d¼řmanlık, duyarsızlık ve saldırganlık gibi davranışlarda yüksek ört¼řme oranlarını gösteren araştırmalar vardır (McHoskey ve ark., 1998; Lynam ve ark., 2011; Jones ve Paulhus, 2011). Yapılan ilişkisel analizlerde en yüksek ört¼řmeler psikopati ve Makyavelizm arasında, en d¼řükleri narsisizm ve Makyavelizm arasında bulunmuştur (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013). Bu sonuçlardan yola çıkarak araştırmacılar karanlık üçl¼n¼ özellikle klinik olmayan pop¼lasyonda aslında tek bir kişilik yapısı olup olmadığını anlamaya çalışmışlardır. Teorik olarak d¼rt¼ kontrol¼ seviyeleri açısından birbirlerinden farklılık göstermesi beklenen Makyavelizm ve psikopati arasında yüksek ört¼řmeler bulunması aslında tek bir kişilik yapısı oldukları sorusunu gündeme getirmiştir (Paulhus ve Williams, 2002). Rauthmann ve Kolar (2012), aralarındaki yüksek ört¼řmeler nedeniyle Karanlık Üçlü özelliklerinin aslında tek bir Karanlık Özellik olarak alınabileceğini savunmuştur. Douglas, Bore ve Munro (2012), Karanlık Üçlü özelliklerinin ayırımını inceledikleri araştırmada Makyavelizm, narsisizm ve psikopatinin farklı davranışsal ör¼nt¼ler gösterdiğini belirtmişlerdir.

McHoskey, Worzel ve Szyarto (1998), psikopati ve Makyavelizm'in disiplinler arası çalışmalarda (klinik ve sosyal psikoloji) iletişim eksikliği nedeniyle paralel olarak gelişip yapılar arasında gerekli ayrıştırmalara yeterli önemi vermediklerini belirtmişlerdir.

Karanlık Üçlü ve Büyük Beşli ayırıcı özelliklerinin insan doğasına bakışı ve birbirlerini tamamlayıcı yönlerinden yola çıkarak araştırmacılar bu özellikleri farklı

boyutlara bölerek aralarındaki benzerlik ve farklılıkları incelemeye önem vermişlerdir (Huali ve Liang, 2014; Paulhus & Williams, 2002). Beş Faktör ayırıcı özelliklerinin Karanlık Üçlü ile bağlantılı olduğunu destekleyen araştırmalar vardır. O'Boyle ve arkadaşları (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada Beş Faktör modelinin karanlık üçlü içerisindeki varyansın %30-67 arasını açıkladığı belirtilmiştir.

Makyavelizm ve psikopati, Beş Faktör modelinde büyük ölçüde benzer bağlantılar göstermektedir. Williams (2002), karanlık üçlü kişilik yapısına sahip bireylerin kişilerarası ilişkilerinde itici karakteristik davranışlarını tarif edebilecek şekilde soğuk ve agresif karakter özelliklerini tarif eden uyumluluk boyutunda düşük puan aldıklarını belirtmişlerdir. Narsisizm ve psikopati boyutlarında yüksek puanlar alan bireylerin Beş Faktör ayırıcı özelliklerinde dışadönüklük ve açıklık boyutlarında daha yüksek puanlar aldıklarını, Makyavelizm ve psikopati boyutlarında yüksek puanlar alanların ise sorumluluk boyutlarında düşük puanlar aldıklarını belirtmişlerdir.

Costa ve McCrae (1992a) tarafından yapısal olarak fedakar ve başkalarını düşünen uyumluluk boyutunda yüksek puan alan bireyler başkalarına yardıma açık ve diğerlerinin ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran bireyler iken bu boyutta düşük puan alan bireyler egoistik, sorgulayıcı ve yarışmacı olarak tanımlanırlar. Makyavelizm puanı yüksek bireyler ise diğerlerinin ihtiyaçlarını ve etik değerlerini kendi hedefleri amacıyla feda edebilirler. Bu açıdan Makyavelizm ve uyumluluk boyutları arasında negatif bir ilişki gözlenmiştir (Kessler ve ark., 2010). Beş faktör modelinin diğer boyutları ile Makyavelizm arasında yapılan diğer araştırmaların sonuçları daha çelişkilidir. Makyavelizm ve sorumluluk arasında negatif bir ilişki gözlenmektedir (Williams, 2002; O'Boyle ve ark., 2015). Makyavelizm özelliği taşıyan bireylerin hedeflerine ulaşmak için öz disiplinli ve başarı odaklı olmaları ve bunun sonucunda sorumluluk boyutunda yüksek puan almaları beklenebilir ancak bu sonuçlar sorumluluk boyutunu tamamlayan en önemli kriterlerden birisi olan etik değerlere bağlı kalmaya uymadıkları ile açıklanabilir. Makyavelizm boyutu yüksek bireylerin sinizmi ve güvensizliklerinin daha yüksek anksiyete ve öfkeye işaret etmesi ile Makyavelizm ve nörotizm arasında gözlenen düşük, pozitif ilişki açıklanabilir (Williams, 2002; O'Boyle ve ark., 2015; Paulhus ve Williams, 2002).

Kernberg (1989) narsisistik bireylerin diğerk kişilerden hayranlık ve beğeni bekleediklerini, bunu sağlamak için pozitif yönlerini şişirilmiş bir şekilde diğerk kişilerle paylaştıklarını belirtmiştir. Paulhus (2011) egoistik davranışları ile insanların düşüncelerini umursamamaları ve alçak gönüllü olmamaları ile bağlantılı olarak narsisizmi yüksek bireyleri uyumsuz dışadönükler olarak tanımlamıştır. Narsistik özellikler gösteren kişilerin yapılan araştırmalarda dışadönüklük, açıklık ve sorumluluk boyutlarında yüksek puanlar alması ve uyumluluk boyutundan düşük puan almaları bu tanıma destekler niteliktedir (Campbell ve Miller, 2013; O'Boyle ve ark., 2015).

Vize, Lynam, Collison ve Miller (2018) metaanalizlerinde ve McHoskey ve arkadaşları (1998) araştırmalarında narsisizm, Makyavelizm ve psikopatiden Beş Faktör modelinde farklılıklar gösterdiğini bildirmişlerdir. Psikopatinin önemli tanımlayıcıları olan duygusal yüzeysellik, dürtü kontrol eksikliği, davranışlarının sonucunda pişmanlık duymama gibi özellikler uyumluluk ve sorumluluk arasında orta negatif ilişkiler, dışadönüklük ve deneyime açıklık arasında zayıf pozitif ilişkiler gözlenmiştir. Psikopati düzeyi yüksek bireyleri tanımlayan bir özellik olan duyarsızlık ile aynı yönde olarak araştırmalar psikopati ve nörotiklik arasında bir bağlantı bulmamıştır (O'Boyle ve ark., 2013).

2.3.2. Kişilik Özellikleri ve Eş Uyumu Arasındaki İlişki

Evliliklerde eş uyumunu etkileyen pek çok değişken vardır (Chen ve ark. 2007). Depresyon, sosyodemografik özellikler, mükemmeliyetçilik ve bağlanma stillerinin eş uyumu üzerine etkilerinin olduğu gözlenmiştir (Düzgün, 2009; Demiray, 2006; Tuncay, 2006; Açık, 2008). Bentler ve Newcomb (1978), kişilik özelliklerinin evlilikteki istikrara ve uyuma etkisinin yaş, gelir gibi sosyodemografik özelliklere göre daha büyük olduğunu belirtmiştir. Araştırmalar aynı zamanda bireyin kişilik özelliklerinin kendisinin olduğu kadar eşinin de evlilik uyumunu etkilediğini ortaya koymuştur (Robins, 1990).

Yakın ilişkiler üzerine geliştirilmiş modellerin neredeyse tamamında bireylerin kişilik özelliklerinin etkisi göz önünde bulundurulmuştur (Claxton, O'Rourke, Smith ve DeLongis, 2012). Karney ve Bradbury (1995) tarafından geliştirilen incinebilirlik-stres-uyum modelinde bireyler evliliğe kişilik özellikleri, eğitim ve bağlanma stilleri gibi dayanıklı incinebilirlikler adı verilen kalıcı özellikler

getirmektedir. Bireylerin yaşadığı evliliği olumsuz etkileyebilecek stresli yaşam olayları ve dayanıklı incinebilirlikler karşısındaki uyum süreçleri evliliği etkilemektedir. Sorun çözümüne davranışsal yaklaşımlar, eşler arası etkileşime verilen değer ve destek algıları uyum sürecine birer örnek olarak gösterilebilir (Sakmar-Balkan, Fışoğlu; 2017). Huston (2000) tarafından geliştirilen disiplinler arası sosyal-ekolojik model evliliklerin incelenebileceği üç boyutu toplum (ekolojik niş), eşlerin her biri ve daha geniş kişisel ilişkiler ağına dahil bir davranış sistemi olarak görülen evlilik ilişkisidir. Bu modelde eşlerin her birinin fiziksel ve psikososyal özellikleri, birbirlerinin kişilik özelliklerine dair inançları ve evlilik üzerine olan tutumları ilişkinin devamlılığını ve evlilikten alınan doyumunu etkilemektedir.

Terman ve arkadaşlarının (1938), kişisel kalıcı eğilimlerin evlilik hayatını etkilediği varsayımın sonrasında eş uyumunu etkileyen faktörlerden birisi olarak kişilik özellikleri, özellikle Beş Faktör özellikleri ile pek çok araştırma gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırmalar içerisinde evlilik ilişkilerini olumsuz olarak etkilediği en sık rastlanan kişilik özelliği nörotizmdir. Karney ve Bradbury (1995), nörotizmin evlilik doyumundaki varyansın %10'unu açıkladığını, Kelly ve Conley (1987), uzun süreli çalışmalarında nörotizmin evlilik doyumunu olumsuz etkilediğini ve boşanmaları yordadığını belirtmiştir. O'Rourke ve arkadaşları (2011), nörotizm ve eş uyumu ile bir ilişki bulunamamasını yüksek nörotizm düzeyi gösteren evli çiftlerin evliliklerinde erken yıllarında boşanma olasılığının yüksekliği ile açıklamıştır. Sabourin, Peloquin, Lussier ve Wright (2013), nörotizm ve eş uyumu arasında doğrusal olmayan bir ilişki belirtmişlerdir. Çok az ve çok fazla nörotizm düzeyleri bireylerin kendileri ve eşlerindeki eş uyumunu negatif olarak etkilemektedir. Bouchard, Lussier, Sabourin (1999) araştırmalarında nörotizm boyutunda yüksek puan alan bireylerin eşlerinin eş uyumlarını olumsuz etkilediklerini belirtmişlerdir.

Beş Faktör Kişilik Özellikleri üzerine yapılan araştırmalar, nörotizm dışındaki diğer kişilik özelliklerinin evlilik üzerine etkisinde farklılıklar göstermektedir. Bouchard, Lussier ve Sabourin (1999) araştırmalarında kadınlarda uyumluluğun, erkeklerde ise açıklık, uyumluluk ve sorumluluğun eş uyumunu pozitif yönde etkilediğini ve kadın ve erkeklerde özellikle nörotizmin eş uyumunu negatif

yönde etkilediğini belirtmiştir. Egan, Vinciguerra ve Mazzucchelli (2015) 226 kişi üzerinde yaptıkları araştırmalarında düşük uyumluluk puanları ve nörotizm boyutları ile eş uyumu arasında anlamlı bir negatif ilişki belirtmiştir.

Dışadönüklük boyutundan yüksek puan alan çiftler ile eş uyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların çelişkili sonuçları vardır (Zaleski, 1981; Eysenck ve Wakefield, 1981). O'Rourke ve arkadaşları (2011), araştırmalarında eşlerin belirttikleri dışadönüklük ve sorumluluk benzer bir şekilde arttıkça evlilik doyumunun arttığını belirtmişlerdir. Botwin ve arkadaşları, (1997) eşinin özellikle uyumluluk düzeyi olmak üzere sorumluluk ve deneyime açıklığın yüksek olan bireylerin eş uyumunun daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Nemecek ve Olson (1999) ise bireylerin birbirleri ile tutarlı bir şekilde sorumluluk boyutundan yüksek puan aldığı çiftlerin eş uyumunun daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Alanyazında Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin kısa süreli romantik ilişkiler ve evlilikler ile ilişkisine bakılan araştırmaların bulguları Makyavelizm, narsisizm ve psikopati kişilik özelliklerinin olumsuz etkileri olduğunu göstermektedir. Smith ve ark. (2014), ilişki uyumu ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri üzerinde evlilik öncesi ilişkilerde yaptıkları araştırmada karanlık üçlü özelliklerinin tamamı ile aralarında negatif bir korelasyon belirtmiştir. Evlilik doyumu ve eşler arası problemlerle bağlantı gösteren uyumluluk boyutu ile Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri arasında ters bir bağlantı bulmuştur (Williams, 2002; Botwin, Buss ve Shackelford, 1997).

Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin en büyük ortak paydaları kişisel çıkar ve düşük empati düzeyi ile alakalı olmalarıdır. Bu bireyler romantik ilişkilerinde diğer bütün kaynaklarını tükettiklerini düşünmedikleri sürece fiziksel şiddete başvurmak yerine partnerlerine yalan söyleme, tehdit etme ve kandırma gibi psikolojik ve duygusal şiddet göstermektedirler (Romero ve ark., 2013). Narsisizm, psikopati ve Makyavelizm boyutlarında yüksek puan alan bireyler uzun süreli ilişkilere uygun veya istekli değildirler (Foster ve ark. 2006). Jonason, Li ve Buss (2010), Karanlık Üçlü Kişilik Özelliği gösteren bireylerin bir başkası için partner değiştirme oranlarının daha yüksek olmasını risk alma, yenilik arama, dürtüsellik ile açıklanabilen sömürücü davranış şekli ile açıklamaktadır. Jonason, Li, Webster ve Schmitt (2009), cinsel partner sayısı, kısıtlanmamış cinsel davranışlar ve kısa süreli

ilişki tercihleri ile karanlık üçlü özelliklerinin ilişkili olduğunu bulmuştur. Kendi çıkarları doğrultusunda hareket eden bireylerin bu özelliği uzun süreli ilişkiler için arzulanmaz olduğundan kısa süreli ilişkilerde daha başarılıdırlar.

Makyavelizm ve psikopatiye yönelik davranışlar romantik ilişkilerde kısa süreli çözümler sağlarken ve tek gecelik ilişkiler gibi kısa süreli ilişkilerde işe yarayabilirken uzun süreli başarıya yol açmamakla birlikte insanların kötü bir ünlerinin oluşmasında fayda sağlamaktadırlar. Bu nedenle bu bireyler daha az çekici olarak algılanabilmektedirler. Karanlık üçlü özelliklerinin aralarında örtüşme nedeniyle narsisizmin tek başına ölçülmesi zor olsa da Makyavelist ve psikopati özelliklerinin öne çıkmaya başlaması ile insanların algılanan çekiciliğinin düştüğü söylenebilir. Rauthmann ve Kolar (2012), narsisizm boyutunda yüksek puan alan bireylerin Makyavelizm ve psikopati boyutlarında yüksek puan alanlara göre daha pozitif ve çekici olarak algılandıklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeni, bireyselliğe önem veren batı ülkelerinde gözü peklik, cazibe ve liderlik gibi bazı narsistik davranışların olumlu karşılanması ile açıklanabilir.

Campbell, Foster ve Finkel (2002), narsist bireylerin ilişkilerinde büyülenmesi yanlarının partnerleri tarafından desteklenmesi ve bir ilişkide olmanın sosyal statülerini arttırdığı gerekçesi ile uzun süreli romantik ilişkilere girmekte istekli olduğunu belirtmişlerdir. Ancak narsisizm boyutunda yüksek puan alan kişiler uzun süreli ilişkilerde partnerlerine karşı düşük tolerans göstermektedirler ve ilişkiye olan bağlılıkları düşüktür. (Campbell ve ark., 2006). Buna ek olarak narsist bireyler partnerlerinin davranışlarını negatif ve tehdit edici olarak algılamaya daha yatkınlardır (Gewirtz-Meyhan ve Finzi-Dottan, 2018). Narsisizm boyutu yüksek bireylerin romantik partner olarak daha iyi alternatiflere sahip olduklarını düşünceleri ilişkilerde aldatmaya daha yatkın olmalarına yol açmaktadır (Campbell, Foster ve ark., 2002; Campbell & Foster, 2002). Bushman ve ark. (1998), narsist bireylerin romantik ilişkilerde öfke ile fiziksel ve psikolojik şiddet gösterebileceğini belirtmiştir. Gewirtz-Meyhan ve Finzi-Dottan (2018) araştırmalarında narsist bireylerin eşlerine bireysel iyi oluşlarına zarar verme amaçlı psikolojik şiddet gösterdiğini ve bunun cinsiyete bağlı olmadan eşlerinin evlilik doyumunu düşürdüğünü belirtmiştir. Bu gösterilen psikolojik şiddet korkutma, aşağılama, utandırma, görmezden gelme ve kişisel eşyalara zarar verme gibi davranışları içerebilmektedir (Follingstad, Rutledge, Berg, Hause, & Polek, 1990; Sackett

&Saunders, 1990). Campbell ve ark. (2006), narsistik bireylerin ilişkiye bağlılıklarının düşük olduğunu belirtmişlerdir. Foster, Shira ve Cambell (2006), narsistik bireylerin gösterdiği düşük ilişkiye bağlılığı ilişkinin duygusal birliktelik boyutundan daha çok fiziksel boyutuna önem vermeleri ile açıklamıştır.

Psikopati boyutunda yüksek puanlar alan bireyler ikili ilişkilerinde yakınlığı daha az tercih ederler. Weiss, Lavner ve Miller (2016), psikopati özelliği yüksek bireylerin düşük empati yeteneğine ek olarak kişilerarası ilişkilerde dürtü kontrolünde sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir. Bu dürtü kontrolü eksikliği çatışmalarda karşı tarafı üzen tepkiler olarak ortaya çıkabilir ve bu tepkilerin uyandırdığı duygusal sonuçları fark etmedikleri için daha da olumsuz bir duygulanıma neden olabilirler. Williams ve ark. (2005) sublinik psikopati özelliği taşıyan bireylerin ilişkilerde partnerlerini cinsel boyutta ve psikolojik olarak kontrol ve domine etme amacıyla korku ve başka manipülatif taktikler kullandıklarını belirtmiştir. Aynı araştırma psikopati boyutunda yüksek puan alan bireylerin partnerleri için ilişkinin güvensizlik ve kuşku içereceğini belirtmiştir.

2.3.3. Eş Benzerliği ve Eş Uyumu Arasındaki İlişki

Araştırmalar insanların eş ve partner seçimlerinde yaş, dini yaklaşımlar, zeka, ilgi alanları ve kişilik özelliklerinde bireysel benzerliklere önem verdiğini göstermektedir (Watson ve ark., 2014). Buss (1984) bu olguyu sınıflandırıcı eşleşme olarak tanımlamıştır. Sınıflandırıcı eşleşmenin bir amacı toplumda genetik varyansın artması ve bazı özelliklerin katılım ile sonraki nesillere aktarılması olabilir (Falconer & Mackay, 1996). Sınıflandırıcı eşleşmede olan iki yaklaşım pozitif (bireye kendisi ile benzer kişilik özelliklerine sahip bireylerin cinsel ve romantik partner olarak çekici gelmesi) ve negatif (bireyin kendisinde olmayan kişilik özelliklerine sahip bireyleri çekici bulması) olarak ayrılabilir (Figueredo, Sefcek ve Jones, 2006).

Bireylerin benzer kişilik özelliklerine sahip eşler seçmeleri ve bunun eş uyumu üzerine pozitif etkisine yönelik pek çok çalışma yapılmıştır (Klohn ve Mendelsohn, 1998, Gonzaga, Carter ve Buckwalter, 2010). Bu çalışmaların bir kısmı bireylerin kendilerini ve partnerlerini değerlendirmeleri üzerine yapılmışken bir kısmı da çiftlerin birlikte katılmaları üzerine yapılmıştır (Kenny, 1996; Decuyper, De Bolle ve De Fruyt, 2012). Beş Faktör Kişilik Özelliklerini ölçmeye yönelik, çifti oluşturan iki bireyin de katıldığı, algılanan benzerlik yerine gerçek kişilik

benzerliğini ölçen araştırmaların çelişkili sonuçları olduğu söylenebilir. Örneğin Russell ve Wells (1991) kişilik benzerliği ile eş uyumu arasında bir ilişki bulunmadığını belirtirken Gaunt (2006) yüksek kişilik benzerliğinin yüksek eş uyumunun göstergesi olduğunu bulmuştur. Benzer kişilik özelliklerine sahip çiftler bu benzerlikten dolayı birbirlerinin davranışlarını daha sık öngörebilir ve bu sayede ortaya çıkabilecek yanlış anlaşılmalarda azalır veya daha rahatlıkla çözölür (Nemecek ve Olson, 1999).

Jonason, Lyons ve Blanchard (2015), Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile kısa ve uzun ilişki tercihlerini inceleyen araştırmalarında kadın ve erkeklerin uzun süreli ilişkiler kurmak için karanlık üçlü özellikleri düşük bireyleri tercih ettiklerini bulmuşlardır. Ancak sınıflandırıcı eşleşmenin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinde olduğu kadar sosyal olarak istenmeyen kişilik özelliklerinin de tercih edilmesinde etkili olduğu söylenebilir (Figueredo, Sefcek ve Jones, 2006). Flört eden çiftlerin birbirlerine benzer karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri gösteren bireyleri tercih etmelerinin bir nedeni bu kişilerin kendileri gibi bekar bireyler arasında potansiyel partner olarak daha az istenmeleri olabilir (Kardum, Hudec-Knezevic, Schmitt ve Covic, 2017). Jonason ve ark. (2015) sınıflandırıcı eş seçiminde Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerine sahip bireylerin heyecan arama gibi benzer yaşam tarzlarına sahip, kendileri ile benzer eşler seçtiklerini savunmuştur. Jonason (2015), psikopati boyutunda yüksek puan alan kadınların benzer erkekleri eş olarak seçtiğini ve erkeklerin benzer şekilde yüksek puan alan kadınları arzulanan anneler olarak nitelendirdiklerini belirtmiştir.

Grosz, Dufner, Back ve Denissen (2015) narsisizm boyutu yüksek bireylerin benzer özellikler gösteren eşler seçtiğini belirtmiştir. Atari ve Chegeni (2017), bekar İranlı kadınlar üzerinde yaptıkları araştırmada psikopati puanı yüksek kadınların sadakat ve güvenilirlik açısından kendileri ile benzer şekilde psikopati kişilik özellikleri gösteren eşler seçtiklerini ve kadınların uzun süreli eş seçimlerinde Makyavelizmin etkisi olmadığını ortaya koymuştur. Bu araştırmanın bulguları ile çelişir şekilde Novgorodoff (1974), Makyavelizm boyutu yüksek kadınların kendileri ile benzer şekilde yüksek puan alan eşler seçtiklerini belirtmiştir.

Benzer Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerine sahip olmanın evliliklerde eş uyumuna etkileri üzerine yapılmış araştırmalar kısıtlıdır. Lamkin, Campbell,

vanDellen ve Miller (2013), flört eden partnerlerden ikisinin de ilişki süresi uzadıkça büyüklenmeci narsisizm ile eş uyumunun olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. Savard, Lussier ve Sabourin (2011), psikopati özellikleri yüksek eşlerde erkeklerin psikopatik özelliklerindeki artışın kadınlarda psikolojik agresyonu arttırdığını ve kişisel iyi oluşlarını negatif etkilediğini ve kadınların düşük kişisel iyi oluşlarının erkeklerin eş uyumlarını düşürdüğünü belirtmiştir.

İstatistiksel analizlerde çiftler, birbirleri ile ilişkili iki kişiden oluşmaktadır. Çiftlere örnek olarak evli çiftler, anne-çocuk veya terapist-hasta verilebilir. Çiftlerin aldıkları puanlar birbirleri ile bağımlı ilişkiler göstermektedir. Çiftlerin arasındaki ilişkinin (benzerlikler ve farklılıkların harici sonuçlarının) tanımlanması için farklı matematiksel yöntemler mevcuttur (Brauer ve Proyer, 2019). Bazı araştırmacılar bu ilişkinin açıklanmasında en basit yöntemlerden birisinin; çifti oluşturan puanların farklarının alınması gerektiğini savunmuşlardır (Akt., Claxton ve ark., 2011). Çiftler arasındaki puan farklarının sıfır olması, puanlar arasında mükemmel bir örtüşme olduğuna işaret etmektedir. Örneğin evli bir çiftin uyumluluk puanları arasındaki farkın sıfır olması bu çiftin uyumluluk boyutunda aynı puanı aldıkları anlamına gelmektedir (Brauer ve Proyer, 2019). Tisak ve Smith (1994), çift farklılıklarının yüzeysel geçerliliğinin farklı olduğunu ve bu şekilde elde edilen puanların, işlenmemiş sonuçların farklı metotlar kullanıldığında gözden kaçabilecek özgün özelliklerinin yakalanabileceğini savunmuştur.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde örneklem, kullanılan ölçme araçları ve istatistiksel analizlere ait bilgiler verilecektir.

3.1. Örneklem

Araştırmanın örneklemini uygun ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılarak 2018 ve 2019 yılları arasında ulaşılan ve Adana ili Seyhan ilçesi ve İstanbul ili içerisinde yaşayan 226 evli çiftten (452 birey) oluşmaktadır.

3.2. Ölçekler

Katılımcılardan dört farklı form doldurmaları istenmiştir. Bu formlar, kişinin sosyodemografik bilgilerinin sorulduğu Sosyodemografik Form, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin ölçüldüğü Karanlık Üçlü Ölçeği, Beş Faktör özelliklerinin ölçüldüğü Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi ve eş uyumunun ölçülmesine yönelik Çift Uyum Ölçeğidir.

3.2.1. Sosyodemografik Form

Form, araştırmanın amacı doğrultusunda katılımcıların sosyodemografik özelliklerini belirlemek üzere araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Katılımcıların yaşı, eğitim durumu, çocuk sayısı, evlendiği yaş, evlilik süresi ve eşinin yaşını belirlemeye yönelik soruları içermektedir. Anket aynı zamanda kişinin şu anda tanı almış olduğu psikiyatrik bir bozukluğun varlığını sormaktadır.

3.2.2. Karanlık Üçlü Ölçeği (KÜÖ)

Jonason ve Webster (2010) tarafından geliştirilen ölçek 12 sorudan oluşup Makyavelizm, psikopati ve narsisizm kişilik özelliklerini ölçmeye yönelik sırayla dörder madde içermektedir. 1-9 likert tipi ölçek “Kesinlikle katılmıyorum”=1,

“Çoğunlukla katılmıyorum”=2, “Katılmıyorum”=3, “Bazen katılmıyorum”=4, “Kararsızım”=5, “Bazen katılıyorum”=6, “Katılıyorum”=7, “Çoğunlukla katılıyorum”=8, “Kesinlikle katılıyorum”=9 şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekte ters kodlanmış madde yoktur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0.83 olarak hesaplanmıştır. Alt ölçeklere bakıldığında Makyavelizm 0.72, narsisizm 0.79 ve psikopati 0.63 olarak hesaplanmıştır. Ölçek 2015 yılında Eraslan-Çapan, Satıcı, Yılmaz ve Kayış tarafından Türkçeye uyarlanmış ve geçerlilik güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe versiyonunun alt ölçeklerinin iç tutarlılık katsayıları 0.71 ile 0.87 arasındadır. Bu çalışmada güvenilirlik analizi sonucunda alt ölçeklere yönelik Cronbach’s alfa katsayıları Makyavelizm için 0.87, narsisizm için 0.86, psikopati için ise 0.79 olarak bulunmuştur.

3.2.3. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT)

Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi, Bacanlı, İlhan ve Aslan (2009) tarafından beş faktör kişilik kuramına dayanılarak geliştirilmiştir. Dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, duygusal denge/nörotizm ve deneyime açıklığı ölçen test 40 sorudan oluşmaktadır. 1-7 likert tipi ölçek iki uçludur. Alt boyutların iç tutarlılık katsayıları, duygusal dengesizlik/nörotizm için 0.73, dışadönüklük için 0.89, deneyime açıklık 0.80, uyumluluk 0.97 ve sorumluluk için 0.88 olarak hesaplanmıştır (Bacanlı, İlhan & Aslan, 2009). Bu çalışmada alt ölçeklerin Cronbach’s alfa katsayıları dışadönüklük için 0.86, deneyime açıklık için 0.83, uyumluluk için 0.85 ve sorumluluk için 0.86 olarak hesaplanmıştır.

3.2.4. Çift Uyum Ölçeği (ÇUÖ)

“Dyadic Adjustment Scale” Spanier (1976) tarafından geliştirmiş olup birlikte yaşayan veya evli çiftlerin ilişki uyumunu ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek likert tipi olup soruların puanlaması 0-6 ve 0-7 arasında değişmektedir ve iki adet “evet” veya “hayır” sorusu bulunmaktadır. Ölçekte alınabilecek en yüksek puan 151 olup yüksek puanlar yüksek eş uyumuna işaret etmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .96’dır ve alt ölçeklerin katsayıları .73 ile .94 arasındadır. Anketi oluşturan 32 soru dört alt ölçek ile eşler arası doyumu (maddeler 16-23, 31 ve 32), uyumu (maddeler 24- 28), fikir birliğini (1,2,3,5,7-15) ve duygusal ifadeyi (4,6,29,30) ölçmeye yöneliktir. Ölçek 1995 yılında Fıfıloğlu ve Demir tarafından Türkçe’ ye çevrilmiştir. Ölçeğin Türkçe versiyonunun iç tutarlılık katsayısı 0.92’dir ve alt ölçeklerin iç tutarlılık

katsayıları sırasıyla 0.83, 0.75, 0.75, 0.80'dir. Bu araştırmada ise ölçeğin Cronbach's alpha değeri 0.93 olarak hesaplanmıştır.

3.3. Prosedür

Katılımcılara araştırmanın amacı, süresi, gönüllülük esası ve bilgilerin gizli tutulacağına dair bilgiler verilmiştir. Katılımcılara gönüllü onam formunu imzalamalarını takiben sırasıyla Karanlık Üçlü Ölçeği, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi ve Çift Uyum Ölçeği uygulanmıştır. Uygulamalar yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür. Evli çiftlere aynı anda uygulanan ölçekler, birbirlerinden etkilenmeyecekleri bir ortamda uygulanarak kapalı bir zarf içinde teslim alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen bulguların analizi SPSS V22.0 programı ile yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, minimum, maksimum gibi tanımlayıcı istatistiklerden faydalanılmıştır. Verilerin analizinde parametrik testlerden faydalanılmıştır. Bağımsız iki grubun ortalamaları karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t-testi, 2'den fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonucu kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirlik analizinde Cronbach's alpha katsayısı kullanılmıştır. Bağımlı değişkenin, bağımsız değişkenler ile yordanmasında ise çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Ölçeklerin korelasyon analizinde Pearson ve Spearman's Rho katsayıları kullanılmıştır. Bulguların incelenmesi $p \leq 0,05$ anlamlılık düzeyinde gerçekteşmiştir. Hipotez 1 için ve betimsel istatistikler için bağımsız örneklere göre, diğer hipotezler için ise eşlenik örneklere göre düzenlenmiş iki farklı veri tabanı kullanılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR

Bu bölümde ölçeklerden elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgulara ve bulgulara yönelik açıklamalara yer verilmiştir.

4.1. Demografik özellikler

Tablo 4.1.1. Bireylerin cinsiyete göre sosyodemografik özellikleri ve tanımlayıcı bilgileri

	Cinsiyet			
	Kadın		Erkek	
	$\bar{X} \pm S.S.$	Min.-maks.	$\bar{X} \pm S.S.$	Min.-maks.
Yaş	40,13 ± 10,1	18-64	43,75 ± 10,45	20-70
Eğitim	n	%	n	%
İlkokul	17	7,5	13	6,0
Ortaokul	16	7,0	16	7,0
Lise	47	21,0	47	21,0
Üniversite	146	64,5	150	66,0
	$\bar{X} \pm S.S.$	Min.-maks.	$\bar{X} \pm S.S.$	Min.-maks.
Önceki evlilik süresi	9,33 ± 8,5	1-20	10,14 ± 9,19	1-29
Meslek	n	%	n	%
Kamu	55	24,0	34	15,0
Özel sektör	116	51,0	192	85,0
Ev Hanımı	53	24,0	0	0,0
Öğrenci	2	1,0	0	0,0
Çalışma durumu	n	%	n	%
Evet	151	67,0	208	92,0
Hayır	75	33,0	18	8,0
Aile terapisi	n	%	n	%
Evet	7	3,0	5	2,0
Hayır	219	97,0	221	98,0
	$\bar{X} \pm S.S.$	Min.-maks.	$\bar{X} \pm S.S.$	Min.-maks.
Aile terapisi süre	3,67 ± 2,25	1-6.	4,20 ± 2,05	2-6.
Psikolojik tanı	n	%	n	%
Evet	5	2,0	2	1,0
Hayır	221	98,0	224	99,0

Araştırmada kadınların ortalama yaşı 40,13 ± 10,1 yıl, erkeklerin ortalama yaşı 43,75 ± 10,45 yıl olarak görülmektedir. Kadınların %21'i lise, %64,5'i

üniversite ve erkeklerin %21'i lise ve %66'sı ise üniversite düzeyinde eğitilmiştir. Çiftlerden kadınların önceki evliliklerine ilişkin ortalama süreleri $9,33 \pm 8,5$ yıl iken erkeklerin ortalama süresi ise $10,14 \pm 9,19$ yıl olarak görülmektedir. Çiftlerden kadınların %51'i özel sektör, erkeklerin ise %85'i özel sektörde çalışmaktadır. Bununla birlikte çiftlerden kadınların %67'si ve erkeklerin %92'si çalıştıklarını; kadınların %97'si ve erkeklerin %98'i aile terapisi almadıklarını belirtmişlerdir. yine çiftlerden kadınların %98'i ve erkeklerin %99'u ise kendilerine herhangi bir psikolojik tanılarını olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 4.1.2. Bireylerin evlilik süresi, çocuk sayısı, evlilik sayısı ve gelir durumları

	$\bar{X} \pm S.S.$	Min.-maks.
Evlilik süresi	$14,00 \pm 10,35$	1-41
Çocuk sayısı	$1,74 \pm 0,73$	1-4
Ev sayısı	$1,03 \pm 0,17$	1-2
Gelir	n	%
3000 TL altı	90	20,0
3000-5000 TL arası	115	25,4
5000-8000 TL arası	112	24,7
8000-12000 TL arası	70	15,5
12000 TL üzeri	65	14,4

Araştırmada bireylerin ortalama evlilik süresi $14,00 \pm 10,35$ yıl; ortalama çocuk sayısı $1,74 \pm 0,73$ çocuk ve ortalama ev sayısı ise $1,03 \pm 0,17$ adet olarak görülmektedir. Ayrıca bireylerin gelir düzeyleri değerlendirildiğinde, %20'si 3000 TL'nin altında, %25,4'ü 3000-5000 TL arasında, %24,7'si 5000-8000 TL arasında ve yaklaşık %30'u ise 8000 TL'nin üzerinde aylık gelirleri olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 4.1.3. Bireylerin eğitim düzeyleri ile gelir düzeyleri arasındaki ilişki durumu

Gelir Düzeyleri	Eğitim							
	İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite	
	n	%	n	%	n	%	n	%
3000 TL altı	17	19,0	18	20,0	38	42,0	17	19,0
3000-5000 TL arası	7	6,0	9	8,0	33	29,0	66	57,0
5000-8000 TL arası	4	3,5	5	4,5	14	12,5	89	79,5
8000-12000 TL arası	0	0,0	0	0,0	4	6,0	66	94,0
12000 TL üzeri	2	3,0	0	0,0	5	8,0	58	89,0

Ki-kare ilişki testi, χ^2 : 148,675; $p: 0,000 \leq 0,05$

Araştırmada bireylerin eğitim düzeyleri ile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır ($p \leq 0,05$). Aylık geliri 3000 TL altında olan bireylerin %42'si lise, 3000-5000 TL arasında olanların %57'si, 5000-8000 TL arasında olanların %79,5'i, %8000-12000 TL arasında olanların %94'ü ve 12000 TL üzerinde olanların %89'u üniversite düzeyinde eğitim aldıkları görülmektedir.

Tablo 4.1.4. Ölçeklere ait normallik dağılımı

Ölçekler	Shapiro-Wilk			Skewness (çarpıklık)	Kurtosis (basıklık)
	Statistic	sd	p		
Makyavelizm ¹	0,755	452	0,000	1,716	1,356
Psikopati ¹	0,801	452	0,000	1,746	1,943
Narsisizm ¹	0,925	452	0,000	0,501	-0,810
Dışadönüklük ²	0,970	452	0,000	-0,463	-0,426
Uyumluluk ²	0,930	452	0,000	-0,036	1,966
Sorumluluk ²	0,936	452	0,000	-0,757	-0,123
Nörotizm ²	0,922	452	0,000	1,580	1,513
Deneyime açıklık ²	0,972	452	0,000	-0,448	-0,419
Eş uyumu ³	0,942	452	0,000	-0,896	0,555

¹Karanlık Üçlü Ölçeği, ²Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi, ³Çift Uyum Ölçeği

Araştırmada eşlere uygulanan Karanlık Üçlü Ölçeği, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi ve Çift Uyum Ölçeği puanlarına yönelik normallik dağılımı değerlendirildiğinde; veriler normal dağılım göstermemiştir ($p < .05$). Ancak puanların normal dağılım göstermemesine rağmen normal dağılımın diğer varsayımları olan basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 2 arasında olması ve örneklem hacminin merkezi limit teoremi gereği 30 ve üzerinde olduğundan karanlık üçlü kişilik, beş faktör kişilik ve eş uyumu ölçek puanlarına ait verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir.

4.2. Eş uyumu, Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin Sosyodemografik Özelliklere Göre İncelenmesi

Tablo4.2.1.ÇUÖ'nin sosyodemografik özelliklere göre karşılaştırılması

		¹ ÇUÖ		t/F	p
		n	$\bar{X} \pm S.S.$		
Cinsiyet	Kadın	226	114,14 ± 20,69	-1,499	0,135
	Erkek	226	116,96 ± 19,19		
Eğitim	İlkokul	30	105,33 ± 24,74	8,930	0,000*
	Ortaokul	32	107,09 ± 27,88		
	Lise	94	111,43 ± 21,54		
	Üniversite	296	118,81 ± 16,97		
Meslek	Kamu	89	114,24 ± 21,16	1,517	0,221
	Özel sektör	308	116,58 ± 19,61		
	Ev Hanımı	55	111,91 ± 19,9		
Çalışma durumu	Evet	359	116,09 ± 19,59	1,124	0,261
	Hayır	93	113,47 ± 21,41		
	3000 TL altı	90	106,80 ± 24,58		
	3000-5000 TL arası	115	116,81 ± 19,54		
Gelir Düzeyleri	5000-8000 TL arası	112	117,87 ± 20,07	5,718	0,000*
	8000-12000 TL arası	70	118,19 ± 16,75		
	12000 TL üzeri	65	118,60 ± 12,44		

¹Çift Uyum Ölçeği

*p≤0,05

Yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre araştırmada bireylerin eş uyumu ortalama puanları eğitim düzeyi (t=8,930, p=0,000) ve gelir düzeyleri (t=5,718, p=0,000) arasında anlamlı farklılık göstermektedir. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi ile farklılıklar değerlendirildiğinde, üniversite mezunu bireylerin ortalama eş uyumu puanı (118,81 ± 16,97) anlamlı olarak diğer eğitim düzeyindeki bireylerin ortalama eş uyum puanlarından yüksek olduğu görülmektedir.

Aylık geliri 3000 TL altında olan bireylerin ortalama eş uyumu puanı (106,80 ± 24,58) anlamlı olarak diğer gelir düzeyindeki bireylerin ortalama eş uyumu puanlarından düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.2.¹SDKT'nin sosyodemografik özelliklere göre karşılaştırılması

		n	Dışadönüklük		Uyumluluk		Sorumluluk		Nörotizm		Deneyime açıklık	
			$\bar{X} \pm S.S.$	p	$\bar{X} \pm S.S.$	p	$\bar{X} \pm S.S.$	p	$\bar{X} \pm S.S.$	p	$\bar{X} \pm S.S.$	p
Cinsiyet	Kadın	226	48,12 ± 9,66	0,157	48,09 ± 13	0,162	38,54 ± 7,74	0,541	25,39 ± 6,57	0,182	41,89 ± 8,93	0,851
	Erkek	226	46,82 ± 9,73		46,44 ± 11,96		38,07 ± 8,55		24,48 ± 7,82		41,73 ± 8,56	
Eğitim	İlkokul	30	45,7 ± 8,77	0,763	44,5 ± 13,53	0,001*	35,57 ± 9,36	0,008*	27,03 ± 8,35	0,169	39,17 ± 8,62	0,006*
	Ortaokul	32	47,44 ± 9,86		41,09 ± 15,2		36,06 ± 10,55		25,13 ± 7,4		40,41 ± 9,54	
	Lise	94	47,35 ± 10,71		45,06 ± 15,76		37,06 ± 9,36		25,73 ± 7,64		39,87 ± 9,61	
	Üniversite	296	47,69 ± 9,47		48,91 ± 10,45		39,21 ± 7,14		24,45 ± 6,92		42,85 ± 8,22	
Meslek	Kamu	89	45,93 ± 9,76	0,216	46,55 ± 11,67	0,355	37,42 ± 7,94	0,484	24,66 ± 6,23	0,804	41,66 ± 8,86	0,815
	Özel sektör	308	47,96 ± 9,57		47,08 ± 11,9		38,59 ± 8,28		25,09 ± 7,55		41,97 ± 8,75	
Çalışma durumu	Ev Hanımı	55	47,2 ± 10,23	0,432	49,47 ± 16,5	0,284	38,13 ± 7,79	0,361	24,53 ± 6,93	0,342	41,18 ± 8,6	0,493
	Evet	359	47,65 ± 9,76		46,94 ± 11,71		38,48 ± 8,07		25,1 ± 7,34		41,96 ± 8,73	
Gelir Düzeyleri	Hayır	93	46,76 ± 9,48	0,219	48,51 ± 15,19	0,000*	37,61 ± 8,45	0,003*	24,3 ± 6,77	0,196	41,26 ± 8,8	0,000*
	3000 TL altı	90	46,5 ± 10,3		41,07 ± 14,03		35,68 ± 10,04		25,46 ± 7,66		38,57 ± 9,95	
	3000-5000 TL arası	115	47,76 ± 9,7		47,84 ± 14,39		38,82 ± 8,20		25,17 ± 7,40		42,57 ± 9,00	
	5000-8000 TL arası	112	47,61 ± 10,56		47,70 ± 11,47		38,36 ± 7,75		24,51 ± 6,40		41,74 ± 8,77	
	8000-12000 TL arası	70	46,03 ± 8,93		49,36 ± 8,82		38,47 ± 6,93		26,09 ± 9,18		42,04 ± 7,49	
	12000 TL üzeri	65	49,62 ± 7,76		51,83 ± 8,13		40,74 ± 5,98		23,31 ± 4,69		44,83 ± 6,06	

¹Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi

*p≤0,05

Araştırmada bireylerin beş faktör kişilik özellikleri sosyodemografik özelliklere göre değerlendirildiğinde,

Bireylerin dışadönüklük ortalama puanları, sosyodemografik özelliklere göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bireylerin uyumluluk, sorumluluk ve deneyime açıklık ortalama puanları eğitim düzeyi ve gelir düzeyleri arasında anlamlı farklılık göstermektedir. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi ile farklılıklar değerlendirildiğinde, üniversite mezunu bireylerin ortalama uyumluluk puanı ($48,91 \pm 10,45$) anlamlı olarak ortaokul ve lise düzeyindeki bireylerin ortalama puanından; üniversite mezunu bireylerin ortalama sorumluluk puanı ($39,21 \pm 7,14$) anlamlı olarak diğer eğitim düzeyindeki bireylerin ortalama puanından; üniversite mezunu bireylerin ortalama deneyime açıklık puanı ($42,85 \pm 8,22$) anlamlı olarak ilkokul ve lise düzeyindeki bireylerin ortalama puanından yüksek olduğu görölmektedir.

Aylık geliri 12000 TL'nin üzerinde olan bireylerin ortalama uyumluluk puanı ($51,83 \pm 8,13$) anlamlı olarak diğer gelir düzeyindeki bireylerin ortalama puanından yüksek; aylık geliri 3000 TL altında olan bireylerin ortalama sorumluluk puanı ($35,68 \pm 10,04$) ve deneyime açıklık puanı ($38,57 \pm 9,95$) anlamlı olarak diğer gelir düzeyindeki bireylerin ortalama sorumluluk ve deneyime açıklık puanından düşük olduğu görölmektedir ($p=0,000$).

Tablo 4.2.3.¹KÜÖ'nün sosyodemografik özelliklere göre karşılaştırılması

		n	Makyavelizm	t/F	p	Psikopati	t/F	p	Narsisizm	t/F	p
			$\bar{X} \pm S.S.$			$\bar{X} \pm S.S.$			$\bar{X} \pm S.S.$		
Cinsiyet ¹	Kadın	226	8,85 ± 6,45	-1,668	0,096	9,44 ± 5,95	-1,858	0,064	13,94 ± 8,45	-1,655	0,099
	Erkek	226	9,98 ± 7,91			10,61 ± 7,39			15,31 ± 9,21		
Eğitim ²	İlkokul	30	11,73 ± 9,21	5,230	0,001*	11,8 ± 8,32	5,673	0,001*	13,4 ± 8,41	1,709	0,164
	Ortaokul	32	12,47 ± 10,12			13,03 ± 10,48			15,97 ± 10,29		
	Lise	94	10,46 ± 7,76			11,21 ± 7,72			16,16 ± 9,89		
	Üniversite	296	8,52 ± 6,26			9,14 ± 5,44			14,12 ± 8,34		
Meslek ²	Kamu	89	8,7 ± 6,81	0,596	0,551	9,16 ± 6,52	1,107	0,332	13,94 ± 8,6	0,432	0,649
	Özel sektör	308	9,64 ± 7,31			10,33 ± 6,86			14,88 ± 8,98		
Çalışma durumu ¹	Ev Hanımı	55	9,31 ± 7,52	-0,680	0,497	9,73 ± 6,28	-0,462	0,644	14,29 ± 8,62	0,752	0,453
	Evet	359	9,3 ± 6,94			9,95 ± 6,52			14,79 ± 8,95		
	Hayır	93	9,87 ± 8,3			10,31 ± 7,51			14,01 ± 8,5		
	3000 TL altı	90	12,6 ± 9,21			12,28 ± 8,58			15,83 ± 9,61		
	3000-5000 TL arası	115	9,85 ± 7,67			10,76 ± 6,98			14,51 ± 9,08		
Gelir Düzeyleri ²	5000-8000 TL arası	112	8,38 ± 5,95	7,380	0,000*	8,90 ± 5,83	4,874	0,001*	14,25 ± 9,15	0,540	0,706
	8000-12000 TL arası	70	8,36 ± 5,42			8,76 ± 5,34			14,29 ± 8,25		
	12000 TL üzeri	65	7,17 ± 5,50			8,91 ± 5,17			14,17 ± 7,5		

¹Karanlık Üçlü Ölçeği

*p≤0,05

Araştırmada bireylerin karanlık üçlü kişilik özelliklerinden Makyavelizm, psikopati ve narsisizm ortalama puanları, sosyodemografik özelliklere göre değerlendirildiğinde, bireylerin ortalama Makyavelizm puanları eğitim durumları ve gelir düzeyleri arasında anlamlı farklılık göstermektedir. Tukey HSD çoklu karşılaştırma ile gruplar arasındaki farklılıklar değerlendirildiğinde, üniversite mezunu bireylerin ortalama Makyavelizm puanı ($8,52 \pm 6,26$) anlamlı olarak diğer eğitim düzeylerindeki bireylerin ortalama puanlarından daha düşük olduğu görölmektedir. Aylık gelir düzeyi 12000 TL üzeri olan bireylerin ortalama Makyavelizm puanı ($7,17 \pm 5,50$) anlamlı olarak diğer gelir düzeyindeki kişilerin ortalama puanlarından düşük olduğu görölmektedir. Sonuç olarak gelir düzeyi arttıkça Makyavelizm ortalama puanlarında düşüş görölmektedir.

Bireylerin ortalama psikopati puanları, eğitim düzeyi ve gelir düzeyleri arasında anlamlı farklılık göstermektedir. Tukey HSD çoklu karşılaştırma ile gruplar arasındaki farklılıklar değerlendirildiğinde, üniversite mezunu bireylerin ortalama psikopati puanı ($9,14 \pm 5,44$) anlamlı olarak diğer eğitim düzeylerindeki bireylerin ortalama puanlarından daha düşük olduğu görölmektedir. Aylık gelir düzeyi 3000 TL altında olan bireylerin ortalama psikopati puanı ($12,28 \pm 8,58$) anlamlı olarak aylık geliri 5000 TL üzerindeki kişilerin ortalama puanlarından yüksek olduğu görölmektedir. Sonuç olarak gelir düzeyi arttıkça psikopati ortalama puanlarında düşüş görölmektedir.

Bununla birlikte bireylerin narsisizm ortalama puanları, sosyodemografik özelliklere göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 4.2.4.¹KÜÖ, ²SDKT ve ³ÇUÖ ile yaş, evlilik süresi, çocuk sayısı ve ev sayısı arasındaki ilişkinin analizi

		Yaş	Evlilik süresi	Çocuk sayısı	Evlilik sayısı
Makyavelizm ¹	r	-0,087	-0,065	0,005	-0,028
	p	0,065	0,169	0,929	0,550
Psikopati ¹	r	-0,025	0,041	0,055	-0,028
	p	0,595	0,389	0,280	0,550
Narsisizm ¹	r	-0,065	-0,035	-0,048	-0,048
	p	0,167	0,457	0,341	0,308
Dışadönüklük ²	r	-0,038	-0,023	-0,033	0,030
	p	0,415	0,619	0,514	0,526
Uyumluluk ²	r	0,113*	0,084	-0,005	0,062
	p	0,016	0,075	0,926	0,188
Sorumluluk ²	r	0,069	0,051	-0,027	-0,006
	p	0,143	0,279	0,594	0,893
Nörotizm ²	r	0,017	-0,003	0,088	0,000
	p	0,713	0,945	0,082	0,995
Deneyime açıklık ²	r	0,115*	0,061	-0,037	0,075
	p	0,014	0,196	0,461	0,111
ÇUÖ ³	r	0,061	-0,019	-0,111*	0,064
	p	0,198	0,681	0,028	0,173

¹Karanlık Üçlü Ölçeği

²Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi

³Çift Uyum Ölçeği

*p≤0,05

Araştırmada bireylerin yaş, evlilik süresi, çocuk sayısı ve ev sayısı ile kişilik özellikleri ve eş uyumu arasındaki ilişki analizi değerlendirildiğinde, yaş ile uyumluluk (r=0,113; p=0,016) ve deneyime açıklık (r=0,115; p=0,014) arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde, eş uyumu ile çocuk sayısı arasında ise negatif yönlü, zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır (r=-0,111; p=0,028). Bununla birlikte kişilik özellikleri ve eş uyumu ile evlilik süresi ve evlilik sayısı arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Tablo 4.2.5. Eşlerin farklar açısından Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile evlilik süresi arasındaki ilişki analizi

	Evlilik Süresi	Dışadönüklük	Uyumluluk	Sorumluluk	Nörotizm	Deneyime Açıklık
Evlilik süresi	r					
	p					
Dışadönüklük	r 0,043					
	p 0,516					
Uyumluluk	r 0,136*	0,184*				
	p 0,041	0,005				
Sorumluluk	r 0,034	0,451**	0,340**			
	p 0,613	0,000	0,000			
Nörotizm	r -0,073	-0,129	-0,061	0,028		
	p 0,274	0,052	0,359	0,672		
Deneyime Açıklık	r -0,029	0,484**	0,346**	0,285**	-0,101	
	p 0,660	0,000	0,000	0,000	0,132	

*p≤0,05, **p≤0,01

Araştırmada evlilik süresi ile evli çiftlerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri açısından benzerliklerini incelemek için yapılan Pearson Korelasyonu sonuçları değerlendirildiğinde, eşlerin evlilik süresi ile uyumluluk puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki ($r= 0,136$, $p=0,041$) olduğu görülmüştür.

Tablo 4.2.6. Eşlerin farklar açısından Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile evlilik süresi arasındaki ilişki analizi

	Evlilik Süresi	Makyavelizm	Psikopati	Narsisizm
Evlilik süresi	r			
	p			
Makyavelizm	r -0,48			
	p 0,472			
Psikopati	r -0,003	0,390**		
	p 0,967	0,000		
Narsisizm	r 0,076	0,309**	0,260**	
	p 0,253	0,000	0,000	

*p≤0,05, **p≤0,01

Araştırmada evlilik süresi ile evli çiftlerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri açısından benzerliklerini incelemek için yapılan Pearson Korelasyonu sonuçları değerlendirildiğinde, eşlerin evlilik süresi ile Makyavelizm ($r=-0,48$, $p=0,472$), psikopati ($r=-0,003$, $p= 0,967$) ve narsisizm ($r=0,076$, $p= 253$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı söylenebilir.

Tablo 4.2.7. Bireylerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve eş uyumu arasındaki ilişkinin analizi

	Makyavelizm	Psikopati	Narsisizm	Dışadönüklük	Uyumluluk	Sorumluluk	Nörotizm	Deneyime Açıklık
Makyavelizm ¹	r							
	p							
Psikopati ¹	r	0,656**						
	p	0,000						
Narsisizm ¹	r	0,507**	0,474**					
	p	0,000	0,000					
Dışadönüklük ²	r	-0,004	-0,060	0,080				
	p	0,932	0,205	0,089				
Uyumluluk ²	r	-0,485**	-0,500**	-0,378**	0,318**			
	p	0,000	0,000	0,000	0,000			
Sorumluluk ²	r	-0,282**	-0,327**	-0,154**	0,528**	0,583**		
	p	0,000	0,000	0,001	0,000	0,000		
Nörotizm ²	r	0,020	0,028	0,034	-0,114*	-0,055	0,003	
	p	0,673	0,550	0,476	0,016	0,239	0,951	
Deneyime açıklık ²	r	-0,057	-0,107*	-0,034	0,646**	0,416**	0,484**	-0,174**
	p	0,227	0,023	0,473	0,000	0,000	0,000	0,000
ÇUÖ ³	r	-0,386**	-0,375**	-0,371**	0,198**	0,431**	0,380**	-0,253**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

¹Karanlık Üçlü Ölçeği

²Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi

³Çift Uyum Ölçeği

*p≤0,05, **p≤0,001

Araştırmada yapılan Pearson korelasyon sonuçlarına göre bireylerin karanlık üçlü kişilik özelliklerinin birbirleri arasındaki ilişki durumu değerlendirildiğinde, psikopati ile Makyavelizm (r=0,656; p=0,000), narsisizm ile Makyavelizm (r=0,507, p=0,000) ve psikopati (r=0,474; p=0,000) arasında pozitif yönlü, normal düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmada bireylerde Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri arasındaki ilişki analizi değerlendirildiğinde, uyumluluk ile Makyavelizm (r=-0,485, p=0,000), narsisizm (r=-0,378, p= 0,000), psikopati (r=-0,500, p=0,000) arasında negatif bir ilişki vardır. Sorumluluk ile Makyavelizm (r=-0,282, p=0,000), narsisizm (r=-0,372, p=0,000) ve psikopati (r=-0,154, p=0,001) arasında negatif bir ilişki vardır. Deneyime açıklık ile psikopati (r=-0,107; p= 0,023) ve nörotizm arasında (r=-0,174; p=0,000) negatif yönlü; dışadönüklük, uyumluluk ve sorumluluk arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır. Ayrıca uyumluluk ile sorumluluk arasında da pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır (r=0,053; p=0,000).

Araştırmada bireylerde eş uyumu ile Makyavelizm ($r=-0,386$, $p=0,000$), narsisizm ($r=-0,371$, $p=0,000$), psikopati ($r=0,375$, $p=0,000$) ve nörotizm ($r=-0,253$, $p=0,000$) arasında negatif yönlü, dışadönüklük ($r=0,198$, $p=0,000$), uyumluluk ($r=0,431$, $p=0,000$), sorumluluk ($r=0,380$, $p=0,000$) ve deneyime açıklık ($r=0,241$, $p=0,000$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır.

4.3. Bireylerde Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve eş uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bulgular

Tablo 4.3.1. Bireylerde Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin eş uyumunu yordaması

Bağımlı değişken	Bağımsız Değişkenler	B	Sh	β	t	p
Eş uyumu	Dışadönüklük	-0,080	0,116	-0,039	-0,693	0,489
	Uyumluluk	0,480	0,082	0,300	5,883	0,000*
	Sorumluluk	0,571	0,138	0,233	4,144	0,000*
	Nörotizm	-0,675	0,114	-0,244	-5,901	0,000*
	Deneyime açıklık	-0,033	0,129	-0,014	-0,258	0,797

R = 0,518, R²=0,268, F=32,739*

*p≤0,05

Araştırmada eş uyumunu Beş Faktör Kişilik Özelliklerinden uyumluluk ($\beta=0,300$, $p=0,000$), sorumluluk ($\beta=0,233$, $p=0,000$) anlamlı düzeyde, pozitif yönde ve nörotizm ise ($\beta=-0,244$, $p=0,000$) yordamakta ve varyansın %27'sini açıklamaktadır. Sorumluluk ve uyumluluk durumu eş uyumu üzerinde pozitif bir etki, bununla birlikte nörotizm ise negatif bir etki meydana getirmektedir.

Tablo 4.3.2. Bireylerde Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin eş uyumunu yordaması

Bağımlı değişken	Bağımsız Değişkenler	B	Sh	β	t	p
Eş uyumu	Makyavelizm	-0,487	0,161	-0,176	-3,015	0,003*
	Psikopati	-0,481	0,170	-0,162	-2,832	0,005*
	Narsisizm	-0,462	0,113	-0,205	-4,089	0,000*

R = 0,452, R²=0,205, F=38,432*

Araştırmada eş uyumunu karanlık üçlü kişilik özelliklerinden Makyavelizm ($\beta=-0,176$, $p=0,003$), psikopati ($\beta=-0,162$, $p=0,005$) ve narsisizm ($\beta=-0,205$, $p=0,000$) anlamlı düzeyde, negatif yönde yordamakta ve varyansın %20,5'ini

açıklamaktadır. Kısacası bireylerin Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin eş uyumu üzerinde negatif bir etkisi olduğu görülmektedir.

4.4. Kadınların Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile erkeklerin eş uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bulgular

Tablo 4.4.1. Kadınların Karanlık Üçlü ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile erkek eş uyumu arasındaki ilişki analizi (n=226)

		Makyavelizm	Psikopati	Narsisizm	Dışadönüklük	Uyumluluk	Sorumluluk	Nörotizm	Deneyime Açıklık
Erkek eş uyumu	r	-0,323**	-0,264**	-0,299**	0,122	0,337**	0,287**	-0,238**	0,240**
	p	0,000	0,000	0,000	0,067	0,000	0,000	0,000	0,000
Makyavelizm	r	1,000	0,529**	0,469**	-0,035	-0,420**	-0,221**	0,146*	-0,150*
	p		0,000	0,000	0,596	0,000	0,001	0,028	0,024
Psikopati	r		1,000	0,433**	-0,056	-0,329**	-0,162*	0,135*	-0,107
	p			0,000	0,400	0,000	0,015	0,042	0,110
Narsisizm	r			1,000	0,070	-0,284**	-0,179**	0,187**	-0,030
	p				0,297	0,000	0,007	0,005	0,652
Dışadönüklük	r				1,000	0,315**	0,514**	-0,111	0,572**
	p					0,000	0,000	0,096	0,000
Uyumluluk	r					1,000	0,585**	-0,116	0,442**
	p						0,000	0,081	0,000
Sorumluluk	r						1,000	-0,005	0,434**
	p							0,942	0,000
Nörotizm	r							1,000	-0,200**
	p								0,003
Deneyime Açıklık	r								1,000
	p								

*p≤0,05 , **p≤0,01

Araştırmada yapılan Spearman korelasyon sonuçları incelendiğinde erkeklerin eş uyumu puanları ile kadınların Makyavelizm (rs=-0,323 p=0,000), narsisizm (rs=-0,299, p=0,000), psikopati (rs= -0,264, p=0,000) ve nörotizmi (rs=-0,238, p=0,000) ile arasında negatif yönlü, uyumluluk (rs=0,337, p=0,000), sorumluluk (rs=0,287 p=0,000) ve deneyime açıklık (rs=0,240 p=0,000) arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 4.4.2. Kadınların beş faktör kişilik özelliklerinin erkek eş uyumunu yordaması (n=226)

Bağımlı değişken	Bağımsız Değişkenler	B	Sh	β	t	p
Erkek eş uyumu	Uyumluluk	0,232	0,112	0,157	2,078	0,039*
	Sorumluluk	0,700	0,206	0,282	3,394	0,001*
	Nörotizm	-0,694	0,183	-0,238	-3,789	0,000*
	Deneyime açıklık	0,091	0,176	0,042	0,519	0,604
R = 0,434, R ² =0,189, F=10,228*						

*p≤0,05

Araştırmada erkeklerin eş uyumunu kadınların Beş Faktör Kişilik Özelliklerinden uyumluluk ($\beta= 0,157$, $p\leq 0,05$) ve sorumluluk ($\beta= 0,282$, $p\leq 0,05$) anlamlı düzeyde, pozitif yönde ve nörotizm ise ($\beta= -0,238$, $p\leq 0,05$) negatif yönde yordamaktadır ve varyansın %19'unu açıklamaktadır. Kadınlardaki sorumluluk ve uyumluluk kişilik özellikleri erkeklerin eş uyumu üzerinde pozitif bir etki meydana getirmekte olup nörotizm ise negatif bir etki göstermektedir.

Tablo 4.4.3. Kadınların karanlık üçlü kişilik özelliklerinin erkek eş uyumunu yordaması (n=226)

Bağımlı değişken	Bağımsız Değişkenler	B	Sh	β	t	p
Erkek eş uyumu	Makyavelizm	-0,604	0,235	-0,203	-2,567	0,011*
	Psikopati	-0,393	0,246	-0,122	-1,597	0,112
	Narsisizm	-0,386	0,161	-0,170	-2,400	0,017*
R = 0,403, R ² =0,162, F=14,355*						

*p≤0,05

Araştırmada erkek eş uyumunu kadınların karanlık üçlü kişilik özelliklerinden Makyavelizm ($\beta= -0,203$, $p\leq 0,05$) ve narsisizm ($\beta= -0,170$, $p\leq 0,05$) anlamlı düzeyde, negatif yönde yordamaktadır ve varyansın %16'sını açıklamaktadır. Kadınlardaki Makyavelizm ve narsisizm kişilik özellikleri erkek eş uyumu üzerinde negatif bir etki göstermektedir.

4.5. Erkeklerin beş faktör kişilik özellikleri ve karanlık üçlü kişilik özellikleri ile kadınların eş uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bulgular

Tablo 4.5.1. Erkeklerin karanlık üçlü ve beş faktör kişilik özellikleri ile kadın eş uyumu arasındaki ilişki analizi (n=226)

		Makyavelizm	Psikopati	Narsisizm	Dışadönüklük	Uyumluluk	Sorumluluk	Nörotizm	Deneyime açıklık
Kadın eş uyumu	r	-0,318**	-0,264**	-0,333**	0,228**	0,400**	0,317**	-0,207**	0,235**
	p	0,000	0,000	0,000	0,001	0,000	0,000	0,020	,000
Makyavelizm	r	1,000	0,513**	0,509**	-0,044	-0,397**	-0,212**	0,046	-0,039
	p		0,000	0,000	0,513	0,000	0,001	0,492	0,560
Psikopati	r		1,000	0,487**	-0,058	-0,497**	-0,290**	0,043	-0,137*
	p			0,000	0,386	0,000	0,000	0,516	0,040
Narsisizm	r			1,000	0,072	-0,398**	-0,105	-0,075	-0,032
	p				0,278	0,000	0,114	0,258	0,629
Dışadönüklük	r				1,000	0,329**	0,566**	-0,241**	0,697**
	p					0,000	0,000	0,000	0,000
Uyumluluk	r					1,000	0,571**	-0,108	0,421**
	p						0,000	0,105	0,000
Sorumluluk	r						1,000	-0,092	0,512**
	p							0,169	0,000
Nörotizm	r							1,000	-0,243**
	p								0,000
Deneyime Açıklık	r								1,000
	p								

*p≤0,05 , **p≤0,01

Araştırmada kadınların eş uyumu puanları ile erkeklerin Makyavelizm ($r_s=-0,318$ $p=0,000$), narsisizm ($r_s=-0,333$ $p=0,000$), psikopati ($r_s=-0,264$ $p=0,000$) ve nörotizmi ($r_s=-0,207$ $p=0,002$) ile arasında negatif yönlü, uyumluluk ($r_s=0,400$ $p=0,000$), sorumluluk ($r_s=0,317$ $p=0,000$), dışadönüklük ($r_s=0,228$ $p=0,001$) ve deneyime açıklık ($r_s=0,235$ $p=0,000$) arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 4.5.2. Erkeklerin beş faktör kişilik özelliklerinin kadın eş uyumunu yordaması (n=226)

Bağımlı değişken	Bağımsız Değişkenler	B	Sh	β	t	p
Kadın eş uyumu	Dışadönüklük	-0,054	0,184	-0,025	-0,292	0,771
	Uyumluluk	0,597	0,132	0,345	4,515	0,000*
	Sorumluluk	0,295	0,206	0,122	1,436	0,152
	Nörotizm	-0,350	0,161	-0,132	-2,178	0,030*
	Deneyime açıklık	0,118	0,209	0,049	0,564	0,573
$R = 0,474, R^2=0,225, F=12,767*$						

*p≤0,05

Araştırmada kadın eş uyumunu erkeklerin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinden uyumluluk ($\beta= 0,345, p\leq 0,05$) anlamlı düzeyde, pozitif yönde ve nörotizm ise ($\beta= -0,132, p\leq 0,05$) yordamaktadır ve varyansın %22,5'ini açıklamaktadır. Erkeklerdeki uyumluluğu kadınların eş uyumu üzerinde pozitif bir etki meydana getirmekte olup nörotizm ise negatif bir etki göstermektedir..

Tablo 4.5.3. Erkeklerin karanlık üçlü kişilik özelliklerinin kadın eş uyumunu yordaması (n=226)

Bağımlı değişken	Bağımsız Değişkenler	B	Sh	β	t	p
Kadın eş uyumu	Makyavelizm	-0,260	0,234	-0,100	-1,112	0,267
	Psikopati	-0,509	0,248	-0,182	-2,047	0,042*
	Narsisizm	-0,466	0,167	-0,207	-2,791	0,006*
R = 0,416, R ² =0,173, F=15,459*						

*p \leq 0,05

Araştırmada kadın eş uyumunu erkeklerin karanlık üçlü kişilik özelliklerinden psikopati ($\beta= -0,182, p\leq 0,05$) ve narsisizm ($\beta= -0,207, p\leq 0,05$) anlamlı düzeyde, negatif yönde yordamaktadır ve varyansın %17'sini açıklamaktadır. Erkeklerdeki psikopati ve narsisizm kişilik özellikleri kadın eş uyumu üzerinde negatif bir etki göstermektedir.

4.6. Benzer Kişilik Özelliklerine Sahip Olmak Eşlerin Algıladıkları Eş Uyumunu Etkilemesine Yönelik Bulgular

Tablo 4.6.1. Eşlerin farklar açısından beş faktör kişilik özellikleri ve toplam eş uyumu arasındaki ilişki analizi (n=226)

	Dışadönüklük	Uyumluluk	Sorumluluk	Nörotizm	Deneyime açıklık	Eş Uyumunu toplam
Dışadönüklük r	1,000	0,146*	0,396**	-0,089	0,472**	-0,106
p		0,028	0,000	0,182	0,000	0,111
Uyumluluk r		1,000	0,339**	-0,131*	0,317**	-0,187**
p			0,000	0,049	0,000	0,005
Sorumluluk r			1,000	0,035	0,271**	-0,150*
p				0,598	0,000	0,024
Nörotizm r				1,000	-0,117	0,004
p					0,079	0,953
Deneyime açıklık r					1,000	-0,137*
p						0,040
Eş uyumu toplam r						1,000

*p \leq 0,05, **p \leq 0,01

Evli çiftlerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri arasındaki farklar ile toplamda alınan eş uyumu puanları arasında ilişki olup olmadığını tespit etmek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Çiftlerin toplam eş uyumu puanları ile uyumluluk ($r_s=-0,187$, $p=0,005$), sorumluluk ($r_s=-0,150$, $p=0,024$) ve deneyime açıklık ($r_s=-0,137$, $p=0,040$) arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır. Sonuç olarak uyumluluk, sorumluluk ve deneyime açıklık puan farkları arttıkça eş uyumu toplam puanı azalmaktadır.

Tablo 4.6.2. Eşlerin farklar açısından karanlık üçlü kişilik özellikleri ve toplam eş uyumu korelasyon analizi (n=226)

		Makyavelizm	Psikopati	Narsisizm	Eş Uyumu toplam
Makyavelizm	r	1,000	0,312**	0,363**	0,145*
	p		0,000	0,000	0,029
Psikopati	r		1,000	0,307**	0,205**
	p			0,000	0,002
Narsisizm	r			1,000	0,069
	p				0,301
Eş uyumu toplam	r				1,000

* $p \leq 0,05$, ** $p \leq 0,01$

Evli çiftlerin Karanlık Üçlü kişilik özellikleri ile toplam eş uyumu puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi için korelasyon analizi yapılmıştır. Eş uyumu toplam puanı ile Makyavelizm ($r_s=0,145$, $p=0,029$) ve psikopati ($r_s=0,205$, $p=0,002$) puanları farkları ile arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde bir ilişki vardır. Sonuç olarak Makyavelizm ve psikopati puan farkları artış gösterdikçe toplam eş uyumu puanı artmaktadır.

BÖLÜM 5

TARTIŞMA

Bu araştırma Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin (sorumluluk, uyumluluk, dışadönüklük, nörotizm ve açıklık) ve Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin (Makyavelizm, narsisizm ve psikopati) eş uyumu üzerine etkisinin ölçülmesi üzerine gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiş 226 evli çift (452 birey) oluşturmuştur. Bu bölümde literatür bilgilerinin ışığında araştırma değişkenleri arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Sosyodemografik özelliklere bakıldığında bireylerin eş uyumu, Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri açısından cinsiyete göre farklılık göstermediği görülmüştür. Eş uyumunun cinsiyete göre farklılık göstermemesi ülkemizde ve dünyada yapılan birçok araştırma ile tutarlıdır (Acar, 1998; Tutarel, Kışlak ve Çubukça, 2002; Smith, 1985; Tam, Lee, Har ve Chua, 2011; Muraru ve Turliuc, 2013; Jackson, Miller, Oka ve Henry, 2014). Kurdek (2005), evlilikteki yaşantılarda kadın ve erkeklerin farklılıklardan çok benzerliklere sahip olduğunu belirtmiştir. Eş uyumu, evlilikte önemli yer kaplayan yaşantılardan birisi olarak kabul edilebilir. Ayrıca, bu bulgunun araştırmaya katılan evli çiftlerin evliliğe ilişkin değerlendirmelerinin benzer olması veya eş uyumunu etkileyen durumlardan benzer şekilde etkilenmeleri ile açıklanabileceği düşünülmüştür (Günay, 2008). Buna ek olarak Kararımak ve Duran (2008), eş uyumu üzerinde etkili olan çatışma çözme becerilerinin cinsiyete göre farklılık göstermediğini belirtmiştir. Eş uyumunun kadın ve erkek arasında farklılaşmaması kullanılan benzer çatışma çözme becerilerinden kaynaklanıyor olabilir.

Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile cinsiyet arasındaki ilişkiye bakıldığında bulgularımız karanlık üçlü özelliklerinin kadınlara oranla erkeklerde daha sık ve yüksek oranlarda görüldüğünü gösteren önceki araştırmalarla paralel değildir (Jonason ve ark., 2009; Özcihan, 2014; Hamedoğlu, 2009). Kardum ve ark. (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırmada Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri gösteren

bireylerin öncelikle Makyavelizm, daha sonra psikopati ve narsisizm boyutlarında kendilerine benzer partnerler seçtiklerini göstermektedir. Bu nedenle birbirleri ile evli çiftler üzerinde gerçekleştirilen araştırmamızda Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin cinsiyete göre farklılık göstermemesinin karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip erkeklerin benzer kişilik özellikleri gösteren kadınlarla evli olması ile açıklanabileceği düşünölmüştür.

Benzer şekilde bireylerin Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği gözlenmiştir. Bu bulgular Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile benzer şekilde kişilik özellikleri birbirleri ile benzer bireylerin evli olmaları ile açıklanabileceği düşünölmüştür. Lynn ve Martin (1997), 37 ölkede gerçekleştirilen geniş çaplı bir araştırmada kadınların nörotizm boyutunda erkeklerden daha yüksek puanlar aldıklarını bulmuştur. Bu fark hormonal farklılıklar ile ve toplumdaki cinsiyet rolleri ile açıklanabilmektedir (Ormel ve ark., 2015; Broverman ve ark. 1970). Bunun aksine bizim araştırmamızı destekler şekilde Finlandiya’da kadın ve erkekler arasında nörotizm puanları arasında fark olmadığını gösteren bir araştırma bu durumu yüksek eğitime sahip kadınların sosyal ve cinsiyet normlarına ve geleneklere daha az bağlı olmaları ve daha toleranslı olmaları ile açıklamışlardır (Lajunen, 2017).

Bulgularımızda yaş ve evlilik süresi ile eş uyumu arasında bir ilişki bulunmamıştır. Yaş ile eş uyumu arasında yapılan araştırmaların sonuçlarının çelişkili olduğu söylenebilir. Yaş ile birlikte eş uyumunun arttığını, azaldığını veya sabit kaldığını belirten araştırmalar mevcuttur (Henry ve ark.,2007; Levenson ve ark., 1993; Taşköprü, 2013). Bizim bulgularımız alanyazında yapılan bazı diğer araştırmalar ile örtüşmektedir. (Örn. Tufan-Çetin, 2010; Yıldız, 2013). Eş uyumu üzerine yapılan boylamsal çalışmalar eş uyumu ile evlilik süresi arasındaki ilişkinin linear veya U-şeklinde olduğunu savunmaktadır (Gottman, 1993a). Karney ve Bradbury (1995), yaptıkları meta analizde, evlilik süresi ile eş uyumu arasındaki ilişkide iletişim becerileri gibi farklı değişkenlerin aracı görevi olabileceğini ancak alanyazında farklı değişkenlerin etkilerinin incelendiği boylamsal bir araştırmaya ulaşamadığını belirtmişlerdir. Ghorghi, Hassan ve Baba (2015), İranlı evli öğrenciler üzerinde yaptıkları kesitsel araştırmalarında bizim bulgularımızı destekler şekilde evlilik süresinin eş uyumu üzerine etkisi olmadığını belirtmiştir. Benzer şekilde Hafner ve Spence (1988) tarafından gerçekleştirilen araştırmada evli çiftler

evlilik sürelerine göre kısa, orta ve uzun süreli olmak üzere üç gruba ayrılmış ve evlilik süresi boyunca eş uyumunun stabil kaldığı bulunmuştur. Boylamsal çalışmalarda yıllar içerisinde değişiklik gösteren eş uyumunun bizim araştırmamızda olduğu gibi kesitsel çalışmalarda daha stabil olarak gözlenmesinin sonuçların evliliklerin kendi içerisindeki iniş çıkışlardan etkilenmemesi ile açıklanabileceği düşünülmüştür.

Araştırmamızın bulguları Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile yaş arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığını göstermektedir. Narsisizm, psikopati ve Makyavelizm özelliklerinin yaş ile azaldığını belirten De Clercq, Hofmans, Vergauwe, De Fruyt ve Sharp (2017) ve Bartlett ve Bartlett (2011) gibi araştırmalar daha çok çocukluk, ergenlik ve üniversiteye başlama, finansal özgürlüğe kavuşma ve evlilik gibi köklü değişimlerin yaşandığı 18-25 yaş arası beliren yetişkinlik dönemi üzerinde odaklanmıştır. Bulgular arasındaki tutarsızlık, bu araştırmanın katılımcılarının 20-70 yaş arasında (Ort=41,94) olmasından ve Karanlık Üçlü Özelliklerini etkileyen dürtü kontrolü, öz denetim, iletişim becerisi gibi yetilerin olgunlaşmış olmasından kaynaklanabilmektedir.

Beş Faktör Kişilik Özelliklerinden sadece uyumluluk ve deneyime açıklık ile yaş arasında anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Bulgular, yaşın artması ile uyumluluk ve deneyime açıklığın arttığını göstermektedir. Costa ve McCrae (2008) kişilik özelliklerinin yaşam boyu gösterdiği değişimlerin deneyimden bağımsız olarak biyolojik bir olgunlaşma olduğunu belirtmiştir. Roberts, Walton ve Viechtbauer (2006), yaptıkları meta-analizde kişilik özelliklerindeki değişimin yetişkinlikten yaşlılığa kadar devam ettiğini ve uyumluluğun sadece yaşlılıkta azaldığını belirtmişlerdir. Srivastava, Gosling ve Potter (2003), bulgularımız ile benzer şekilde uyumluluğun stabil bir şekilde yaşlılığa kadar arttığını belirtmiştir. Deneyime açıklık ile yaş arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmaların çelişkili sonuçları olduğu söylenebilir. McCrae ve ark. (1999) yaş ile deneyime açıklık arasında negatif bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir ancak Donnellan ve Lucas (2008) 20'li yaşların ortalarına kadar artan deneyime açıklığın 50'li yaşların ortalarından itibaren düşmeye başladığını belirtmiştir. Araştırmamız gönüllülük esasına dayalı olduğundan ulaşılan ve araştırmamıza katılmayı kabul eden 50 yaş ve üzeri bireylerin entellektüel ilgilerinin daha yüksek olması ile akranlarına göre deneyime açıklık kişilik özelliklerine daha fazla sahip oldukları düşünülebilir.

Bulgular, çocuk sayısı arttıkça eş uyumunun azaldığını göstermektedir. Literatürde çocuk sayısı ve eş uyumu arasındaki ilişki üzerine yapılan araştırmaların çelişkili sonuçları olduğu görülmektedir. Hoffman ve Levant (1985) ve Tutarel Kışlak-Göztepe (2012) araştırmalarında çocuk sayısının eş uyumuna etki etmediğini, buna karşılık olarak Hochschild (1989) çocuğu olan çiftlerin eş uyumlarının olmayan çiftlere oranla daha fazla olduğunu belirtmiştir. Yaşar (2009) bizim bulgularımız ile benzer şekilde çocuk sayısı ile eş uyumu arasında negatif bir ilişki olduğunu ifade etmiştir. Şendil ve Korkut (2012), eş uyumundaki düşüşü çocuk sayısının artması ile maddi zorlukların ve iş yükünün artması, eşlerin birbirlerine ayırdığı vaktin daha az olması ile açıklamıştır.

Üniversite mezunu bireylerin diğer eğitim gruplarına göre eş uyumlarının daha yüksek olduğunu görülmüştür. Eğitim düzeyi arttıkça bireylerin kendilerini ifade etme yöntemlerinin gelişmesi, problem çözme ve empati yapma becerilerinin artması ile bağlantılı olarak eş uyumunun artacağı söylenebilir (Şendil ve Korkut, 2012; Yalçın, 2014). Ancak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%65) üniversite mezunu olması da sonuçlarımız üzerinde etkili olmuş olabilir. Aylık ortalama geliri 3000 TL'nin altında olan bireylerin diğer gelir gruplarına göre eş uyumu literatürde yapılan çalışmalar ile paralel olarak daha düşüktür. Karşılaşılan ekonomik zorlukların bir stresör olarak kişisel iyi oluş ve eş uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir (Kinnunen ve Feldt, 2004; Karademas ve Roussi, 2016). Bradbury, Fincham ve Beach (2000), düşük ekonomik gelir ile ailede yaşanan stres ve çatışmaların arttığını belirtmiştir. Bu nedenle aylık geliri 3000 TL'nin altında olan çiftlerin ekonomik sıkıntılar ile artan tartışmalar nedeni ve stres ile eş uyumlarının daha düşük olduğu düşünülmüştür.

Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile eğitim arasındaki ilişkiye yönelik bulgular incelendiğinde üniversite mezunu bireylerin Makyavelizm ve psikopati kişilik özelliklerinin diğer eğitim gruplarına oranla daha düşük olduğu söylenebilir. Bulgularımız aynı zamanda Makyavelizm ve psikopati ile psikopatinin aile geliri arttıkça düştüğünü göstermektedir. Literatüre bakıldığında Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerine yönelik araştırmaların çok büyük bir kısmının eğitim ve geliri kontrol değişkeni olarak kabul ettiği söylenebilir. Christie ve Lehmann (1970), eğitim düzeyi ve Makyavelizm arasında bir ilişki saptamamıştır. Karkoulian, Samhat ve Messara (2009) Makyavelist düzeyi yüksek bireylerin daha belirgin kariyer hedefleri

olduğunu ve bu hedeflere daha çabuk eriştiklerini, Turner ve Martinez (1977), yüksek eğitimli Makyavelist bireylerin kariyer başarılarının ve gelirlerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Spurk, Keller ve Hirschi (2016), eğitim, cinsiyet ve çalışma saatlerini kontrol ettiklerinde gelir ve Makyavelizm arasında pozitif bir ilişki bulmuştur. Bu araştırmalar doğrultusunda Makyavelizm kişilik özelliğinin yüksek eğitimli ve yüksek gelirlili bireylerde daha düşük görüldüğü bulgularımız ile çelişkilidir. Duygusal yüzeysellik ve manipülasyon gibi bazı psikopatik özellikler bireylerin iş hayatında ikna edici tartışmalar ortaya koymasını sağlarken dürtüsellik ve sorumsuzluk gibi özellikleri bu bireylerin karar verme ve iş yeri performansını negatif etkileyebilmektedir (Babiak ve Hare, 2006). Spurk, Keller ve Hirschi (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırma aynı zamanda bulgularımızı destekler şekilde gelir ile psikopati arasında negatif bir ilişki olduğunu belirtmiştir.

Bulgularımız üniversite mezunu bireylerin uyumluluk, sorumluluk ve deneyime açıklık boyutlarından yüksek puanlar aldığını göstermektedir. Sorumluluk boyutunun içerdiği başarı çabası ve odağı, azim ve sıkı çalışma akademik başarının bir göstergesidir (Gray ve Watson, 2002). Bu nedenle sorumluluk boyutunda yüksek puanlar alan bireylerin akademik alanlarda ve daha sonrasında iş hayatında başarılı olması beklenen bir sonuçtur. Borghans ve ark. (2006), Beş Faktör Kişilik Özellikleri arasında üniversite yıllarında derslerde yüksek puan almanın en büyük yordayıcısının sorumluluk olduğunu belirtmiştir. Somer ve Goldberg (1999) dilimizde deneyime açıklık kişilik özelliğini tanımlayan sıfatları incelediğinde gelişime açıklık ile ilişkili olduğunu bulmuştur. Bu gelişime açıklık eğitim hayatında yeni bilgiler öğrenme şeklinde görülebilir ve bu nedenle üniversite mezunu bireylerin deneyime açıklık boyutunda daha yüksek puanlar alması şeklinde gözlenebilir. Buna ek olarak Borghans ve ark. (2006), öncelikle deneyime açıklığın, daha sonra sorumluluğun toplam eğitim yılının en yüksek yordayıcısı olduğunu belirtmiştir. Üniversite eğitimi yılları ergenlikten genç yetişkinliğe geçişi ile birlikte kişiliğin olgunlaşmasını kapsar. Avustralyalı öğrenciler üzerinde yaptıkları araştırmalarında Kassenboehmer, Leung ve Schurer (2018), üniversite eğitiminin deneyime açıklık ve düşük sosyoekonomik düzeyden gelen öğrencilerde uyumluluk puanlarını arttırdığını belirtmişlerdir. Bu nedenle kişilik özellikleri ve eğitim arasındaki ilişkinin çift yönlü olduğu söylenebilir. Bir yandan okullar toplumda ve iş hayatında gerekli özellikleri öğrencilere kazandırırken bir yandan da yüksek motivasyon, azim ve öz disiplin gibi

özelliklere sahip öğrencilerin daha yüksek eğitimler aldığını ve eğitim hayatlarında daha başarılı olduğunu söylemek mümkündür (Brunello ve Schlotter, 2019).

Aylık aile gelirin bakıldığı zaman bulgularımız aylık aile geliri 3000 TL ve altı olan bireylerin sorumluluk ve deneyime açık boyutlarında diğer gelir düzeylerinden bireylere göre daha düşük puanlar aldığını, aylık geliri 12000 TL'nin üzerinde olan bireylerin uyumluluk puanlarının diğer gelir düzeylerindeki bireylere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Stiglitz (1973), eğitim ile birlikte artan beceri ve çalışma alışkanlıklarının bireylerin iş yerindeki verimliliğini ve buna bağlı olarak gelirlerini etkilediğini belirtmiştir. Witt (2002) uyumluluk ve sorumluluk puanı yüksek bireylerin iş yerinde daha yüksek performans gösterdiğini belirtmiştir. Bulgularımız bu araştırmanın sonuçları ile paralel şekilde aylık geliri 12000 TL'nin üzerinde olan bireylerin %89'unun üniversite mezunu olduğunu göstermektedir. Düşük gelir düzeylerinde gözlenen düşük sorumluluk ve deneyime açıklık puanları ile üniversite mezunlarında daha sık gözlenen uyumluluk puanları, bu ilişkinin eğitimin kişisel gelire katkısından kaynaklanıyor olabileceğini düşündürmüştür.

Bulgularımız, Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin birbirleri ile aralarında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermektedir. Uyumluluk ile deneyime açıklık ve dışadönüklük arasında pozitif bir ilişki vardır. Aynı zamanda uyumluluk ve sorumluluk arasında gözlenen pozitif ilişki, organize ve planlı bireylerin diğerleri ile iyi geçinebildiğini, başkalarının ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran bireylerin yeni fikirlere kolay adapte olabileceği ve girişken olabileceklerini göstermektedir (Fayombo, 2010). Bulgularımız aynı zamanda dışadönüklük ve deneyime açıklık arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Alanyazında diğer araştırmaların bulgularımızı destekler nitelikte olduğu söylenebilir (Örn; Öz, 2015; Fayombo, 2010). Dışadönüklük ile deneyime açıklık arasındaki pozitif ilişki, içgörüsü yüksek, sosyal bireylerin aynı zamanda yeni deneyimlere daha açık olabileceğini göstermektedir (Fayombo, 2010). Aynı zamanda bulgularımız sorumluluk ile deneyime açıklık arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Organize, sorumluluk sahibi ve başarı odaklı bireylerin aynı zamanda entellektüel ilgileri olduğu söylenebilir. Aynı zamanda bulgularımız literatürde yapılan araştırmalar ile benzer bir şekilde sorumluluk ile birlikte dışadönüklüğün arttığını göstermektedir (Asmalı, 2014). Bulgularımız nörotizm ile dışadönüklük ve deneyime açıklık arasında negatif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Nörotik bireyler nört durumları

negatif olarak algılamaya daha yatkınken dışadönük bireyler pozitif algılamaya yatkınlardır (Widiger, 2007; Uziel, 2006). Nörotizmin artması ile dışadönüklüğün azalmasının bu kişilik özelliklerinin pozitif ve negatif duygulanım eşiklerinin farklı olması ile açıklanabileceği düşünülmüştür. Aynı zamanda deneyime açık bireylerin çatışmalardan kaçınmayacağı ve yeni düşüncelere açık oldukları, nörotik bireylerin aksine değişimi kendilerine yapılan bir olumsuz bir eleştiri olarak görmeyecekleri söylenebilir.

Sonuçlarımız literatürde yapılan araştırmalar ile benzer şekilde Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir (Paulhus ve Williams, 2002). Bu bulgu Makyavelizm, narsisizm ve psikopati kişilik özelliklerinin bir başlık altında toplanabileceği gibi birbirlerinden farklı kavramlar olduğu düşüncesini desteklemektedir (Furnham ve ark., 2013).

Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri arasındaki ilişki incelendiğinde Makyavelizm, narsisizm ve psikopati ile uyumluluk ve sorumluluk arasında negatif bir ilişki gözlemlenmiştir. Paulhus ve Williams (2002) tarafından gerçekleştirilen araştırmada Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile uyumluluk arasında negatif bir ilişki bulunmuş olması bulgularımızı destekler niteliktedir. Uyumluluk özelliği düşük bireyler Makyavelizm'e benzer olarak insanlara güvenmekte zorluk yaşarlar, diğer bireylere karşı negatif bir algıları vardır ve kendi çıkarları dışında diğerlerinin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmaya daha az yatkınlardır (Sziijarto ve Berecsei, 2014). Psikopati ve narsisizmde görülen düşük empati yeteneği ile egoistik davranışlar diğerkam ve başkaları odaklılıkla açıklanabilen uyumluluk ile aralarındaki negatif ilişkiyi açıklayabilir (O'Boyle ve ark., 2015). Douglas, Bore ve Munro (2012), bulgularımız ile paralel şekilde Makyavelizm, narsisizm ve psikopati ile uyumluluk ve sorumluluk arasında negatif bir ilişki bulmuştur. Aynı araştırma birincil psikopati ve deneyime açıklık arasında negatif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bizim kullandığımız Karanlık Üçlü Ölçeği birincil ve ikincil psikopati ayırımı yapmamaktadır. Ancak birincil psikopati ile negatif ilişki gösteren deneyime açıklığın psikopatiji genel olarak ölçen bir ölçekte de negatif ilişkiler göstermesi anlamlıdır.

Eş uyumu ile Beş Faktör Kişilik Özellikleri arasındaki ilişki incelendiğinde bireylerin sorumluluk ve uyumluluk düzeylerinin eş uyumlarını pozitif yönde,

nörotizmin ise negatif etkilediği gözlenmiştir. Bireylerin dışadönüklük ve deneyime açıklıkları ile eş uyumu arasında bir ilişki gözlenmemiştir.

Alanyazında bulgularımız ile tutarlı olarak sorumluluk puanının eş uyumunu olumlu yönde etkilediğine yönelik araştırmalar mevcuttur (Botwin ve ark., 1997; Donnellan, Conger ve Bryant; 2004, Kosak, 1996). Sorumluluk düzeyi yüksek bireyler hedefe yönelik davranışlarda planlı, motive, düzenli, sabırlı, titiz, hırslı ve başarı odaklıdır (Ekşi, 2004). Bouchard, Lussier ve Sabourin (1999) aynı zamanda başarı odaklı sorumluluk boyutu yüksek bireyler hayatlarının diğer alanlarında olduğu gibi ailevi yaşantılarında da başarılı olmak isteyecekleri için bu yönde harcadıkları ettikleri eforun daha fazla olacağını, uyumlu davranma eğilimlerinin artacağını belirtmiştir. Atak ve Eryılmaz (2011) öznel iyi oluşun en güçlü yordayıcısının sorumluluk olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle öznel iyi oluşu yüksek bireylerin evliliğe daha çok yatırım yapacağı, sorun çözmede yapıcı olacağı, sorunlar karşısında dürtüsel kararlar almayacağı ve bunun sonucunda kendilerinin ve eşlerinin eş uyumunun artacağı düşünülmüştür.

Bulgular bireylerin uyumluluğunun eş uyumlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Uyumluluğun bir parçası olarak güven ve iş birliği yapma eğilimi, eş ile olan iletişimde etkili olacağı için bireylerin eş uyumunu artırıcı bir etkiye sahiptir (Bouchard, Lussier ve Sabourin, 1999). Alt boyutları alçak gönüllülük, güven, yumuşak huyluluk ve uysallığı içeren uyumluluk ile ilişki doyumu, evlilik istikrarı ve cinsel doyum gibi eş uyumunu etkileyen farklı ilişki sonuçları arasında pozitif korelasyonlar mevcuttur (Karney ve Bradbury, 1995; Donnellan ve ark., 2004). Uyumluluğu yüksek bireylerin partnerlerine güven duyacağı, iş birliği yapma eğiliminde olmaları ve bu sayede aile içi tartışmaların daha seyrek çıkarak daha kolay çözülmesiyle uyumluluğun eş uyumunu arttıracığı söylenebilir.

Bulunan bir başka bulgu ise bireylerin nörotizm puanlarının eş uyumlarını olumsuz olarak etkilemesidir. Araştırmalar, bulgularımızla paralel olarak nörotizm ile eş uyumu arasında olumsuz bir ilişki olduğunu göstermektedir (Gattis, Berns, Simpson ve Christensen, 2004; Buss, 1991) Karney ve Bradbury (1995), eş uyumuna etkisi en yüksek kişilik özelliğinin nörotizm boyutu olduğunu belirtmiştir. Bouchard (1999) nörotik bireylerin kronik olarak yaşadığı utanç, öfke ve başarısızlık gibi olumsuz duyguların eş uyumunu kendileri ve partnerleri için negatif etkilediğini

belirtmiştir. Bradbury ve Fincham (1993), nörotik bireylerin olumsuz duyguları daha sık deneyimlemesi ve stresle başa çıkma becerilerinin zayıf olması nedeniyle evlilikte çatışmaların artacağına belirtmiştir ve bu nedenle bu kişilik boyutunda yüksek puan alan bireylerin eş uyumlarının azalacağı düşünülmüştür.

Deneyime açıklık ile eş uyumu arasındaki ilişkinin anlamlı olmaması gerçekleştirilen literatürdeki bulgular ile tutarlılık göstermektedir (Heller ve ark, 2004; Mousavi, 2015). Dışadönüklük sosyallik, neşelilik, yakınlık, girişkenlik, dominantlık gibi davranışlar, dışarı odaklı enerji ve pozitif duygular ile ilişkilidir (Mousavi, 2017). Araştırmalar, dışadönük bireylerin başkalarına daha çabuk güvendiğini ve bu boyutta düşük puan alan bireylere göre başkalarında daha olumlu duygusal tepkiler uyandırdıklarını belirtmiştir. Bu özelliklerin dışadönük bireylerin mutluluklarını etkilediği gibi eş uyumunu ve ilişki doyumunu olumlu bir şekilde etki etmesi beklenilebilir bir sonuçtur. Bu altyapı çerçevesinde bakıldığında alanyazında dışadönüklüğün eş uyumuna etkisi üzerinde yapılan araştırmaların çelişkili sonuçları olduğu söylenebilir. Orayzi, Abedi ve Amini (2016), İran'da gerçekleştirdikleri meta analizde dışadönüklük ile eş uyumu arasında orta-düşük, pozitif bir ilişki bulunmasını aile, ekonomik durum, yaş, eğitim durumu ve gelir durumu ile yaşam şekli gibi farklı moderatör değişkenler ile açıklanabileceğini belirtmiştir. Richmond, Craig ve Ruzicka (1991) ve Watson, Hubbard ve Wiese (2000), dışadönüklük ve eş uyumu arasında pozitif bir ilişki bulurken Russell ve Wells (1994) ve Bouchard, Lussier ve Sabourin (1999), bulgularımızı destekler şekilde anlamlı bir ilişki bulmamıştır. Dışadönüklüğün eş uyumuna pozitif etkileri olduğu kadar olumsuz etkilerinin de olabileceği söylenebilir. Dışadönük bireylerin sosyal olarak bağ kurma ihtiyaçları ile odaklarının evlilikten ve eşlerinden dışarı olabileceği ve bu nedenle eş uyumu üzerindeki pozitif etkisinin ortadan kalkabileceği düşünülmüştür.

Bulgularımız, Makyavelizm, narsisizm ve psikopati kişilik özelliklerinin bireylerin eş uyumunu negatif olarak etkilediğini göstermektedir. Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerine ayrı ayrı bakıldığında, günümüze kadar yapılan araştırmalar içerisinde narsisizmin ilişkilerde ve evliliklerde uyumu olumsuz etkilediğine yönelik araştırmalar çoğunluktadır (Lavner ve ark., 2016; Goodboy ve Myers, 2010).

Williams, Spidel ve Paulhus (2005), araştırmalarında psikopati boyutu yüksek bireylerin partnerlerine olan güvenlerinin ve ilişkiye bağlılıklarının daha az

olduğunu belirtmişlerdir. Bu nedenle psikopati boyutu yüksek bireylerin uzun süreli evliliklerde de eş uyumlarının düşük olmasının anlamlı olduğu söylenebilir. Eşler arası güven azaldıkça eş uyumu da azalmaktadır (Quinn & Odell, 1998). Güven ile birlikte özel duygu ve düşüncelerin paylaşılması ve ilişkiye güvenilmesi eş uyumunu arttırıcı bir faktördür. Psikopati boyutunda yüksek puan alan bireylerin duygularını paylaşma isteğindeki azlığın eş uyumlarını negatif olarak etkileyebildiği düşünülmüştür. Buna ek olarak Rempel, Holmes ve Zanna (1985) güvenilen partnerlerin öngörülebilir, güvenilebilir ve umulan şekilde davranacağını belirtmiştir. Araştırmada umulan şekilde davranma, güvenin en büyük öncüsü olarak gelecekte karşılaşılan durumlar ne olursa olsun bireyin partnerinin kendisine karşı sevgi dolu ve şefkatli bir şekilde yaklaşacağına olan inancı olarak bulunmuştur. Dürtüsel davranışların sık görüldüğü psikopati boyutunda tahmin edilemezlik ve davranışların öngörülemezliği eşlerin etkileşimini etkiliyor ve bu nedenle eşlerin uyumunu azaltıyor olabilir.

Makyavelizm kişilik özelliğinin romantik ilişkilerde eş uyumunu olumsuz etkilediği benzer şekilde literatürde yapılan araştırmalar ile tutarlıdır (Hyla, 2015). Makyavelizm boyutunda yüksek puanlar alan bireyler diğerlerine karşı güvensiz ve negatif bir algıya sahiplerdir (Christie ve Geis, 1970). Szijjarto ve Bereczkei (2014), Makyavelist bireylerin strese ve negatif duygulanıma genel bir eğilimleri olduklarını belirtmişlerdir. Yaşadıkları duyguları ifade etme ve paylaşmada zorluk yaşadıklarını ve bu durumun duygularını başkalarından gizlemelerine neden olduğunu belirtmişlerdir. Bu nedenle evliliklerde de eşe olan güvenin zayıflaması, davranışların olumsuz olarak algılanması ve kendini doğru ifade edemeden kaynaklanabilecek çatışmaların Makyavelizmin eş uyumunu olumsuz etkilemesinde etkisi olabileceği düşünülmüştür.

Cinsiyetler ile kişilik özellikleri ve eş uyumu arasındaki ilişkiye bakıldığında, kadınların sorumluluklarının erkeklerin eş uyumunu arttırdığı, ancak erkeklerin sorumluluk düzeylerinin kadınların eş uyumu üzerinde anlamlı bir etki göstermediği gözlenmiştir. Botwin ve Shachelford (1997) tarafından yapılan aynı araştırma kadınların eşlerinde sorumluluk özelliğine daha çok önem gösterdiğini göstermektedir. Bulgularımızdaki bu tutarsızlığın kültürel etmenlerden kaynaklandığı söylenebilir. Türkiye’de erkekler eşlerinin evi ilgilendiren konularda sorumluluk sahibi olmasını beklemektelerdir. Benzer şekilde kadınlar da ev düzeni ve çocuk

yetiştirme gibi konularda birincil sorumluluğun kendilerinde olduğunu düşünebilmektedirler. Bu nedenle erkeklerin sorumluluğunun kadınların eş uyumunu arttırmamasının, kadınların evlilikten beklentileri ile alakalı olabileceği söylenebilir.

Cinsiyetlere göre bakıldığında, kadın ve erkeklerin karşı cinsinin uyumluluğu arttıkça eş uyumlarının arttığı gözlenmektedir. Uyumluluk sahibi yüksek bireyler dışarıdan sevecen, şefkatli ve konuşmaya açık olarak algılandıkları için karşı cinsin bu özelliğinin kadın ve erkeklerde eş uyumunu olumlu etkilemesi anlamlıdır.

Kadın ve erkeklerin nörotizmi arttıkça karşı cinsin eş uyumunun düştüğü gözlemlenmiştir. Bireyler partnerlerinin kişilerarası ilişkilerdeki özelliklerini ideal olarak gördüğünde evliliklerinde daha mutlu olduklarını belirtmişlerdir (Murray, Holmes ve Griffin, 1996). Nörotik bireylerle evli kişilerin negatif afekt, dürtüsel davranışlar ve problem çözme becerisindeki zorlanmalar ile öne çıkan bu bireyleri idealleştirme ihtimalleri düşük olduğu için bunun bir sonucu olarak eş uyumlarının düşeceği düşünülmüştür.

Buna ek olarak kadınların ve erkeklerin narsisizm boyutunda yüksek puan almalarının karşı cinsin eş uyumunu düşürdüğü gözlenmiştir. Bu bulgular Lavner ve ark. (2005) tarafından evli bireyler üzerinde yapılan araştırmanın sonuçları ile tutarlıdır. Narsisistik bireylerin kişisel anksiyete ve negatif duygular ile eşlerine karşı duydukları güvensizliğe ek olarak bu duyguların daha sık çatışmalara yol açabileceği ve bunun bir sonucu olarak eş uyumlarını negatif etkiliyor olabileceği düşünülmüştür. Ayrıca narsistik bireylerin Makyavelizm ve psikopati özellikleri ile paylaşılan düşük empati yeteneklerinin eşler arası çatışmaların çözümünde sıkıntılar yaratacağı ve bireyin ve partnerinin eş uyumunu düşüreceği söylenebilir.

Cinsiyetlere göre psikopati özelliğinin eş uyumu üzerindeki etkisine bakıldığında erkeklerin psikopati puanlarının kadınların eş uyumunu negatif olarak etkilediği, kadınların psikopati puanlarının erkeklerin eş uyumu üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür. Bu bulgular Smith ve ark. (2014) tarafından flört eden çiftler üzerine yapılan araştırmanın sonuçları ile tutarlıdır.

Bulgularımız, kadınların Makyavelizm kişilik özelliğinin erkeklerin eş uyumunu etkilediğini ancak erkeklerin bu kişilik özelliğinin karşı cins üzerinde etkisi olmadığını göstermektedir. Makyavelist bireyler kişisel çıkarlarına ulaşmak için karşılarındaki bireyi manipüle ederken birtakım taktikler kullanmaya yatkınlardır. Bu

taktikler göz korkutma, tehdit, alçaltma, baskı uygulama ve çaresiz davranma, sosyal kıyaslama ve flört etme, hayranlık gösterme gibi karşı tarafı mutlu edecek davranışları içerebilmektedir. Araştırmalar Makyavelist erkeklerin manipülatif taktikleri yakın romantik ilişkilerinde daha az kullanmalarına yönelik global bir eğilim olduğunu belirtmiştir ve kadınların erkeklere oranla yakın ilişkilerde taktikleri daha sık kullandığını göstermektedir (Falbo ve Peplau, 1980; Howard, Blumstein ve Schwartz, 1986). Kadınlar tarafından romantik ilişkilerde daha sık kullanılan bu manipülatif taktiklerin erkeklerin eş uyumunu olumsuz olarak etkileyebileceği düşünülmüştür.

Bulgularımız evli çiftlerin puanları arasındaki farklılıkların evlilik süresi arttıkça azalmadığını, sadece uyumluluk puanları arasındaki farkların arttığını göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde evlilik süresi arttıkça evli çiftlerin kişilik özellikleri arasındaki benzerliklerin arttığını gösteren araştırmalar mevcuttur (Akt., Humbad ve ark., 2010). Bu nedenle araştırmamızdaki evli çiftlerin uyumluluk dışındaki kişilik özelliklerindeki farklılık ve benzerliklerin evlilik süresinden bağımsız olduğu söylenebilir.

Eşlerin Beş Faktör Kişilik Özellikleri açısından benzerlikleri ile eş uyumu arasındaki ilişkiye bakıldığında bulgularımız evli çiftlerin sorumluluk, uyumluluk ve deneyime açıklıkları arasındaki farkın azalması ile aldıkları toplam eş uyumu puanlarının arttığı görülmektedir. Botwin ve Shackelford (1997) flört eden ve yeni evli çiftlerde sorumluluk kişilik özelliğinin sınıflandırıcı eşleşme için özellikle önemli olduğunu belirtmiştir. Sorumluluk düzeyi yüksek eşlere sahip erkeklerin cinsel açıdan, sorumluluk düzeyi yüksek eşlere sahip kadınların ise iletişim kurmadaki kolaylık açısından eş uyumlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum, evli çiftler arasındaki sorumluluk puan farklarının azalması ile eş uyumunun artması arasındaki bulgumuzu destekler niteliktedir.

Benzer şekilde eşlerin uyumluluk puanlarının farklarının azalması ile çiftlerin eş uyumu ile pozitif bir ilişki gözlenmiştir. Botwin ve ark. (1997) uyumluluk düzeyi yüksek eşe sahip olmanın evlilik uyumunun en önemli yordayıcısı olduğunu belirtmiştir. Uyumluluğu yüksek bireylerin önemli kararlar alınırken eşlerine danışmayı seçmeleri problem çözümünü ve fikir birliğine ulaşmayı kolaylaştıracağından çiftlerin eş uyumunu arttıracığı düşünülmüştür.

Bulgularımız buna ek olarak deneyime açıklık boyutunda benzer puanlar alan çiftlerin eş uyumlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Nemecheck ve Olson (1999), eşler arası deneyime açıklık boyutunun özellikle kadınların eş uyumu için önemli olduğunu bulmuştur. O'Rourke ve ark. (2011) ile tam tersi şekilde eşlerin açıklık boyutundaki aldıkları puanların farklılaşması ile erkeklerin eş uyumlarının düştüğünü belirtmiştir. Bu araştırmada çiftlerin toplam eş uyumu puanlarındaki artış ve azalışlarda cinsiyetlerin etkileri gözönünde bulundurulmamıştır. Bu açıdan bakıldığında açıklıkta benzer çiftlerin eş uyumlarının yüksek olması kadın veya erkeklerin açıklık benzerlikleri karşısında eş uyumlarının artması ile açıklanıyor olabilir.

Araştırmamız bulguları çiftlerin nörotizm boyutundaki farklılıklarının çiftin aldığı toplam eş uyumunu etkilemediğini göstermektedir. Nörotizmin çiftler arasındaki farklılıklardan bağımsız olarak eş uyumunu etkilediği söylenebilir. Eysenck ve Wakefield (1981), bulgularımızın aksine nörotizm boyutunda benzer puanlar alan çiftlerin evlilik uyumunun yüksek olduğunu belirtmiştir. Bireyin kendisinin ve eşinin çift uyumunu negatif etkileyen nörotizmin çiftlerin aldığı toplam eş uyumu puanını etkilemiyor olması ilgi çekicidir.

Bulgularımız eşlerin Makyavelizm ve psikopati boyutlarından aldıkları puanların benzer olması ile toplam eş uyumlarının düştüğünü göstermektedir. Webster ve ark. (2016), bireylerin Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ile partnerlerinin agresyonu arasında bir bağlantı bulmuştur. Makyavelizm ve psikopati kişilik özelliğine sahip bireyler karşılıklı artan agresyon ile fikir birliği ve problem çözme sıkıntıları yaşıyor olabilirler.

Buna ek olarak, Horan, Guinn ve Banghart (2015), Karanlık Üçlü Kişilik özellikleri gösteren bireylerin romantik ilişkilerinde daha sık ve daha şiddetli çatışmalar bildirdiklerini gözlemlenmiştir. Araştırmada yapılan regresyon analizi Makyavelizm ve subklinik psikopatinin düşmanlık ve yoğun çatışmaların yordayıcı olduğunu belirtmiştir. Çatışmalarda kullanılan ve ilişkinin sonlandırılmasına ya da boşanmaya neden olabilen iletişim kalıplarını Gottman (1993) "Mahşerin Dört Adlısı" olarak nitelendirmiştir. Bu kalıplar eleştiri (birinin kişiliğindeki eksikliklere dikkat çekmek), savunuculuk (problemler karşısında sorumluluk almama), aşağılama (kendini üstün görme) ve duvar örmedir (fiziksel ve zihinsel olarak geri çekilme)

(Yöntem ve İlhan, 2018). Horan, Guinn ve Banghart (2015), araştırmalarında aynı zamanda yüksek Makyavelizm ve psikopati puanı alan bireylerin tartışmalar sırasında Mahşerin Dört Atlısını daha sık kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle benzer Makyavelizm ve psikopati puanları alan eşlerin eş uyumlarındaki düşüşte çatışma çözümlerinde karşılıklı kullanılan yöntemlerin etkili olmuş olabileceği düşünülmüştür.

Sonuç olarak, sosyodemografik özellikler dikkate alındığında evlilik uyumunun eğitim, gelir düzeyi ve çocuk sayısına göre istatistiksel farklılıklar gösterdiği gözlenmiştir. Eğitim düzeyi ve gelir düzeyleri arttıkça bireylerin eş uyumu artmakta, çocuk sayısının artması ile eş uyumu azalmaktadır. Kişilik özellikleri ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki incelendiğinde eğitim ve gelir düzeyi arttıkça uyumluluk, sorumluluk ve deneyime açıklığın arttığı, Makyavelizm ve psikopatinin azaldığı saptanmıştır. Buna ek olarak deneyime açıklık ve uyumluluk yaş ile artmaktadır. Korelasyon analizi sonucunda Makyavelizm, psikopati ve narsisizm kişilik özellikleri arasında pozitif bir ilişki gözlenmiştir. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri arasındaki ilişki incelendiğinde uyumluluk ve sorumluluk ile Makyavelizm, narsisizm ve psikopati arasında negatif yönlü, deneyime açıklık ile psikopati ve nörotizm arasında negatif yönlü bir ilişki vardır. Regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, bireylerin uyumluluk ve sorumluluk puanları eş uyumlarını pozitif yordarken nörotizm puanlarının negatif yordadığı görülmüştür. Bireylerin Karanlık Üçlü özelliklerinin eş uyumunu negatif yordadığı söylenebilir. Buna ek olarak kadınların uyumluluk ve sorumluluk puanları erkeklerin eş uyumunu pozitif yordarken nörotizm puanları erkeklerin eş uyumunu negatif olarak yordamaktadır. Erkeklerin ise uyumluluk puanları kadınların eş uyumunu pozitif olarak yordarken nörotizm puanları negatif olarak yordamaktadır. Kadınların Makyavelizm ve narsisizm puanları erkeklerin eş uyumunu negatif olarak yordamakta, erkeklerin ise psikopati ve narsisizm puanları kadınların eş uyumlarını olumsuz olarak yordamaktadır. Kişilik özellikleri arasındaki benzerlikler ve eş uyumu arasındaki ilişki incelendiğinde sorumluluk, uyumluluk ve deneyime açıklıklarında aralarındaki farklar düşük olan evli çiftlerin toplam eş uyumlarının diğer çiftlere oranla daha yüksektir. Buna ek olarak evli çiftlerin Makyavelizm ve psikopati boyutlarında aldıkları puanlar birbirleri ile benzer olanların toplam eş uyumları diğer çiftlere göre daha düşüktür.

5.1. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Öneriler

Çalışmamızın bazı kısıtlılıklarından bahsetmek gereklidir. Ülkemizde eşler arası ilişkilerin ve eş uyumunun hassas bir konu olduğu söylenebilir. Ölçekler, eşlerin birbirlerinden olabildiğince az etkilenmeleri için birbirlerinden ayrı doldurmaları istenmiş ve ölçekler kapalı bir zarfa konarak alınmıştır. Ancak buna rağmen bazı katılımcıların gizlilik ile ilgili endişe duydukları ve isimlerini yazmakta tereddüt ettikleri gözlenmiştir. Bu durum Çift Uyum Ölçeği'ne verilen yanıtlara ek olarak sosyal olarak kötücül algılanan ve istenmeyen Makyavelizm, narsisizm ve psikopatiye ek olarak nörotizm kişilik özelliklerini ölçmeye yönelik soruların cevaplanmasında etkili olmuş olabilir.

Araştırmamızın değinilmesi gereken bir başka sınırlılığı ise katılımcıların toplanma şekli ve yerinin kısıtlı olmasıdır. Gelecekteki araştırmalarda rastgele örnekleme kullanılması araştırma sonuçlarının genellenmesini kolaylaştıracağı düşünülmüştür.

Eğitim ile kişilik özellikleri ve eş uyumu arasındaki ilişki göz önünde bulundurulduğunda bizim araştırmamızın katılımcılarının çoğunlukla üniversite mezunu olması bu araştırmanın sonuçlarının genellenmesini etkiler bir durumdur. Gelecekte konu ile ilgili yapılacak araştırmalarda farklı eğitim seviyelerinden ve büyük şehirlerde yaşamayan bireylerin dahil edilmesinin daha uygun olabileceği düşünülmektedir. Araştırmanın bir başka sınırlılığı ise Karanlık Üçlü Ölçeği, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi ve Çift Uyum Ölçeği ile ölçülebilen niteliklerle sınırlı olmasıdır.

Araştırmanın bir başka sınırlılığı ise Karanlık Üçlü Özelliklerinin nispeten yeni bir konu olması ile bağlantılı olarak bu özelliklerin uzun süreli evliliklerde etkilerini inceleyen ve ülkemizde evli çiftler üzerine yapılmış bir araştırmaya alanyazında rastlanmamış olmasıdır. Bu, karanlık üçlü özellikleri ve eş uyumu arasındaki ilişkiye ait bulguların tartışılmasını zorlaştırmıştır.

Ülkemizde Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri'nin evli çiftler üzerinde daha önce çalışılmamış olması açısından araştırmamızın bu konuda yapılacak yeni araştırmalara ve değerlendirmelere temel oluşturacağı düşünülmüştür. Buna ek olarak araştırmamız klinik olmayan popülasyon üzerinde gerçekleştirilmiştir ve katılımcıların küçük bir bölümü (kadınların %3'ü, erkeklerin %2'si) evliliklerinin bir

noktasında veya halen aile terapisi aldıklarını belirtmişlerdir. Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerinin eş uyumu üzerindeki olumsuz etkileri göz önünde bulundurulduğunda aile terapisine başvuran, evliliklerinde sorunlar yaşayan bireylerin eş uyumları üzerindeki etkisinin araştırılmasının hedefe yönelik yaklaşımlar geliştirilmesinde faydalı olacağı düşünülmüştür.

KAYNAKLAR

- Acar, H. (1998). *Ankara'da sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu genel müdürlüğü'ne bağlı sosyal hizmet kuruluşlarında çalışan üniversite mezunu evli personelin evlilik doyumları*.Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Açık, Ö. (2008). *Evlilik uyumu ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aiken, L. R. (1993). *Personality: Theories, research, and applications*. Englewood Cliffs, NJ, US: Prentice-Hall, Inc.
- Akiskal, H. S., & Mallya, G. (1987). Criteria for the soft bipolar spectrum: treatment implications. *Psychopharmacology Bulletin*, 23, 68-73.
- Akyıldız, H., (2006), Türkiye'de İstihdamın Analitik Dinamiği, Asil Yayıncılık, Birinci Baskı, Ankara.
- Amato, P. R., & Sobolewski, J. M. (2001).The effects of divorce and marital discord on adult children's psychological well-being. *American Sociological Review*, 66(6), 900-921.
- Ames, M., & Kidd, A. H. (1979).Machiavellianism and Women's Grade Point Averages. *Psychological Reports*, 44(1), 223-228.
- Amirkhan, J. H., Risinger, R. T., & Swickert, R. J. (1995). Extraversion: A "hidden" personality factor in coping? *Journal of Personality*, 63(2), 189-212. *Annual Review of Clinical Psychology*, 2(1), 435-467
- Asendorpf, J. B., & Wilpers, S. (1998). Personality effects on social relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 1531-1544.
- Asmalı, M. (2014).Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Dil Öğrenme Stratejileri Arasındaki İlişki.*Balıkesir University, The Journal of Social Sciences Institute*, 17(32), 1-18.
- Atari, M., Cheheni, R. (2017). The Dark Triad and long term mate preferences in Iranian women. *Personality and Individual Differences*, 104, 333-335.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J. and Nolen-Hoeksema, S. (2008). Psikolojiye giriş. Yavuz Alogan (Trans.). Ankara: Arkadaş Publishing.
- Babiak, P., & Hare, R. D. (2006). Snakes in suits: When psychopaths go to work. New York: HarperCollins.
- Bacanlı, H., İlhan, T. ve Aslan, S. (2009). Beş Faktör Kuramına Dayalı Bir Kişilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 261-279.

- Back, M. D., Küfner, A. C. P., Dufner, M., Gerlach, T.M., Rauthmann, J.F., & Denissen, J.J.A. Narcissistic admiration and rivalry: Disentangling the bright and dark sides of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 105(6), 1013-1037.
- Barrick, M. R., & Mount, M. K. (1991). The Big Five personality dimensions and job performance: A meta-analysis. *Personnel Psychology*, 44, 1-26
- Barrick, M. R., Mount, M. K., & Strauss, J. P. (1993). Conscientiousness and performance of sales representatives: Test of the mediating effects of goal setting. *Journal of Applied Psychology*, 78(5), 715-722.
- Bartlett, J. E., & Bartlett, M. E. (2011). Workplace Bullying: An Integrative Literature Review. *Advances in Developing Human Resources*, 13(1), 69–84.
- Basharpoor, S., & Sheykholeslami, A. (2015). The Relation of Marital Adjustment and Family Functions With Quality of Life in Women. *Europe's Journal of Psychology*. 11. 432-441.
- BE, D., Whisman, M. A., & Uebelacker, L. A. (2013). Prospective associations between marital adjustment and life satisfaction. *Personal Relationships*, 20, 728 –739.
- Bentler P. M., Newcomb M. D. (1978). Longitudinal study of marital success and failure. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 46(5):1053-70.
- Blackburn, R. (2005). Psychopathy as a Personality Construct. In S. Strack (Ed.), *Handbook of personology and psychopathology* (pp. 271-291). Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc.
- Borghans, L., Meijers, H., ter Weel, B., 2006. The role of noncognitive skills in explaining cognitive test scores. *IZA Discussion Paper*, No. 2429
- Botwin, M. D., Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (1997). Personality and mate preferences: Five factors in mate selection and marital satisfaction. *Journal of Personality*, 65, 106- 136.
- Bouchard, G., Lussier, Y. & Sabourin, S. (1999). Personality and marital adjustment: utility of the five-factor model of personality. *Journal of Marriage and The Family*. 651-660
- Bradbury, T. N., Fincham, F. D., & Beach, S. R. H. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage and the Family*, 62(4), 964–980.
- Brauer, K. & Proyer, R. T. (basımda). Dyadic effect. In V. Zeigler-Hill & T. K. Shackelford (Eds.) *Encyclopedia of Personality and Individual Differences*. Springer
- Broverman, I. K., Broverman, D. M., Clarkson, F. E., Rosenkrantz, P. S., & Vogel, S. R. (1970). Sex-role stereotypes and clinical judgments of mental health. *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 34: 1–7.
- Brunello, G., Schlotter, M. (2019). *The Effect of Non Cognitive Skills and Personality Traits on Labour Market Outcomes*. Analytical Report for the European Commission prepared by the European Expert Network on economics of Education (EENEE).
- Buchanan, T., Johnson, J. A., & Goldberg, L. R. (2005). Implementing a Five-Factor Personality Inventory for Use on the Internet. *European Journal of Psychological Assessment*, 21(2), 115-127.

- Buffardi, L. E., & Campbell, W. K. (2008). Narcissism and Social Networking Web Sites. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(10), 1303–1314.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. Çev.: Erguvansarioğlu, İ. D., İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Burman, B., & Margolin, G. (1992). Analysis of the association between marital relationships and health problems: An interactional perspective. *Psychological Bulletin*, 112(1), 39–63
- Bushman, B. J., & Baumeister, R.F. (1998). "Threatened egotism, narcissism, self-esteem, and direct and displaced aggression: does self-love or self-hate lead to violence?" *Journal of personality and social psychology*, 75 (1), 219–229.
- Buss, D. M. (1991). Conflict in married couples: Personality predictors of anger and upset. *Journal of Personality*, 59, 663-688
- Buss, D. M. (1991). Conflict in married couples. personality predictors of anger and upset. *Journal of Personality*, 59, 663-688.
- Buss, D. M., & Craik, K.H. (1985). Why not measure that trait? Alternative criteria for identifying dispositions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48(4), 934-946.
- Campbell W. K., & Miller, J. D. (2011). *Handbook of Narcissism and Narcissistic Personality Disorder: Theoretical Approaches, Empirical Findings, and Treatments*. Hoboken, NJ: Wiley
- Campbell, W. K. (1999). Narcissism and romantic attraction. *Journal of Personality and Social Psychology*. 77. 1254-1270. 10.1037/0022-3514.77.6.1254.
- Campbell, W. K., Brunell, A. B., ve Finkel, E. J. (2006). Narcissism, interpersonal self-regulation and romantic relationships: An Agency Model approach. In E. J. Finkel ve K. D. Vohs (Eds.), *Self and relationships: Connecting intrapersonal and interpersonal processes* (pp. 297-316). New York: Guilford Press
- Campbell, W. K., Foster, C. A., & Finkel, E. J. (2002). Does self-love lead to love for others?: A story of narcissistic game-playing. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, 340–354.
- Cattell, R. B. (1965-1970). *The scientific analysis of personality*. Baltimore, MD: Penguin Books.
- Çetin-Tufan, B. (2010). *Evlilik Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre Yordanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Chen, J., & Wang, L. (2007). Locus of control and the three components of commitment to change. *Personality and Individual Differences*, 42, 503–512.
- Cherutnik, P. D., Way, J. H., Ames, S., & Hutto, D. B. (1981). Impressions of high and low Machiavellian men. *Journal of Personality*, 49(4), 388–400.
- Chiu, R. K. (1998). Relationship among role conflicts, role satisfactions and life satisfactions: Evidence from Hong Kong. *Social Behavior and Personality*, 26, 409-414.
- Christie, R., & Geis, F. L. (1970). *Studies in Machiavellianism*. New York: Academic Press.

- Christie, R., & Lehmann, S. (1970). *The structure of Machiavellian orientations*. In R. Christie & F. C. Geis, *Studies in Machiavellianism* (Appendix A). New York: Academic Press.
- Clark, L. A., & Watson, D. (2008). Temperament: An organizing paradigm for trait psychology. In O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (3rd ed., pp. 265–286). New York, NY: Guilford Press
- Claxton, A., O'Rourke, N., Smith, J. Z., & DeLongis, A. (2012). Personality traits and marital satisfaction within enduring relationships: An intra-couple discrepancy approach. *Journal of Social and Personal Relationships*, 29(3), 375–396.
- Cleckley, H. (1941). *The mask of sanity; an attempt to reinterpret the so-called psychopathic personality*. Oxford, England: Mosby.
- Cleckley, H. (1955). *The mask of sanity* (3rd ed.). St. Louis, MO: Mosby
- Coid, J. W. (2002). Personality disorders in prisoners and their motivation for dangerous and disruptive behaviour. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 12(3), 209–226.
- Collins, R. & Coltrane, S. (1991). *Sociology of marriage and the family: Gender, love and property*. Chicago: Nelson-Hall.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1988). Personality in adulthood: A six-year longitudinal study of self-reports and spouse ratings on the NEO Personality Inventory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(5), 853-863.
- Costa, P. T., Jr., & McCrae, R. R. (1985). Concurrent validation after 20 years: Implications of personality stability for its assessment. In J. N. Butcher & C. D. Spielberger (Eds.), *Advances in personality assessment* (Vol. 4, pp. 31-54). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Costa, P. T., Jr., & McCrae, R. R. (1992a). *Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Craddock, A.E. (1991). Relationships between attitudinal similarity, couple structure, and couple satisfaction in married and de facto couples. *Australian Journal of Psychology*, 43, 11-16
- Crane, D. R., Allgood, S. M., Larson, J. H. & Griffin, W. (1990). Assessing marital quality with distressed and nondistressed couples: a comparison and equivalency table for three frequently used measures. *Journal of Marriage and Family*. 52(1), 87-93.
- Cüceloğlu, D. (2000). *İnsan Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Cummings, E. M., George, M. R. W., McCoy, K. P., & Davies, P. T. (2012). Interparental Conflict in Kindergarten and Adolescent Adjustment: Prospective Investigation of Emotional Security as an Explanatory Mechanism. *Child Development*, 83(5), 1703–1715.
- Daspe, M. È., Sabourin, S., Péloquin, K., Lussier, Y., & Wright, J. (2013). Curvilinear associations between neuroticism and dyadic adjustment in treatment-seeking couples. *Journal of Family Psychology*, 27(2), 232-241.

- De Clercq, B., Hofmans, J., Vergauwe, J., De Fruyt, F., & Sharp, C. (2017). Developmental pathways of childhood dark traits. *Journal of Abnormal Psychology, 126*(7), 843–858.
- De Raad, B., Barelds, D. P., Levert, E., Ostendorf, F., Mlacic, B., Diblas, L., et al. (2010). Only three factors of personality description are fully replicable across languages: A comparison of 14 traits taxonomies. *Journal of Personality and Social Psychology, 98*, 160–173.
- Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- DeNeve, K. M., & Cooper, H. (1998). The happy personality: A meta-analysis of 137 personality traits and subjective well-being. *Psychological Bulletin, 124*(2), 197-229.
- DeShong, H. L., Grant, D. M., & Mullins-Sweatt, S. N. (2015). Comparing models of counterproductive workplace behaviors: The Five-Factor Model and the Dark Triad. *Personality and Individual Differences, 74*, 55-60
- Diener, E., Sandvik, E., Pavot, W., & Fujita, F. (1992). Extraversion and subjective well-being in a U.S. national probability sample. *Journal of Research in Personality, 26*(3), 205-215.
- Digman, J. M. (1990). Personality structure: Emergence of the five-factor model. *Annual Review of Psychology, 41*, 417-440.
- Digman, J. M. (1997). Higher-order factors of the Big Five. *Journal of Personality and Social Psychology, 73*(6), 1246-1256.
- Dolan, M., & Doyle, M. (2000). Violence risk prediction: Clinical and actuarial measures and the role of the Psychopathy Checklist. *The British Journal of Psychiatry, 177*, 303-311.
- Donnellan, M. B., Conger, R., D., & Bryant, C. M. (2004). The Big Five and Enduring Marriages. *Journal of Research in Personality, 38*, 481-504.
- Donnellan, M. B., & Lucas, R. E. (2008). Age differences in the Big Five across the life span: evidence from two national samples. *Psychology and aging, 23*(3), 558–566.
- Douglas, H., Bore, M., & Munro, D. (2012). Distinguishing the dark triad: Evidence from the five-factor model and the Hogan Development Survey. *Psychology, 3*(3), 237-242
- Düzgün, G. (2009). *Evli kişilerde depresyon, ilişkiye ilişkin inanç, kendini ayarlama düzeyinin evlilik uyumu ile ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Egan, S. J., Vinciguerra, T., & Mazzucchelli, T. G. (2015). The role of perfectionism, agreeableness, and neuroticism in predicting dyadic adjustment. *Australian Journal Of Psychology, 67*(1), 1-9.
- Erberk E., Beştepe E., Akar H. & ark. (2005b). Cinsellik ve çift uyumu: Üç Grup Evli Çiftle Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Düşünen Adam, 18*, 72-81.
- Ersanlı, K. ve Kalkan, M. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme (Kuram ve uygulama)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Eryilmaz, A. & Atak, H. (2011). An investigation of self-esteem and optimism inclination in adolescence. *Journal of E-Social Science*, 10(37), 170-181.
- Eysenck, H. J. (1990a). Genetic and environmental contributions to individual differences: The three major dimensions of personality. *Journal of Personality*, 58, 245-261.
- Eysenck, H. J., & Eysenck, M. W. (1985). *Personality and individual differences*. New York: Plenum.
- Eysenck, H. J., & Wakefield, J. A. (1981). Psychological factors as predictors of marital satisfaction. *Advances in Behavior Research and Therapy*, 3, 151-192.
- Eysenck, H.J & A Wakefield Jr, James.(1981). Psychological factors as predictors of marital satisfaction. *Advances in Behaviour Research and Therapy*, 3, 151–192.
- Falbo T., Peplau L. A. (1980). Power Strategies in Intimate Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38, 4, 618-628.
- Falconer, D. S., & Mackay, T. F. C. (1996). *Introduction to quantitative genetics*. Harlow, England: Addison Wesley Longman.
- Fayombo, G. (2010). The Relationship Between Personality Traits and Psychological Resilience Among the Caribbean Adolescents. *International Journal of Psychological Studies*. 2(2), 105-116.
- Feist, J., & Feist, G. J. (2006) *Theories of Personality*. 6th Edition, McGraw Hill, New York
- Figueredo, A. J., Sefcek, J. A., & Jones, D. N. (2006). The ideal romantic partner personality. *Personality and Individual Differences*, 41(3), 431–441.
- Fışıloğlu, H., & Demir, A. (2000). Applicability of the Dyadic Adjustment Scale for measurement of marital quality with Turkish couples. *European Journal Of Psychological Assessment*, 16(3), 214-218.
- Fleeson, W., Malanos, A. B., & Achille, N. M. (2002). An intraindividual process approach to the relationship between extraversion and positive affect: Is acting extraverted as "good" as being extraverted? *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(6), 1409-1422.
- Follingstad, D. R., Rutledge, L., Berg, B. J.; Hause, E. S., & Polek, D. S., (1990). The Role of Emotional Abuse in Physically Abusive Relationships. *CRVAW Faculty Journal Articles*. 83.
- Foster, J. D., Shenese, J. W., & Goff, J. S. (2009). Why do narcissists take more risks? Testing the roles of perceived risks and benefits of risky behaviors. *Personality and Individual Differences*. 47. 885-889.
- Foster, J. D., Shriram, I., & Campbell, W. K. (2006). Theoretical models of narcissism, sexuality, and relationship commitment. *Journal of Social and Personal Relationships*, 23(3), 367–386.
- Freud, S. (1914). *On Narcissism*. The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume XIV
- Friedman H. S., & Martin L.R. (2011). *The Longevity Project: Surprising Discoveries for Health and Long Life from the Landmark Eight-Decade Study*. NY: Hudson Street Press.

- Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of Personality: A 10 Year Review. *Social & Personality Psychology Compass*, 7(3), 199.
- Gable, M., & Topol, M. T. (1991). Machiavellian Managers: Do They Perform Better? *Journal of Business & Psychology*, 5(3), 355–365.
- Gattis, K. S., Berns, S., Simpson, L. E. & Christensen, A. (2004). Birds of a feather or strange birds? Ties among personality dimensions, similarity and marital quality. *Journal of Family Psychology*, 18, 564-574.
- Gaunt, R. (2006). Couple similarity and marital satisfaction are similar spouses happier? *Journal of Personality*, 74 (5), 1401-1420.
- George, D., & Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson
- Gewirtz-Meydan, A., & Finzi-Dottan, R. (2018). Narcissism and Relationship Satisfaction from a Dyadic Perspective: The Mediating Role of Psychological Aggression. *Marriage & Family Review*, 54(3), 296.
- Ghoroghi, S., Hassan, S. A., & Baba, M. (2015). Marital Adjustment and Duration of Marriage among Postgraduate Iranian Students in Malaysia. *International Education Studies*, 8(2), 50–59.
- Gonzaga, G. C., Carter, S., & Galen Buckwalter, J. (2010). Assortative mating, convergence, and satisfaction in married couples. *Personal Relationships*, 17(4), 634–644.
- Goodboy, A., Myers, S., & Members of Investigating Communication. (2010). Relational Quality Indicators and Love Styles as Predictors of Negative Relational Maintenance Behaviors in Romantic Relationships. *Communication Reports*, 23(2), 65–78.
- Gottman, J. M. (1990). How marriages change. In G. R. Patterson (Ed.), *Depression and aggression in family interaction* (pp. 75-102). Hillsdale, NJ: Erlbaum. Gottman, J.
- Gray, E. K. Watson D., (2002). General and Specific Traits of Personality and Their Relation to Sleep and Academic Performance", *Journal of Personality*, 70, 177-206.
- Graziano, W. G., & Eisenberg, N. (1997). Agreeableness: A dimension of personality. In R. Hogan, J. A. Johnson, & S. R. Briggs (Eds.), *Handbook of personality psychology* (pp. 795-824). San Diego, CA, US: Academic Press
- Graziano, W. G., & Eisenberg, N. (1997). Agreeableness: A dimension of personality. In R. Hogan, J. A. Johnson, & S. R. Briggs (Eds.), *Handbook of personality psychology* (pp. 795-824). San Diego, CA, US: Academic Press.
- Graziano, W. G., & Tobin, R. M. (2002). Agreeableness: Dimension of Personality or Social Desirability Artifact? *Journal of Personality*, 70(5), 695–728.
- Griffin R. W., & Moorehead G, (2011). *Organizational behavior: Managing people and organizations*. Retrieved from CengageBrain.com.
- Grosz, M. P., Dufner, M., Back, M. D., & Denissen, J. J. A. (2015). Who is open to a narcissistic romantic partner: The roles of sensation seeking, trait anxiety, and similarity. *Journal of Research in Personality*, 58, 84–95.
- Gürses, İ ,& Kılavuz, M . (2016). Kuşakların Ahlâkî Değerleri Birlikte Öğrenmesi: Kohlberg'in Ahlâkî Gelişim Kuramı Açısından Bir Değerlendirme. *Uludağ*

- Hafner, R. J., & Spence, N. S. (1988). Marriage Duration, Marital Adjustment and Psychological Symptoms; A Cross-Sectional Study. *Journal of Clinical Psychology*, 44(3), 309-316.
- Hamedoğlu, M. A. (2009), *Örgütsel Narsizim Düzeyine İlişkin Yönetici ve Öğretmen Algıları*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Hare, R. D. (1980). A research scale for the assessment of psychopathy in criminal populations. *Personality and Individual Differences*, 1, 111–119
- Hare, R. D. (2003). *The Hare Psychopathy Checklist—Revised (2nd ed.)*. Toronto: Multi-Health Systems.
- Hashemi, F. O., & Yusefi, R. (2015). The Role Five Personality Factors with Narcissism and Psychopathy in Prediction of Dark Triad, *Journal of Psychology and Behavioral Research*. 1 (7), 119-124.
- Heller, D., Watson, D., & Ilies, R. (2004). The Role of Person Versus Situation in Life Satisfaction: A Critical Examination. *Psychological Bulletin*, 130(4), 574–600.
- Henry, N. J., Berg, C. A., Smith, T. W. ve Florsheim, P. (2007). Positive and negative characteristics of marital interaction and their association with marital satisfaction in middle-aged and older couples. *Psychology and aging*, 22, 428.
- Heyman, R. E., Sayers, S. L., ve Bellack, A. S. (1994). Global marital satisfaction vs. marital adjustment: Construct validity and psychometric properties of three measures. *Journal of Family Psychology*, 8, 432–446.
- Hoffman, S. R. & Levant, R. (1985). A comparison of child-free and child-anticipated married couples. *Family Relations*, 34, 197-203.
- Hogan, R. T. (1983). *A socioanalytic theory of personality*. In M. Page (Ed.), Nebraska Symposium on Motivation: Personality-Current theory and research (pp. 58-89). Lincoln: University of Nebraska Press.
- Horan, S. M., Guinn, T. D., & Banghart, S. (2015). Understanding Relationships Among the Dark Triad Personality Profile and Romantic Partners' Conflict Communication. *Communication Quarterly*, 63(2), 156–170
- Horwitz, A., White, H., & Howell-White, S. (1996). Becoming Married and Mental Health: A Longitudinal Study of a Cohort of Young Adults. *Journal of Marriage and the Family*. 58. 10.2307/353978.
- Howard J. A., Blumstein P., & Schwartz P. (1986). Sex, Power, and Influence Tactics in Intimate Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 1, 102-109.
- Huang, Y. L., & Liang, C. (2015). A Comparative Study Between the Dark Triad of Personality and the Big Five. *Canadian Social Science*, 11(1), 93-98.
- Humbad, M. N., Donnellan, M. B., Iacono, W. G., McGue, M., & Burt, S. A. (2010). Is Spousal Similarity for Personality A Matter of Convergence or Selection?. *Personality and individual differences*, 49(7), 827–830.

- Huston, T. L. (2000). The social ecology of marriage and other intimate unions. *Journal of Marriage and the Family*, 62(2), 298–319.
- Hyla, M. (2012). *Machiavellianism, relationship satisfaction, and the use of influence tactics in a close relationship*. Paper presented at the International Masaryk Conference.
- İnanç, B. & Yerlikaya, E. (2012). *Kişilik Kuramları*, 6. Baskı, Ankara: Pegem Yayınları.
- Jackson, J. & Miller, R. & Oka, M. & Henry, R. (2014). Gender Differences in Marital Satisfaction: A Meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*. 76, 105-129.
- Jakobwitz, S., & Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality And Individual Differences*, 40, 331-339.
- Jonason, P. & Li, N. & Webster, G. & Schmitt, D. (2009). The Dark Triad: Traits That Facilitate Short-Term Mating in Men. *European Journal of Personality*. 23. 5 - 18. 10.1002/per.698.
- Jonason, P. & Webster, G. (2010). The Dirty Dozen: A Concise Measure of the Dark Triad. *Psychological Assessment*. 22. 420-32.
- Jonason, P. K., & Webster, G. D. (2010). The dirty dozen: A concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment*, 22(2), 420-432.
- Jonason, P. K., Li, N. P., & Buss, D. M. (2010b). Costs and benefits and the Dark Triad: Implications for mate poaching and mate retention tactics. *Personality and Individual Differences*, 48, 373–378.
- Jonason, P. K., Li, N. P., Webster, G. D., & Schmitt, D. P. (2009). The dark triad: Facilitating a short-term mating strategy in men. *European Journal of Personality*, 23(1), 5–18.
- Jonason, P. K., Luevano, V. X., & Adams, H. M. (2012). How the Dark Triad traits predict relationship choices. *Personality And Individual Differences*, 53(3), 180-184.
- Jonason, P. K., Lyons, M., & Blanchard, A. (2015). Birds of a “bad” feather flock together: The Dark Triad and mate choice. *Personality And Individual Differences*, 78, 34-38.
- Jones, D. & Paulhus, D. (2009). *Machiavellianism*. Handbook of individual differences in social behavior.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2011a). The role of impulsivity in the Dark Triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 51, 679–682.
- Jorm, A. F. (1987). Sex and age differences in depression: A quantitative synthesis of published research. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 21(1), 46-53. *Journal of Personality and Social Psychology*, 105 (6) (2013), pp. 1013-1037.
- Judge T. A., & Ilies R. (2002). Relationship of personality to performance motivation: A meta-analytic review. *Journal of Applied Psychology*, 87, 797–807.
- Judge, T. A., Heller, D., Mount, M.K. (2002). Five-factor model of personality and job satisfaction: A meta-analysis, *Journal of Applied Psychology*, 87(3), 530-541.
- Kalat, J. W., (2012). *Introduction to Psychology*. Cengage Learning. USA.
- Kalkan, M. (2002). *Evlilik İlişisini Geliştirme Programının, Evlilerin Evlilik Uyum Düzeyine Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. OnDokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal

Bilimler Enstitüsü: Samsun.

- Kardum, I., Hudek, K. J., Schmitt, D. P., & Covic, M. (2017). Assortative mating for Dark Triad: Evidence of positive, initial, and active assortment. *Personal Relationships*, 24(1), 75–83.
- Karkoulian, S., Samhat, A., & Messarra, L. (2009). *The Relationship between Machiavellianism and Career Development*. Allied Academies International Conference: Proceedings of the Academy of Organizational Culture, Communications & Conflict (AOCCC), 14(1), 17–26.
- Karney, B. R. ve Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability. A review of theory, method and research. *Psychological Bulletin*, 118, 3-34.
- Kasapoğlu, F., & Yabanigül, A. (2018). Marital Satisfaction and Life Satisfaction: The Mediating Effect of Spirituality. *Spiritual Psychology and Counseling*, 3(2), 177-195.
- Kassenboehmer, S. C., Leung, F., & Schurer, S. (2018). University education and non-cognitive skill development. *Oxford Economic Papers*, 70(2), 538–56.
- Kelly, E. L., & Conley, J. J. (1987). Personality and compatibility: A prospective analysis of marital stability and marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 27-40.
- Kelly, G.A. (1955). *The Psychology of Personal Constructs*. New York: Norton.
- Kenny, D. A. (1996). Models of non-independence in dyadic research. *Journal of Social and Personal Relationships*, 13, 279–294.
- Kernberg, O. (1975). *Borderline Conditions and Pathological Narcissism*. New York: Jason Aronson.
- Kernberg, O. F. (1970). A Psychoanalytic Classification of Character Pathology. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 18(4), 800–822
- Kernberg, O. F., (1989). *The Narcissistic Personality Disorder and The Differential: Diagnosis of Antisocial Behavior*. The Psychiatric clinics of North America. 12. 553-70.
- Kessler, S., Bandelli, A., Spector, P., Borman, W., Nelson, C., & Penny, L. (2010). Re-examining Machiavellianism. *Journal of Applied Social Psychology*, 40, 1868–1896.
- Kinnunen, U., & Feldt, T. (2004). Economic stress and marital adjustment among couples: analyses at the dyadic level. *European Journal of Social Psychology*, 34(5), 519–532
- Klohnen, E. C., & Mendelsohn, G. A. (1998). Partner selection for personality characteristics: A couple centered approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 24, 268–278
- Kohut, H. (1966). Forms and transformations of narcissism. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 14(2), 243-272.
- Köknel, Ö. (1997). *Kaygıdan Mutluluğa Kişilik*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kruglanski, A. W., & Webster, D. M. (1996). Motivated closing of the mind: "Seizing" and

- "freezing." *Psychological Review*, 103(2), 263-283.
- Kumar, P., Mori, J. B., & Patel, N. M. (1989). Consequences of marital maladjustment: Study of mental health. *Journal of Personality and Clinical Studies*, 5(1), 61-63.
- Kurdek, L. A. (1991). Marital stability and changes in marital quality in newly wed couples: A test of the contextual model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 8(1), 27-48.
- Lajunen, T. (2018). Sex-Free and Sex-Related Components of the Eysenck Personality Questionnaire (EPQ) Neuroticism Scale among Finnish and Turkish Students. *Social Sciences*.7. 38.
- Lakey, C. E., Rose, P., Campbell, W. K., & Goodie, A. S. (2008). Probing the link between narcissism and gambling: The mediating role of judgment and decision-making biases. *Journal of Behavioral Decision Making*, 21(2), 113-137.
- Lamkin, J., Campbell, W. K., vanDellen, M. R., ve Miller, J. D. (2013). An exploration of the correlates of grandiose and vulnerable narcissism in romantic relationships: Homophily, partner characteristics, and dyadic adjustment. *Personality and Individual Differences*, 79, 166–171.
- Larson, J. H. ve Holman, T. B. (1994). Predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 43, 228-237.
- Lasswell, M., & Lasswell, T. E. (1982). *Marriage and the Family*. Lexington, Mass.: Heath.
- Laursen, B., Pulkkinen, L., & Adams, R. (2002). The antecedents and correlates of agreeableness in adulthood. *Developmental Psychology*, 38(4), 591-603.
- Lavner, J. A., Lamkin, J., Miller, J. D., Campbell, W. K., & Karney, B. R. (2016). Narcissism and newlywed marriage: Partner characteristics and marital trajectories. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 7(2), 169–179.
- Lecci, L. B. & Magnavita, J. J. (2013). *Personality theories: A scientific approach*. San Diego, CA: Bridgepoint Education
- Levenson, R. W., Carstensen, L. L., & Gottman, J. M. (1993). Long-term marriage: Age, gender, and satisfaction. *Psychology and Aging*, 8(2), 301-313.
- Liebert, M.L., and Spiegler, M.D., (1998). *Personality strategies and issues*. (8th Edition).
- Lilienfeld, O. S. & B. P. Andrews, (1996). Development and Preliminary Validation of a Self-Report Measure of Psychopathic Personality Traits in Noncriminal Population. *Journal of personality assessment*. 66. 488-524.
- Locke, H. J., Williamson, R. C. (1958). Marital adjustment: a factor analysis study. *American Sociological Review*, 23, 562-569.
- Loehlin, J. C., McCrae, R. R., & Jonason, O. P. (1988). Heritabilities of Common and Measure-Specific Components of the Big Five Personality Factors. *Journal of Research in Personality*, 32, 431-45.
- Lynam, D. R., Charnigo, R., Moffitt, T. E., Raine, A., Loeber, R., & Stouthamer-Loeber, M. (2009). The stability of psychopathy across adolescence. *Development and psychopathology*, 21(4), 1133–1153.

- Lynam, D. R., Gaughan, E. T., Miller, J. D., Miller, D. J., Mullins-Sweatt, S., & Widiger, T. A. (2011). Assessing the basic traits associated with psychopathy: Development and validation of the elemental psychopathy assessment. *Psychological Assessment, 23*, 108–124.
- Lynam, D. R., & Widiger, T. A. (2007). Using a general model of personality to identify the basic elements of psychopathy. *Journal of Personality Disorders, 21*, 160–178.
- Lynn, Richard & Martin, Terence.(1997). Gender Differences in Extraversion, Neuroticism, and Psychoticism in 37 Nations. *The Journal of social psychology. 137*. 369-73.
- Malkoç, B. (2001). *The relationship between communication patterns and marital adjustment*.Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.Middle East Technical University, Ankara.
- Malouff, J. M., Thorsteinsson, E. B., & Schutte, N. S. (2005). The Relationship Between the Five-Factor Model of Personality and Symptoms of Clinical Disorders: A Meta-Analysis. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 27*(2), 101-114.
- Marcus, B., Machilek, F., & Schuetz, A. (2006). Personality in Cyberspace: Personal Web Sites as Media for Personality Expressions and Impressions. *Journal of personality and social psychology.90*. 1014-1031.
- Maslow, A. H. (1970b). *Religions, values, and peak experiences*. New York: Penguin. (Original work published 1964)
- Matthias R. M., Gosling, S. D., & Pennebaker, J. W. (2006). Personality in its natural habitat: manifestations and implicit folk theories of personality in daily life. *Journal of Personality and Social Psychology. 90*(5): 862–877.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1987).Validation of the five-factor model of personality across instruments and observers. *Journal of Personality and Social Psychology, 52*(1), 81-90.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1991).Adding Liebe und Arbeit: The full five-factor model and well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin, 17*(2), 227-232.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1991). The NEO Personality Inventory: Using the Five-Factor Model in counseling. *Journal of Counseling & Development, 69*(4), 367-372.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1997).Personality trait structure as a human universal. *American Psychologist, 52*(5), 509-516.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (2008).*The five-factor theory of personality*. In O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 159-181). New York, NY, US: The Guilford Press.
- McCrae, R. R., & John, O. P. (1992).An introduction to the five-factor model and its applications.*Journal of Personality, 60*, 175–215
- McCrae, R. R., & Sutin, A. R. (2009).*Openness to experience*.In M. R. Leary & R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* (pp. 257-273). New York, NY, US: The Guilford Press.
- McCrae, R. R., & Terracciano, A. (2005). Universal features of personality traits from the observer’s perspective: Data from 50 cultures. *Journal of Personality and Social Psychology, 88*(3), 547–561.

- McCrae, R. R., et al. (1999). Age differences in personality across the adult life span: Parallels in five cultures. *Developmental Psychology*, 35, 466–477.
- McHoskey, J. W., Worzel, W., & Szyarto, C. (1998). Machiavellianism and psychopathy. *Journal Of Personality And Social Psychology*, (1), 192.
- McIlwain, D. (2003). *Bypassing empathy: A Machiavellian theory of mind and sneaky power*. In B. Repacholi & V. Slaughter (Eds.), *Individual differences in theory of mind* (pp. 13-38). New York: Psychology Press.
- McLean, J. (2007). Psychotherapy with a Narcissistic Patient Using Kohut's Self Psychology Model. *Psychiatry (Edgmont)*, 4, 40-7.
- McShane, S.L., & Von Glinow, M.A. (2005), *Organizational Behavior: Emerging Realities For The Workplace Revolution*, McGraw Hill Companies, Inc., New York
- Mealey, L. (1995). The sociobiology of sociopathy: an integrated evolutionary model. *Behavioral and Brain Sciences*, 18, 523–599
- Menaghan, E.G., & Parcel, T.L. (1991). Determining children's home environments: The impact of maternal characteristics and current occupational and family conditions. *Journal of Marriage and the Family*, 53, 417–431.
- Morf, C. C., & Rhodewalt, F. (2001). Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic self-regulatory processing model. *Psychological Inquiry*, 12(4), 177-196.
- Mount, M. K., Barrick, M. R., Scullen, S. M. and Rounds, J. (2005), Higher-Order Dimensions of the Big Five Personality Traits and The Big Six Vocational Interest Types. *Personnel Psychology*, 58, 447–47
- Mousavi, R. (2015). Relationship between Big Five Personality Factors Neuroticism, Extraversion, Agreeableness, Openness, Loyalty and Marital Adjustment. *Neuroquantology*, 15(4), 63–68.
- Muraru, A. A., & Turluc, M. N. (2013). Predictors of marital adjustment: are there any differences between women and men? *Europe's Journal of Psychology*, 9(3), 427-442.
- Murray, S. L., Holmes, J. G., & Griffin, D. W. (1996). The benefits of positive illusions: Idealization and the construction of satisfaction in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(1), 79-98.
- Nelson-Jones, R. (1986) *Human relationship skills*. Norwich: Typeset by Paston Press. 75.
- Nemechek, S., & Olson, K. R. (1999). Five Factor Personality Similarity and Marital Adjustment. *Social Behavior & Personality: An International Journal*, 27(3), 309-317.
- Neumann, C. S., Hare, R. D., & Pardini, D. A. (2015). Antisociality and the Construct of Psychopathy: Data From Across the Globe. *Journal Of Personality*, 83(6), 678–692.
- Nigg, J. T., Goldsmith, H. H., & Sachek, J. (2004). Temperament and attention deficit hyperactivity disorder: The development of a multiple pathway model. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 33, 42–53.
- Novgorodoff, B. D. (1974). Boy meets girl: Machiavellianism and romantic attraction. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 1, 307-309.

- Nyhus, E., & Pons, E. (2005.). The effects of personality on earnings.*Journal Of Economic Psychology*, 26(3), 363–384.
- O' Boyle, E. H., Forsyth, D. R., Banks, G. C., & ark.(2015). A meta-analytic test of redundancy and relative importance of the dark triad and five-factor model of personality.*Journal Of Personality*, 83(6), 644-664.
- O' Rourke, N., Claxton A., Chou P. H., Smith J. Z., & Hadjistavropoulos T. (2011). Personality trait levels within older couples and between-spouse trait differences as predictors of marital satisfaction. *Aging and Mental Health*, 15, 344-353.
- O' Boyle, E. H., Jr., Forsyth, D. R., Banks, G. C., & McDaniel, M. A. (2012). A meta-analysis of the Dark Triad and work behavior: A social exchange perspective. *Journal of Applied Psychology*, 97, 557–579.
- Okutan, N., Buyuksahin S. A., & Sakalli Ugurlu, N. (2017).Comparing heterosexuals' and gay men/lesbians' responses to relationship problems and the effects of internalized homophobia on gay men/lesbians' responses to relationship problems in Turkey.*Journal of Homosexuality*, 64, 218–238.
- Olayzi, H. R., Abedi, A., & Amini, M. (2016).A meta-analysis of extraversion and marital satisfaction.*Fundamentals of Mental Health*, 18(6), 305-312.
- Öz, H. (2015). Personality Traits and Ideal L2 Self as Predictors of Academic Achievement Among Prospective English Teachers.
- Özcihan, T. (2014), *Organizasyonlarda Stratejik Duygusal Zeka Kullanımı Makyavelizm İlişkisi ve Çatışma Yönetimine Yansımaları: Tasarım Mühendisliğinde Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Öztabağ L. *Psikolojide İlk Adım*, İnkılap ve Aka,1983; İstanbul.
- Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36, 556–563
- Paulhus, D. L., Bruce, M. N., & Trapnell, P. D. (1995). Effects of self-presentation strategies on personality profiles and their structure.*Personality and social psychology bulletin*, 21(2), 100-108.
- Pedersen, N. L., Plomin, R., McClearn, G. E., & Friberg, L. (1988). Neuroticism, extraversion, and related traits in adult twins reared apart and reared together. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(6), 950-957.
- Petrides, K. V., Vernon, P. A., Schermer, J. A., Ligthart, L., Boomsma, D. I., & Veselka, L. (2011). Relationships between trait emotional intelligence and the Dark Triad Traits of Personality. *Twin Research and Human Genetics*, 14(1), 35-41.
- Petrovay, D. W. (2008). *Personality Characteristics, Career Awareness And Job Expectations of New Teachers of Students with Visual Impairments*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Arizona.
- Plomin, R., & Caspi, A. (1998).DNA and personality. *European Journal of Personality*, 12(5), 387–407.

- Proulx, C. M., Helms, H. M., & Buehler, C. (2007). Marital quality and personal well-being: A meta-analysis. *Journal of Marriage and Family*, 69, 576-593.
- Quinn, W.H. & Odell, M. (1998). Predictors of marital adjustment during the first two years. *Marriage and Family Review*, 27(1-2), 113-130.
- Raskin, R. N., & Hall, C. S. (1979). A narcissistic personality inventory. *Psychological Reports*, 45(2), 590.
- Rauthmann, J. F., & Kolar, G. P. (2013). The perceived attractiveness and traits of the Dark Triad: Narcissists are perceived as hot, Machiavellians and psychopaths not. *Personality And Individual Differences*, 54(5), 582-586.
- Raynor, D. A., & Levine, H. (2009). Associations between the five-factor model of personality and health behaviors among college students. *Journal of American College Health*, 58(1), 73-81.
- Razak, S. N. F. A., Hoesni, S. M., Zakaria, E., & İsmail, R. (2015). The Role of Dyadic Coping To Marital Quality: The Conceptual Paper. *Social and Behavioral Sciences*, 211, 911-916
- Rempel, J. K., Holmes, J. G. & Zanna, M. P. (1985). *Journal of Personality and Social Psychology*, 49(1), 95-112.
- Richmond, L. D., Craig, S. S., & Ruzicka, M. F. (1991). Self-monitoring and marital adjustment. *Journal of Research in Personality*, 25, 177-188.
- Roberts, B. W., Walton, K. E. & Viechtbauer, W. (2006). Patterns of Mean-Level Change in Personality Traits across the Life Course: A Meta-Analysis of Longitudinal Studies. *Psychological Bulletin*, 132, 1-25.
- Robins, E. (1990). *The study of interdependence in marriage*. In F. D. Fincham & T N. Bradbury (Eds.), *The psychology of marriage* (pp. 59-86). New York: Guilford Press.
- Rodgers, W. L., & Bachman, J. G. (1988). *The subjective well-being of young adults: trends and relationships*. Ann Arbor: University of Michigan.
- Ross, S. R., Lutz, C. J., & Bailley, S. E. (2004). Psychopathy and the five factor model in a noninstitutionalized sample: A domain and facet level analysis. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26, 213–223.
- Roussi, P., & Karademas, E. C. (2016). *Dyadic coping in Greek couples*. In M. K. Falconier, A. K. Randall, & G. Bodenmann (Eds.), *Couples coping with stress: A cross-cultural perspective* (pp. 153-169). New York, NY, US: Routledge/ Taylor & Francis Group.
- Russ Scott (2014) Psychopathy – An Evolving and Controversial Construct, *Psychiatry, Psychology and Law*, 21:5, 687-715,
- Russell, R. J. H., & Wells, P. A. (1991). Personality similarity and quality of marriage. *Personality and Individual Differences*, 12, 407–412.
- Sabatelli, R.M. (1988). Measurement issues in marital research: A review and critique of contemporary survey instruments. *Journal of Marriage and the Family*, 4, 891–915.
- Sakmar-Balkan, E. ve Fıfıloğlu, H. (2017). İncinebilirlik-stres-uyum modeli çerçevesinde evlilik uyumu. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 5(9), 167-186.

- Sakmar, E. (2015). *Testing The Vulnerability-Stress-Adaptation Model In Turkey: A Dyadic Model*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sardoğan, M. E., & Karahan, T. M. (2005). The effect of human relation skill training program for married couples on the level of marital adjustment of married. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 38(2), 89-102.
- Sarkar, S., Clark, B. S., & Deeley, Q. (2011). Differences between psychopathy and other personality disorders: evidence from neuroimaging. *Advances in psychiatric treatment*, 17, 191–200.
- Savard, C., Sabourin, S., & Lussier, Y. (2011). Correlates of psychopathic personality traits in community couples. *Personality and Mental Health*, 5, 186 - 199.
- Schultz, D. P., & Schutz, E. S. (2009). *Theories of Personality*. 10th ed. Wadsworth: Cengage Learning.
- Şendil, G., & Korkut, Y. (2012). Evli Çiftlerdeki Çift Uyumu Ve Evlilik Çatışmasının Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları / Studies in Psychology*, 28 (0), 15-34
- Shek, Daniel. (1999). Paternal and Maternal Influences on the Psychological Well-Being of Chinese Adolescents. *Genetic, social, and general psychology monographs*, 125, 269-96.
- Skeem, J. L., & Cooke, D. J. (2010). Is criminal behavior a central component of psychopathy? Conceptual directions for resolving the debate. *Psychological Assessment*, 22(2), 433–445.
- Smith, P. N., Selwyn, C. N., Wolford-Clevenger, C., & Mandracchia, J. T. (2014). Psychopathic personality traits, suicide ideation, and suicide attempts in male prison inmates. *Criminal Justice and Behavior*, 41, 364–379.
- Smith, R. J., & Griffith, J. E. (1978). Psychopathy, the Machiavellian, and Anomie. *Psychological Reports*, 42(1), 258–258.
- Smith, T. W & MacKenzie J. (2006). Personality and Risk of Physical Illness. *Annual Review of Clinical Psychology*, 2, 435-467.
- Smith, V. C., Hadden, B. W., Webster, G. D., Jonason, P. K., Gesselman, A. N., ve Crysel, L. C. (2014). Mutually attracted or repulsed? Actor-partner interdependence models of Dark Triad traits and relationship outcomes. *Personality and Individual Differences*, 67, 35–41.
- Somer, O., Korkmaz, M. & Tatar, A. (2002). Beş faktör kişilik envanterinin geliştirilmesi-I: Ölçek ve alt ölçeklerinin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33
- Somer, O., & Goldberg, Lewis R., (1999). "The Structure of Turkish Trait-Descriptive Adjectives", *Journal of Personality ve Social Psychology*, Vol. 76, 431-450.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing the Quality of Marriage and Similar Dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38(1), 15-28.
- Spanier, G. B., & Cole, C. L. (1974). Toward clarification and investigation of marital adjustment. Revision of a paper presented at the National Council on Family Relations, Toronto (October).

- Spanier, G. B., & Cole, C. L. (1976). Toward Clarification and Investigation of Marital Adjustment. *International Journal Of Sociology Of The Family*, 6(1), 121.
- Spurk, D., Keller, A. C., & Hirschi, A. (2016). Do bad guys get ahead or fall behind? Relationships of the dark triad of personality with objective and subjective career success. *Social Psychological and Personality Science*, 7, 113–121
- Srivastava, S., John, O.P., Gosling, S.D., & Potter J. (2003). Development of personality in early and middle adulthood: Set like plaster or persistent change? *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 1041–1053.
- Stiglitz, J. E. (1973) “Education and Inequality” *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 409, 135-145.
- Szijjarto, L., & Bereczkei, T. (2015). The Machiavellians’ “cool syndrome”: They experience intensive feelings but have difficulties in expressing their emotions. *Current Psychology: A Journal for Diverse Perspectives on Diverse Psychological Issues*, 34(2), 363–375.
- Tam, C. L., Lee, T-H., Har, W. M., & Chua, S-I.(2011). Dyadic consensus and satisfaction of married and dating couples in Malaysia. *Asian Social Science*, 7(9), 65 - 72
- Taşköprü, M. (2013). *Evlilik doyumunu ile problem çözme becerileri, stresle başa çıkma ve evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Terman, L. M. (1938). *Psychological factors in marital happiness*. New York: McGraw Hill
- Tett, R. P., Jackson, D. N., & Rothstein, M. (1991). Personality measures as predictors of job performance: A meta-analytic review. *Personnel Psychology*, 44, 703-742
- Tınar M.Y., (1999). Çalışma Yaşamı ve Kişilik, *MercekDergisi*, 14.
- Tisak, J., & Smith, C. S. (1994). Defending and Extending Difference Scores. *Journal of Management*, 20, 675- 682.
- Trull, T. J., & Sher, K. J. (1994). Relationship between the five-factor model of personality and Axis I disorders in a nonclinical sample. *Journal of Abnormal Psychology*, 103(2), 350-360.
- TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) (2012). Evlenme ve boşanma istatistikleri, 2011. Sayı 10844, Haber Bülteni, Erişim Tarihi: 20.08.2012, Yayın Tarihi: 15.06.2012, <http://www.tuik.gov.tr/HpPrint.do?id=10844>.
- Tuncay, E. (2006). *Predictive role of perfectionism on marital adjustment*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Tuner, F. C. & D.C. Martinez (1977). Socio-economic achievement and the Machiavellian personality. *Sociometry*, 40(4), 325-336.
- Türkçapar, H. M., Taymur, İ. (2012). Kişilik: Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirmesi. *Psiyatriye Güncel Yaklaşımlar*, 4(2).
- Tutarel- Kışlak, Ş. & Göztepe, I. (2012). Duygu Dışavurumu, Empati, Depresyon ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 27-46.

- Tutarel-Kışlak, Ş., & Çubukça, F. (2002). Empati, demografik değişkenler ve evlilik uyumu arasındaki ilişki. *Aile ve Toplum Dergisi*, 2, 35-41.
- Uziel, L. (2006). The extraverted and the neurotic glasses are of different colors. *Personality and Individual Differences*, 41(4), 745-754.
- Vajda, D., Rózsa, S., Sz. Makó, H., & Kiss, E. C. (in press). A Diádikus Alkalmazkodás Skála (DAS) magyar változatának pszichometriai jellemzői [Psychometric properties of the Hungarian version of the Dyadic Adjustment Scale]. *Applied Psychology in Hungary*
- Vangelisti, A. L., Daly, J. A., & Rudnick, J. R. (1991). Making people feel guilty in conversations. *Human Communication Research*, 18, 3-39.
- Vize, C. E., Lynam, D. R., Collison, K. L., & Miller, J. D. (2018). Differences among dark triad components: A meta-analytic investigation. *Personality Disorders*, 9(2), 101-111.
- Wagerman, S. A., & Funder, D. C. (2007). Acquaintance reports of personality and academic achievement: A case for conscientiousness. *Journal of Research in Personality*, 41(1), 221-229.
- Wai, M. & Tiliopoulos, N. (2012). "The Affective and Cognitive Empathic Nature of the Dark Triad of Personality". *Personality and Individual Differences*, 52 (7), 794–799.
- Watson, D., & Clark, L. A. (1997). *Extraversion and its positive emotional core*. In R. Hogan, J. A. Johnson, & S. R. Briggs (Eds.), *Handbook of personality psychology* (pp. 767-793). San Diego, CA, US: Academic Press.
- Watson, D., Hubbard, B., & Wiese, D. (2000). General traits of personality and affectivity as predictors of satisfaction in intimate relationships: evidence from self and partner ratings. *Journal of Personality*, 68, 413-449.
- Watson, D., Hubbard, B., & Wiese, D. (2000). Self-other agreement in personality and affectivity: The role of acquaintanceship, trait visibility, and assumed similarity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 546 – 558.
- Watson, D., Klohnen, E. C., Casillas, A., Simms, E., Haig, J., & Berry, D. S. (2004). Match makers and deal breakers: Analyses of assortative mating in newlywed couples. *Journal of Personality*, 72, 1029–1068.
- Webster, D. M., & Kruglanski, A. W. (1994). Individual differences in need for cognitive closure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(6), 1049-1062.
- Webster, G. D., Gesselman, A. N., Crysel, L. C., Brunell, A. B., Jonason, P. K., Hadden, B. W., & Smith, C. V. (2016). An actor–partner interdependence model of the Dark Triad and aggression in couples: Relationship duration moderates the link between psychopathy and argumentativeness. *Personality and Individual Differences*, 101, 196–207.
- Weiss, B., Lavner, J. A., & Miller, J. D. (2018). Self- and partner-reported psychopathic traits' relations with couples' communication, marital satisfaction trajectories, and divorce in a longitudinal sample. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 9(3), 239–249.
- Weiten W. (2010). *Psychology themes & variations (8th ed.)*. Belmont, Wadsworth: Cengage

Learning.

- Widiger, T. A., & Oltmanns, J. R. (2017). The general factor of psychopathology and personality. *Clinical Psychological Science*, 5(1), 182-183.
- Wiggins, J. S. (1979). A psychological taxonomy of trait-descriptive terms: The interpersonal domain. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37(3), 395-412.
- Williams, M. K., (2002). *Discriminating the dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy in normal populations*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. University of British Columbia.
- Williams, K. M., Spidel, A., & Paulhus, D. L. (2005). Sex, lies, and more lies: Exploring the intimate relationships of subclinical psychopaths. *Presentation at the 1st Conference of the Society for the Scientific Study of Psychopathy*. Vancouver, BC, Canada.
- Witt L. (2002). The interactive effects of conscientiousness and agreeableness on job performance. *Journal of Applied Psychology*, 87(1):164
- Wynette, C. G., & Ronald, W. R. (1990). Power and Personality: Effects of Machiavellianism, Need for Approval, and Motivation on Use of Influence Tactics. *Journal of General Psychology*, 117, 71-82.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik uyumu ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3, 250-261
- Yaşar, F. (2009). *İlköğretime Devam Eden Öğrencilerin Anne-Çocuk İlişikisini Kabul ve Reddedici Algılama Düzeyinin Annenin Evlilik Doyumu ve Evlilik Uyumu Düzeyiyle İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana.
- Yazgan-İnanç, B. & Yerlikaya, E. E. (2008). *Kişilik kuramları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yelboğa, A. (2006). "Kişilik Özellikleri ve İş Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *İş-Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 8(2), 196-211.
- Yıldız, Y. (2012). *İlişkiye İlişkin İnançların Evlilik Uyumunu Yordaması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, Türkiye.
- Yöntem, M., & İlhan, T. (2018). Boşanma Göstergeleri Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18 (41), 339-358.
- Young, M., Denny, G., Luquis, R., & Young, T. (1998). Correlates of sexual satisfaction in marriage. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 7, 115-127.
- Zaleski, Z. (1981). Psychoticism and marital satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 2, 254-246
- Zeigler-Hill, Virgil & Vonk, Jennifer. (2015). Dark Personality Features and Emotion Dysregulation. *Journal of Social and Clinical Psychology*. 34. 692-704.
- Zuckerman, M. & O'Loughun, R. E. (2009). Narcissism and Well-Being: A Longitudinal Perspective. *Personality and Individual Differences*, 39, 957-972.

EK A

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

“Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ve Karanlık Üçlü Kişilik Özelliklerin Eş Uyumu Üzerine Etkisi” Başlıklı Tez/Proje Araştırması İçin

Katılımcı için Bilgiler:

Tarih: 15.01.2018

Bu araştırmanın amacı, beş faktör kişilik özellikleri ve karanlık üçlü kişilik özelliklerin eş uyumu üzerine etkisinin incelenmesidir.

Araştırma için sizden yapmanızı istediğimiz, size ilettiğimiz formlardaki her soruyu tek tek okuyarak size en uygun yanıtları vermenizdir. Anlamadığınız sorularda araştırmacıdan yardım isteyebilirsiniz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmaya katılmanız halinde kişisel bilgilerinizin gizliliğine saygı gösterilecek, araştırma sonuçlarının bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında da özenle korunacaktır. Veriler, kimlik bilgileriniz gizli kalmak koşuluyla bu ve farklı araştırmalarda kullanılacaktır.

Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakm hakkına da sahipsiniz. Bu yazıyı okuduktan sonra araştırmamıza gönüllü olarak katılmak istiyorsanız aşağıdaki onay bölümünü doldurunuz ve imzalayınız.

Katılımcının Beyanı:

Işık Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı'nda Yaprak Yurdakul tarafından yürütülen bu çalışma hakkında verilen yukarıdaki bilgileri okudum. Yapılan tüm açıklamaları ayrıntıları ile anlamış bulunuyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Bu koşullarla söz konusu araştırmaya kendi isteğimle katılmayı kabul ediyorum.

Tarih:/...../...

Katılımcı Adı Soyadı:

Tel:

İmza:

EK B
SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1) Cinsiyetiniz: K () E ()

2) Yaşınız: _____

3) Eğitim durumunuz:

Okur-yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ve Üzeri ()

4) Medeni Durumunuz:

Evli () Birlikte Yaşıyor () Bekar ()

5) Kaç Yıldır Evlisiniz? _____

6) Eşinizin Eğitim Durumu:

Okur-yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ve Üzeri ()

7) Eşinizin Yaşı: _____

8) Çocuk Sayınız: _____

9) Daha Önce Evlendiniz mi? Evet () Hayır ()

10) Mesleğiniz: _____

11) Çalışma Durumunuz: _____

12) Eşinizin Mesleği: _____

13) Eşinizin Çalışma Durumu: _____

14) Ailenizin Aylık Ortalama Geliri:

15000TL altı () 8000-12000TL arası ()

1500-3000TL arası () 12000-15000TL arası ()

3000-5000TL arası () 15000TL ve üzeri ()

5000-8000TL arası ()

15) Daha Önce Evlilik Sorunları İle İlgili Destek Aldınız Mı? Evet () Hayır ()

Evet ise;

Ne zaman aldınız? _____

Ne kadar süreyle aldınız? _____

16) Herhangi Bir Psikiyatrik Rahatsızlığınız Var Mı? Evet () Hayır ()

EK C
KARANLIK ÜÇLÜ KİŞİLİK ÖLÇEĞİ

Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirip sizin için en uygun olan seçeneğin karşısına carpi (x) işareti koyunuz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Katılmıyorum	Bazen Katılmıyorum	Kararsızım	Bazen Katılıyorum	Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Kendi amacıma ulaşmak için başkalarını yönlendirme eğilimindeyim.									
2. İsteğimi elde etmek için hileye veya yalana başvururum.									
3. Amacıma ulaşmak için yağcılık yaparım.									
4. Kendi çıkarların doğrultusunda başkalarını kullanma eğilimindeyim.									
5. Yaptıklarımın pişmanlık duymam.									
6. Davranışlarımın ahlaki olup olmamasını umursamam.									
7. Duyarsız veya katı yürekli olma eğilimindeyim.									
8. Başkalarını küçümseme eğilimindeyim.									
9. Diğerlerinin bana hayran olmasını isterim.									
10. Başkalarının dikkatini üzerime çekmek isterim.									
11. Prestij ve statü yönünde koşarım.									
12. Başkalarından özel ilgi beklerim.									

EK D

SIFATLARA DAYALI KİŞİLİK TESTİ

Aşağıda bireyleri tanımak için sıfat çiftleri verilmektedir. Sizden istenilen, herhangi bir sıfat çiftini okuyarak size uygunluk derecesine karar vermenizdir. Lütfen her sıfat çifti için tek kutucuk işaretleyiniz. Bu testin doğru cevabı yoktur, size uygun cevabı vardır. Cevaplarınızı aşağıdaki örneğe göre işaretleyebilirsiniz.

	Çok Uygun	Oldukça Uygun	Biraz Uygun	Ne Uygun, Ne	Biraz Uygun	Oldukça Uygun	Çok Uygun	
İçedönük		x						Dışadönük
İçedönük							x	Dışadönük
İçedönük				x				Dışadönük

Bu örneklerde,

1. Örnek kişi kendini oldukça içedönük olarak görmektedir.
2. Örnek kişi kendini çok dışadönük olarak görmektedir.
3. Örnek kişi ise bu boyutlarda kararsızdır veya her iki sıfatı da kendine yakın görmektedir anlamına gelmektedir.

		Çok Uygun	Oldukça Uygun	Biraz Uygun	Ne Uygun, Ne Uygun Değil	Biraz Uygun	Oldukça Uygun	Çok Uygun	
1	Sakin								Sinirli
2	Yalnızlığı tercih eden								Sosyal (Topluluğu seven)
3	Sanata İlgisiz								Sanata İlgili
4	Kindar								Affedici
5	Düzensiz								Düzenli
6	Sabırsız								Sabırlı
7	Silik								Atak
8	Hayal Gücü Zayıf								Hayal Gücü Kuvvetli
9	(Başkalarına) kayıtsız								Yardımsaver
10	Sorumsuz								Sorumluluk Sahibi
11	Rahat								Tedirgin
12	Uyuşuk (Eli ağır)								Canlı
13	Dar Görüşlü								Geniş Görüşlü

14	Rekabetçi								İşbirliği Yapan
15	Hırslı Değil								Hırslı
16	Tutarlı								Tutarsız
17	Durgun								Deli dolu
18	Alışılmış								Yenilikçi
19	Kibirli								Alçakgönüllü
20	Dikkatsiz								Dikkatli
21	İyimser								Karamsar
22	Neşesiz								Neşeli
23	Meraksız								Meraklı
24	Asi								Uysal, yumuşak başlı
25	Gayretsiz								Gayretli
26	Huzurlu								Huzursuz
27	Arka planda kalan								Öne çıkan
28	Tutucu								Liberal
29	Acımasız								Merhametli
30	Hazırlıksız								Hazırlıklı
31	Kaygısız								Kaygılı
32	Dikkat Çekmeyen								Baskın
33	İlgileri Dar								İlgileri geniş
34	Bencil								Fedakar (diğergam)
35	Disiplinsiz								Disiplinli
36	Yeni ilişkilere kapalı								Yeni ilişkilere açık
37	Etkisiz								Etkili
38	Hoşgörüsüz								Hoşgörülü
39	Donuk								Coşkulu
40	İnatçı								Uzlaşmacı

EK E

ÇİFTLER ARASI UYUM ÖLÇEĞİ

Birçok insanın ilişkilerde anlaşmazlıkları vardır.Lütfen aşağıda verilen maddelerin her biri için siz ve eşiniz arasında anlaşma veya anlaşamamanın ölçüsünü aşağıda verilen altı düzeyden birisini seçerek veriniz.

	Her Zaman Anlaşırız	Hemen Hemen Her Zaman Anlaşırız	Nadiren Anlaşamayız	Sıkça Anlaşamayız	Hemen Hemen Her Zaman Anlaşamayız	Her Zaman Anlaşamayız
1. Aile ile ilgili parasal işlerin idaresi						
2. Eğlence ile ilgili konular						
3. Dini konular						
4. Muhabbet-sevgi gösterme						
5. Arkadaşlar						
6. Cinsel yaşam						
7. Geleneksellik						
8. Yaşam felsefesi						
9. Anne baba ya da yakın akrabalarla ilişkiler						
10. Önemli olduğuna inanılan inançlar, belirli konular						
11. Birlikte geçirilen zaman miktarı						
12. Temel kararların alınması						
13. Evile ilgili görevler						
14. Boş zaman ilgi ve uğraşları						
15. Mesleki kararlar						

	Her zaman	Hemen hemen her zaman	Zaman zaman	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman
16. Ne sıklıkla boşanmayı, ayrılmayı ya da ilişkinizi bitirmeyi düşünür ya da tartışırız?						
17. Ne sıklıkla siz veya eşiniz kavgadan sonar evi terk edersiniz?						
18. Ne sıklıkla eşiniz ile olan ilişkinizin genelde iyi gittiğini düşünürsünüz?						
19. Eşinize güvenir misiniz?						
20. Evlendiğiniz için hiç pişmanlık duyar mısınız?						
21. Ne sıklıkla eşinizle münakaşa edersiniz?						
22. Ne sıklıkla birbirinizin sinirlenmesine neden olursunuz?						

	Her gün	Hemen hemen her gün	Arasına	Nadiren	Hiçbir zaman
23. Eşinizi öper misiniz?					

	Hepsine	Çoğuna	Bazılarına	Çok azına	Hiçbirine
24. Siz ve eşiniz ev dışı etkinliklerinizin ne kadarına birlikte katılırsınız?					

Aşağıdaki olaylar siz ve eşiniz arasında ne sıklıkla geçer?

	Hiçbir zaman	Ayda bir kez	Ayda bir veya iki	Haftada bir veya iki	Günde bir defa	Günde birden fazla
25. Teşvik edici fikir alışverişinde bulunmak						
26. Birlikte gülmek						
27. Bir şeyi sakince tartışmak						
28. Bir iş üzerinde birlikte çalışmak						

Eşlerin bazı zamanlar anlaşıkıkları, bazen anlaşamadıkları konular vardır. Eğer aşağıdaki maddeler son birkaç hafta içerisinde siz ve eşiniz arasında görüş ayrılığı yarattıysa belirtiniz. (Evet veya Hayır'ı işaretleyiniz)

	Evet	Hayır
29. Seks için çok yorgun olmak		
30. Sevgi göstermemek		

31. Aşağıda ilişkilerdeki farklı mutluluk düzeyleri gösterilmektedir. Orta noktadaki "mutlu" birçok ilişkide yaşanan mutluluk düzeyini gösterir. İlişkinizi genelde değerlendirdiğinizde mutluluk düzeyini en iyi şekilde belirtecek olan seçeneği lütfen işaretleyiniz.

- () Aşırı mutsuz () Oldukça mutsuz () Az mutsuz () Mutlu () Oldukça mutlu () Aşırı mutlu
() Tam anlamıyla mutlu

32. Aşağıda belirtilen cümlelerden ilişkinizin geleceği hakkında ne hissettiğinizi en iyi şekilde tanımlayan ifadeyi lütfen işaretleyiniz.

- () İlişkimin başarılı olmasını çok fazla istiyorum ve bunun için yapamayacağım şey yoktur.
() İlişkimin başarılı olmasını çok fazla istiyorum ve bunun için yapabileceğim herşeyi yapacağım.
() İlişkimin başarılı olmasını çok fazla istiyorum ve bunun için payıma düşeni yapacağım.
() İlişkimin başarılı olması güzel olurdu fakat bunun için şu anda yaptıklarımın daha fazlasını yapamam.
() İlişkimin başarılı olması güzel olurdu fakat bunun için şu anda yaptıklarımın daha fazlasını yapmayı reddederim.
() İlişkim asla başarılı olmayacak ve ilişkinin yürümesi için benim daha fazla yapabileceğim bir şey yok.

ÖZGEÇMİŞ

Yaprak Yurdakul 5 Temmuz 1992'de Ankara'da doğdu.2010 yılında Tarsus Amerikan Koleji'nden, 2015 yılında Koç Üniversitesi Psikoloji bölümünden mezun oldu. 2016 yılında Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisansına kabul edildi. Yüksek Lisans eğitimi süresince Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde uzmanlık stajlarını tamamlamış olup yüksek lisansının son senesinde süpervizör eşliğinde danışan görmeye başlamıştır.

E-mail: yaprakkyurdakul@gmail.com